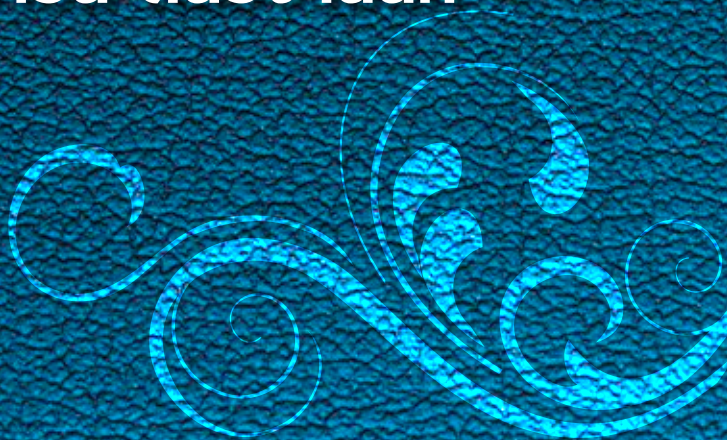

พลอากาศเอก

กำธน สินธวานนท์

พลอากาศเอก

ทำรณ สีนรวานนท์

พลอากาศเอกกำธน สินธวานนท์

ชูเกียรติ ฉาโธสง เรียบเรียง

สงวนลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ. พ.ศ. ๒๕๓๗

พิมพ์ครั้งแรก มีนาคม ๒๕๕๙

จำนวนพิมพ์ ๒,๐๐๐ เล่ม

ISBN 978-616-413-050-0

จัดทำโดย กชกร สินธวานนท์

พิมพ์ที่

บริษัท สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด

๕๙/๔ ซอยวัดพระเงิน ถนนกาญจนาภิเษก

บางม่ว่ง บางใหญ่ นนทบุรี ๑๑๑๔๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๙๐๓ ๘๒๕๗-๘ โทรสาร ๐ ๒๙๒๑ ๔๕๘๗

โทรศัพท์มือถือ ๐๘ ๑๘๑๕ ๑๐๖๙

email: verawan_c@yahoo.co.th

พลอากาศเอกกำธน สินธวานนท์

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	๓/
จากผู้เขียน	๑๐
บทที่ ๑ เมล็ดพันธุ์แห่งชีวิต	๑๓
บทที่ ๒ การเดินทางของวัยเยาว์	๒๑
บทที่ ๓ ความเปลี่ยนแปลง	๒๓/
บทที่ ๔ เรียนระหว่างรบ	๓๓
บทที่ ๕ ในท่ามกลางสงคราม	๔๑
บทที่ ๖ สายธารแห่งเสรีไทย	๔๓/
บทที่ ๗ นักเรียนสารวัตรทหาร	๕๓
บทที่ ๘ เรื่อง เก่าเฒ่าอดีต	๕๙
บทที่ ๙ ได้ร่มเงาจากจรี	๖๓/
บทที่ ๑๐ วันผ่านงานชีวิต	๗/๓
บทที่ ๑๑ การเมืองเรื่องใกล้ตัว	๘๑

	หน้า
บทที่ ๑๒ นายทหารหนุ่มไฟแรง	๘๙
บทที่ ๑๓ ย้อนวันวานผ่านอดีต	๙๕
บทที่ ๑๔ หนุ่มใหญ่การไฟฟ้า	๑๐๑
บทที่ ๑๕ ความเคลื่อนไหวของหน่วยงาน	๑๐๙
บทที่ ๑๖ งานหลวงไม่ขาด – งานราษฎร์ไม่เว้น	๑๑๕
บทที่ ๑๗ งานคือชีวิต	๑๒๑
บทที่ ๑๘ ดำเนินพระเกี่ยว	๑๓๑
บทที่ ๑๙ งานคือความสุข	๑๓๙
บทที่ ๒๐ ผู้ว่าการคนใหม่	๑๔๙
บทที่ ๒๑ องคมนตรี	๑๕๙
บทที่ ๒๒ ความจงรักภักดีประเสริฐ	๑๗/๓
เกี่ยวกับผู้เขียน	๑๙๐

คำนำ

หนังสือ

เล่มนี้ผมตั้งใจจะจัดพิมพ์ เมื่อตอนผมจะอายุครบ ๗ รอบ ตามข้อเสนอของผู้ใกล้ชิดด้วยความคิดที่ว่า ชีวิตของผมผ่านร้อนผ่านหนาวมาถึงค่อนของศตวรรษแล้ว ถ้าจะบันทึกเรื่องราวของชีวิตที่ผ่านมา และพิมพ์แจกให้ผู้คุ้นเคยได้อ่านระลึกความหลัง หรือผู้ที่อายุน้อยกว่า ได้เรียนรู้เรื่องเก่าๆ ก็ถือว่าเป็นการนำชีวิตของคนคนหนึ่งมาให้ศึกษา ได้ข้อคิดหรือแม้จะเป็นตัวอย่างที่อาจจะไปทั้งทางดี และไม่ดีก็ได้

ผู้เขียนหนังสือเล่มนี้ คือ คุณชูเกียรติ ฉาโสง ผู้ซึ่งได้รับคำแนะนำจาก คุณวิมลพรรณ ปิตรวัชชัย

คุณชูเกียรติกับผมไม่เคยรู้จักกันมาก่อน คุณชูเกียรติมีความอดทนสัมภาษณ์ผม และผู้อื่นบ้างเป็นระยะๆ ไม่กี่ครั้ง ทั้งนี้เพราะผมเองไม่มีเวลาให้กับการสัมภาษณ์เท่าที่ควร คุณชูเกียรติต้องศึกษา

ค้นคว้าด้วยตนเอง เวลาที่ผ่านมาเป็นปีจึงมีผลงานชิ้นนี้ขึ้น คุณชูเกียรติเขียนในมุมมองของบุคคลที่สาม และในลักษณะการบรรยายโดยมีเหตุการณ์บ้านเมืองในแต่ละสมัย เป็นพื้นฐานประกอบด้วย

ส่วนที่ผมถือว่าสำคัญ และอยากเขียนแทรกไว้ในคำนำนี้ คือ ผมถือหนังสือเล่มนี้เป็นส่วนหนึ่งในการบูชาพระคุณของ คุณพ่อและคุณแม่ คือ คุณหลวงบริหารสิกขกิจ และคุณแม่จินดา สีนธวานนท์ ผู้อุทิศตนให้แก่การศึกษามาตลอดชีวิต พวกเราพี่น้องสินธวานนท์ มีความสุขยิ่งที่ได้มีโอกาสตั้งมูลนิธิหลวงบริหารสิกขกิจ ที่โรงเรียนวิเชียรมาตุ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ พระราชชนนีพันปีหลวง ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานทุนทรัพย์ให้สร้างขึ้น ที่จังหวัดตรัง และเป็นโรงเรียนที่คุณพ่อของผมได้เป็นครูใหญ่คนแรก และอีกกองทุนหนึ่ง ชื่อว่า กองทุนโรงเรียนจินดาสินธวานนท์ ที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชินี ได้พระราชทานทุนทรัพย์เพื่อก่อสร้าง และพระราชทานนามว่า โรงเรียนจินดาสินธวานนท์ ต่อมาโอนมาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งมูลนิธิและกองทุนดังกล่าวสนับสนุนการศึกษาของนักเรียนและโรงเรียนอยู่จนปัจจุบันนี้

หนังสือที่เรียบเรียงขึ้นมาเล่มนี้ ผมถือว่าไม่ใช่เอกสารประวัติบุคคลที่เป็นทางการมีข้อมูลเป็นกิจจะลักษณะที่จะใช้อ้างอิงได้ แต่เป็นเรื่องที่เรียบเรียงเล่าสู่กันฟัง หรือบรรยายชีวิตของคนคนหนึ่งให้อ่านเล่น เมื่อหนังสือเล่มนี้สำเร็จออกมาแล้ว ผมก็พอใจ จึงขอขอบคุณ คุณชูเกียรติอย่างมาก ที่มีความอุตสาหะเรียบเรียงจนสำเร็จสมบูรณ์ได้

สำหรับการพิมพ์นั้น เนื่องจากสุขภาพ และเวลาเป็นอุปสรรค จึงล่าช้ามาจนถึงปัจจุบันเมื่อผมจะอายุ ๘๙ ปี จึงได้ลงมือพิมพ์ ด้วยตั้งใจจะพิมพ์ไว้แจกไม่มีการจำหน่าย และจะรับผิดชอบในเรื่องกระดาษ และค่าใช้จ่ายในการพิมพ์เอง มีผู้อสาจะจัดพิมพ์ให้ ๒ แห่งด้วยกัน คือ มหาวิทยาลัยรังสิตและการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ผมได้ตกลงใจมอบให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เพราะมีเจ้าหน้าที่ติดต่อกันใกล้ชิด และมีภาพส่วนตัวเก็บรวบรวมไว้อยู่แล้ว ผมขอขอบคุณในน้ำใจของผู้บริหารหน่วยงานทั้งสองแห่งนี้เป็นอย่างสูง

ผมขอขอบคุณทุกคนผู้ให้ทั้งข้อคิด จัดทำ และทำเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องจนทำให้หนังสือสำเร็จออกมาดังวัตถุประสงค์ หากมีข้อผิดพลาดสิ่งใดผมขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

(พลอากาศเอก กำธน สินธวานนท์)

จากผู้เขียน

ครั้ง

แรกเมื่อได้รับการติดต่อให้เขียนชีวประวัติท่านองคมนตรี พลอากาศเอกกำธน สินธวานนท์ นั้น ยอมรับตรงๆ ว่ารู้สึกหนักใจขึ้นมาในทันที ทั้งๆ ที่ยังไม่ทันได้เริ่มงาน

หนักใจในข้อที่ว่า พลอากาศเอกกำธน สินธวานนท์ เป็นผู้หลักผู้ใหญ่ที่สำคัญท่านหนึ่งของประเทศ...แม้ว่าตัวเองจะทำงานเขียนหนังสือมานานพอสมควร แต่ก็ไม่เคยเขียนชีวประวัติคนใหญ่คนโตขนาดนี้มาก่อน

ประการสำคัญตลอดชีวิตผมไม่เคยเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์ กับพลอากาศเอกกำธน สินธวานนท์ มาก่อนเลย...อย่าว่าแต่การเขียนผลงานวรรณกรรมแนวชีวประวัตินี้ ผู้เขียนกับผู้ถูกเขียนจะต้องพบเจอสัมพันธ์กันมากพอสมควร เพื่อจะได้ร้อยเรียงเรื่องราวเส้นทางชีวิตผู้ที่ถูกเขียนให้ออกมาสมบูรณ์ที่สุด

นับเป็นโชคดีของผมที่ท่านองคมนตรีท่านนี้ เป็นคนใจดี มีเมตตา อีกทั้งมีบุคลิกสบายๆ เช่นเดียวกันกับท่านผู้หญิงพึงใจสินธวานนท์ คู่ชีวิตของท่าน ซึ่งเป็นผู้ประสานเรื่องนี้มาตั้งแต่แรก...ทำให้ผมคลายกังวลไปได้ และเริ่มต้นทำงานด้วยความสบายใจตั้งแต่นั้น

พลอากาศเอกกำธน เข้าใจวิธีการทำงานของนักเขียนเป็นอย่างดี เพราะได้เกี่ยวข้องผูกพันกับคนในแวดวงวรรณกรรมมานาน...ดังนั้น ท่านจึงจัดสรรเวลาในการสัมภาษณ์แต่ละครั้งอย่างเต็มที่

ทำให้การพูดคุยของเราเป็นไปโดยราบรื่นปราศจากอุปสรรคใดๆ

อย่าว่าแต่ถ้าหากว่าผมติดขัดสงสัยในเรื่องใด ยังสามารถยกหูโทรศัพท์ถามท่านผู้หญิงพึงใจ ได้ตลอดเวลา

การมีโอกาสเรียบเรียงชีวิตท่านองคมนตรีพลอากาศเอกกำธน ทำให้ผมได้ความรู้ในเรื่องสำคัญอีกมากมาย เพราะชีวิตท่านเต็มไปด้วยประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม...อีกทั้งหัวใจที่เปี่ยมด้วยความจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ ก็ปรากฏชัดในทุกครั้งของการสัมภาษณ์

การได้รู้จักตัวตนของพลอากาศเอกกำธน สินธวานนท์ ในระหว่างทำงาน ทำให้ผมรู้ซึ่งถึงความยิ่งใหญ่ของคนที่ “ยิ่งใหญ่” จริงๆ ว่าเป็นเช่นไร...คนที่วางตัวธรรมดาๆ มองทุกอย่างด้วยความเข้าใจ และมีเมตตา ไม่เคยวางท่าข่มใคร หรือวางอำนาจใส่ใคร...มีจิตใจเปี่ยมอารมณ์ขัน

แม้ท่านจะไม่ใช่นักปฏิบัติธรรม...แต่คำพูด และการกระทำของท่านก็เต็มไปด้วยหลักธรรมอันลึกซึ้งให้ได้ขบคิดใคร่ครวญเสมอ

การได้ทำงานชุดนี้ ทำให้ได้คิดว่าตัวเองโชคดียิ่ง เพราะครั้งหนึ่งในชีวิตได้มีโอกาสรู้จักใกล้ชิดคนที่ชื่อ พลอากาศเอกกำธนสินธวานนท์ ผู้สร้างคุณประโยชน์มากมายต่อประเทศชาติ และจงรักภักดียิ่งต่อราชบัลลังก์

ด้วยจิตคารวะ

ชูเกียรติ ฉาไธสง

๑๔ มกราคม พ.ศ.๒๕๕๕

บทที่ ๑ เมล็ดพันธุ์แห่งชีวิต

รอยผ่านของชีวิตนั้นห้อมล้อมด้วยกาลเวลาที่ทยอยเข้ามาหา และกาลเวลาที่เลยลับ...บททดสอบความเป็นมนุษย์ คือ การพิสูจน์ตัวตนอันยากเย็นและยาวนาน เพราะอาจมีแค่เพียงบางคนเท่านั้นจะสามารถผ่านพ้นหนทางแห่งอุปสรรคนานัปการไปได้อย่างสง่างาม

ชีวิตเป็นสิ่งซับซ้อนและลึกซึ้ง...ทั้งความสุขความทุกข์ล้วนเชื่อมโยงเข้าด้วยกันประดุจแผ่นผืน ยากจำแนกแยกแยะ ดังฤดูกาลหมุนเวียนร้อยรัดไม่มีสิ้นสุด...ทั้งด้านมืด และด้านสว่าง

เส้นทางชีวิตของพลอากาศเอกกำธน สินธวานนท์ องคมนตรี ผู้ใหญ่ท่านหนึ่งของแผ่นดินไทยก็เช่นเดียวกัน...ในหนทางที่ก้าวย่ำมาเนิ่นนานได้เคียงกรำเรื่องราวในด้านต่างๆ มากมาย จนกลายเป็นประสบการณ์ล้ำค่าของชีวิต อันจะได้ก่อประโยชน์มากมายต่อประเทศชาติในฐานะคนไทยผู้มีหน้าที่ทดแทนบุญคุณแผ่นดินคนหนึ่ง

หากเปรียบเทียบพืชพันธุ์แห่งชีวิตแล้ว...เมล็ดพันธุ์นี้ได้แตกหน่อ เติบโตเหนือผืนแผ่นดินที่ละน้อยจนเติบโตใหญ่แข็งแกร่งงอกงาม ดังต้นไม้ผลิดอกออกผลทางความคิด เต็มไปด้วยพลังชีวิต อันมีสีสันทัน และสร้างคุณประโยชน์แก่แผ่นดิน

และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความจงรักภักดีอย่างสูงสุด ต่อองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์

สายตระกูลของพลอากาศเอกกำธน สินธวานนท์ นับได้ว่าเป็นสายข้าราชการ ด้านการศึกษาที่ได้สร้างคุณประโยชน์ต่อประเทศชาติมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน เป็นที่ประจักษ์ในวงกว้าง...อันส่งผลด้านการประพฤติปฏิบัติของบุตรหลานในเวลาต่อมาด้วย

สืบสาวประวัติความเป็นมาของตระกูลนี้ ก็พบว่าในอดีตนั้น ทั้งบิดา มารดา ของพลอากาศเอกกำธน ล้วนเป็นข้าราชการตัวอย่าง ที่ได้รับการยอมรับนับถือจากบรรดาข้าราชการด้วยดีมาโดยตลอด

บิดาของพลอากาศเอกกำธน คือ หลวงบริหารสิกขกิจ

สกล-จินดา สินธวานนท์ คุณพ่อ และคุณแม่ ในวันแต่งงาน

(นามเดิม คือ “ชุ่นกิด” แต่ได้เปลี่ยนเป็น “สกล” ในเวลาต่อมา) นามสกุลเดิม คือ “สาระถิ”

หลวงบริหารสิกขกิจ พื้นเพเดิมเป็นคน อำเภอคูสิด จังหวัดพระนคร (หรือกรุงเทพฯ ในปัจจุบัน) เป็นผู้ใส่ใจในการศึกษาจนเคยได้รับราชการเป็นครูที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ขณะมีอายุเพียง ๑๖ ปี เท่านั้น

โดยครูหนุ่มคนนี้ได้รับการยอมรับว่า มีความสามารถในวิชาภาษาอังกฤษเป็นพิเศษ

ย้อนอดีตในยุคนั้น บรรดาผู้มีอันจะกินทางภาคใต้ โดยเฉพาะเมืองภูเก็ต มักนิยมส่งบุตรหลานไปเรียนหนังสือที่เมืองปิ่น...

ดังนั้น ทางราชการจึงมีนโยบายปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในจังหวัดทางภาคใต้ ให้มีมาตรฐานเหมือนประเทศเพื่อนบ้าน จึงได้คัดเลือกผู้มีความรู้ ความสามารถ โดยเฉพาะด้านภาษาอังกฤษ ให้ไปรับราชการเป็นครูในภาคใต้

ดังนั้นเอง หลวงบริหารสิกขกิจในวัยหนุ่มน้อย อายุเพียง ๑๘ ปี จึงได้รับคำสั่งให้ไปรับราชการเป็นครูในมณฑลภูเก็ต อันสุดแสนไกล

ครูหนุ่มจากเมืองหลวงผู้นี้ต้องเดินทางโดยเรือหลวงมหิตล ไปยัง จังหวัดสงขลา มณฑลนครศรีธรรมราช และโดยสารเรือกลไฟ เล็กจากสงขลา ล่องทะเลสาบ สู่มืองพัทลุง...ท่ามกลางน้ำจืดฟ้าที่เปล่าเปลี่ยวเว้งว้าง รอนแรมสู่แผ่นดินแปลกหน้าอันไกลโพ้น

เมื่อขึ้นฝั่งด้วยความเหนื่อยล้าแล้ว ครูหนุ่มก็ต้องเปลี่ยนพาหนะเป็นการนั่งเกวียน จากเมืองพัทลุงไปจังหวัดตรัง...ผ่านพงไพร และขุนเขาอันแปลกตา พบเจอผู้คนพูดภาษาท้องถิ่น มีวิถีชีวิตที่ไม่คุ้นชิน แต่กระนั้นด้วยหัวใจมุ่งมั่นต่อภารกิจก็ทำให้มิได้มีความย่อท้อเลย

การเดินทางรอนแรมอันยาวนาน และยากลำบากยังไม่สิ้นสุดลงง่ายๆ ...หลวงบริหารสิกขกิจ ต้องโดยสารเรือเทพสตรี จากเมืองตรัง มาสู่ภูเก็ต ซึ่งเป็นที่ตั้งมณฑล และได้เข้ารับหน้าที่เป็นครูโรงเรียนประจำมณฑลภูเก็ต ชื่อ “โรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัย” ในเวลาต่อมา

ใช้ชีวิตเป็นครูหนุ่มในเกาะภูเก็ต ท่ามกลางวัฒนธรรมท้องถิ่น อันมีเสน่ห์ได้ ๒ ปี สายลมแห่งเวลาก็พัดพาชีวิตให้ต้องเดินทางอีกครั้ง...เพื่อไปรับตำแหน่งเป็นครูใหญ่ของโรงเรียน “ตรังคุณี่” ใน

จังหวัดตรัง

เรื่องน่าปลาบปลื้มอันสูงสุดก็คือ ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๘ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ได้เสด็จพระราชดำเนินเลียบจังหวัดตรัง...หลวงบริหารสิกขกิจ ได้รับพระราชทานนามสกุล โดยรับใบตั้งจากพระหัตถ์ว่า “สินธุวานนท์” (Sindhvananda) เป็นนามสกุลพระราชทาน หมายเลขที่ ๒๓๖๒ ได้รับยศเป็น “นายหมู่ตรีเสือป่า” และต่อมาก็ได้รับพระราชทานยศเป็น “รองอำมาตย์ตรี” เมื่ออายุเพียง ๒๑ ปี เท่านั้น

ในปีต่อมาความเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ของข้าราชการหนุ่มผู้นี้ เพราะได้รับตำแหน่งครูใหญ่ของโรงเรียน “วิเชียรมาตุ” เป็นคนแรกในปี พ.ศ.๒๕๕๙

โรงเรียนวิเชียรมาตุในเมืองตรังนี้ มีความสำคัญมาก เพราะสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ได้ทรงบริจาคทรัพย์ส่วนตัวส่วนพระองค์ สร้างขึ้นตั้งแต่ครั้งได้เสด็จประพาสจังหวัดตรัง และโปรดเกล้าฯ ให้ใช้ชื่อว่า “โรงเรียนวิเชียรมาตุ” อันมีความหมายถึง พระราชชนนีของพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระมกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๖๐ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดโรงเรียนวิเชียรมาตุอย่างเป็นทางการด้วย

ระหว่างรับราชการในเมืองตรัง และได้เลื่อนตำแหน่งขึ้นเป็นกรรมการจังหวัดตรัง...หลวงบริหารสิกขกิจได้พบเจอผูกพัน จนเกิดเป็นความรักกับครูสาวของโรงเรียน “อนุกุลทิพย์เที่ยง” นามว่านางสาวจินดา โกศลพันธุ์ ซึ่งมีพื้นเพเดิมจากเมืองนครศรีธรรมราช

ครูจินดา เป็นผู้มีความสามารถทางภาษาอังกฤษอย่างดีเลิศ (ดังเห็นได้จากมีผลงานแปล เรื่อง “ศกุนตลา” และ “สาวตรี” จาก ภาษาอังกฤษเป็นไทย ลงในหนังสือวิทยาสารในเวลาที่ต่อมา)

อีกทั้งยังเป็นผู้ริเริ่มส่งเสริมกิจกรรมนอกหลักสูตรที่เป็น ประโยชน์ในยุคนั้นมากมาย...อาทิ จัดให้มีงานประจำปีของโรงเรียน เป็นครั้งแรกมีการออกร้านขายของ การแสดงละครรีวิ และการละ เล่นต่างๆ จนได้ชื่อว่า เป็นครูสตรีที่โดดเด่นของเมืองตรังในสมัยนั้น

ทั้งสองได้แต่งงานกันในวันที่ ๑๗ มีนาคม พ.ศ.๒๔๖๖ อัน เป็นปีที่ฝ่ายชายได้ยศเป็น “รองอำมาตย์เอก” รับพระราชทาน บรรดาศักดิ์เป็นหลวงบริหารสิกขกิจ ถือศักดินา ๘๐๐ ไร่

สายลมความเปลี่ยนแปลงยังโชยพัดมาอีก เพราะหลวง บริหารสิกขกิจ ได้รับคำสั่งให้ไปรับตำแหน่งศึกษาธิการมณฑลมหา ราชบุรี ในจังหวัดแพร่ ทางภาคเหนืออันไกลโพ้น

รวมทั้งครูจินดา ก็ได้ไปรับตำแหน่งเป็นครูใหญ่ของโรงเรียน “นาริรัตน์” ในเมืองแพร่ด้วย

ดวงตะวันส่องแสงลอดต้นสักน้อยใหญ่ เป็นเงายืดยาวบน ลานดินสลับดวงดาวยามค่ำ...ครอบครัวเล็กๆ นี้ ใช้ชีวิตท่ามกลาง ขุนเขา และป่าไม้นานาพันธุ์ของเมืองแพร่สืบมา...และระหว่างนี้เอง บุตรชายคนแรกของครอบครัว คือ “กมล สินธวานนท์” ก็ได้ลืมตา ขึ้นดูโลก

อยู่ในเมืองแพร่ราว ๒ ปี จน พ.ศ.๒๔๖๘ จึงมีคำสั่งด่วนอีก ครั้ง ให้คุณหลวง เดินทางไปรับตำแหน่ง ธรรมการมณฑลภูเก็ต พร้อมๆ กับครูจินดา ก็ไปรับตำแหน่งใหม่เป็น ครูใหญ่ของโรงเรียน

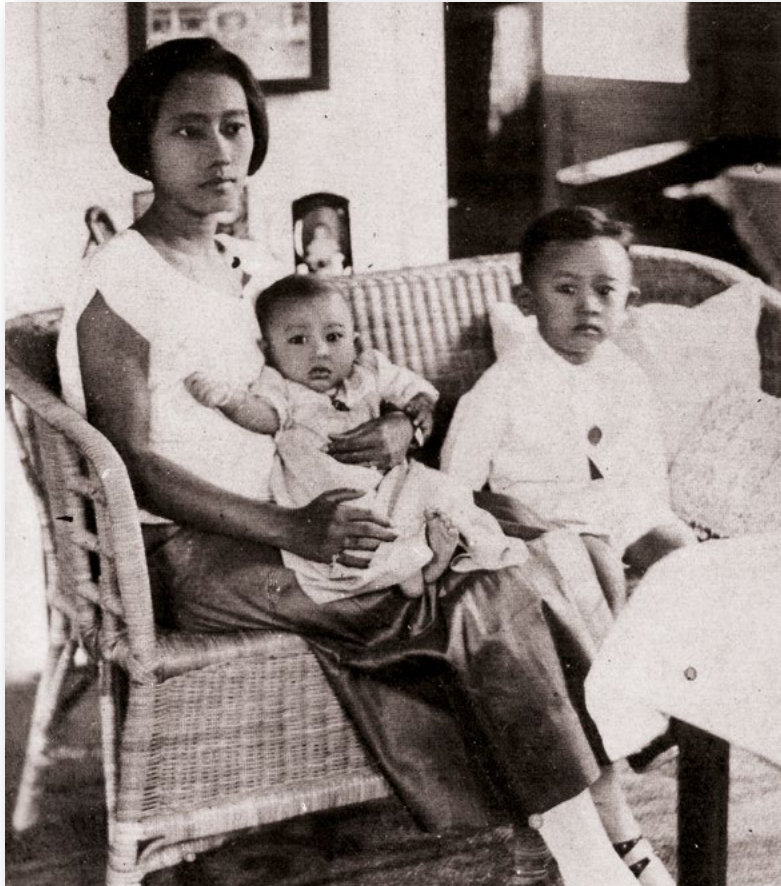

“สตรีทัศนทวนิชวิทยาคม” ในเมืองภูเก็ตด้วยเช่นกัน...นับเป็นการ หวนคืนดินแดนที่คุ้นชินอีกครั้ง

และในวันที่ ๒๐ มีนาคม พ.ศ.๒๔๖๙ ณ อำเภอทุ่งคา (ปัจจุบันอยู่ในเขตอำเภอเมือง) จังหวัดภูเก็ต...ครอบครัวนี้ก็ให้ กำเนิดบุตรชายคนที่สองขึ้น...มีนามว่า กำธน สินธวานนท์

เวลานั้นตรงกับรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้า เจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗

คุณแม่อุ้มกำถันอยู่ คนขวามือคือพี่ชาย นพ.กมล ลินธวานนท์

บทที่ ๒

การเดินทางของวัยเยาว์

เมือง ภูเก็ตในยุคนั้น แม้มิมีทิวทัศน์งดงามท่ามกลางท้องทะเลล้อมรอบ เห็นทิวเขาน้อยใหญ่สลับซับซ้อน และอากาศบริสุทธิ์ แต่กระนั้นการสัญจรไปมาของผู้เยี่ยมเยือนก็ยากลำบากมิใช่น้อย เพราะต้องนั่งเรือฝ่าคลื่นจากแผ่นดินใหญ่ ไปถึงตัวเกาะกลางผืนทะเลล้อมรอบทุกทิศทาง

เด็กชายกำธน เกิดในท่ามกลางกลิ่นอายของลมทะเล และ
อากาศบริสุทธิ์ จึงมีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ น่ารัก เป็นที่เอ็นดูของ
ผู้พบเห็น ดังที่ ด็อกเตอร์กัญญา สีนธวานนท์ น้องสาวคนถัดมาได้
ย้อนความทรงจำถึงพี่ชายคนนี้ไว้ว่า

“คุณแม่ เคยเล่าให้ฟังว่า เมื่อพี่กำธนยังเป็นทารกนอน
แบบเบาะ วางอยู่ตรงระเบียงบ้าน ที่จังหวัดภูเก็ต แยกที่มาเยี่ยม พอ
ขึ้นบันไดมา ก็จะแลเห็นจมูกโด่งสะดุดตามาแต่ไกล จึงสมกับชื่อ ที่
เรียกขานกันในหมู่มิตรสนิทใจในภายหลังว่า พี่โด่ง”

ดวงตะวันมาเยือน และลาลับสลบดวงดาวยามค่ำ เป็นวงจร
กาลเวลาอันหมุนเวียนมิรู้จบ...ครอบครัวข้าราชการด้านการศึกษา
ครอบครัวนี้ ดำเนินชีวิตเรียบง่าย เป็นที่นับหน้าถือตาของผู้คนใน
ท้องถิ่น ด้วยความสมถะสัจย์ชื่อของผู้เป็นผู้นำ

หากย้อนความทรงจำในวัยเยาว์แล้ว พลอากาศเอกกำธน
สินธวานนท์ ก็ได้สะท้อนภาพเหตุการณ์บางช่วงในตอนนั้นไว้ว่า

“ภูเก็ตสมัยนั้น ไปมาลำบากต้องลงเรือ...ที่จำได้ก็ตอนไป
เที่ยวสวนเงาะพระอร่าม (พระอร่ามสาครเขตร ผู้นำ “เงาะเงาะมง”
เข้ามาในภูเก็ต ภายหลังจึงเรียกกันเป็น “เงาะพระอร่าม”) แหม...
เจ้าของใจดีเหลือเกิน ให้กินเงาะฟรีๆ...แล้วก็ไปกินกาแฟคนจีนของ
เมืองภูเก็ต กาแฟของเขาต้องเคี้ยวเข้มข้นมาก เราก็ไม่รู้ว่าเป็น
ยังงั้นนะ แต่รู้สึกว่าเขากินกาแฟกันประหลาดดี...ก็เหมือนว่าผมเป็น
ชาวภูเก็ตคนหนึ่ง มีความผูกพันกันมาก...หรืออย่างเมืองตรัง
คุณพ่อ คุณแม่ เคยไปอยู่ก็มีข้อผูกพันกับที่นั่นเหมือนกัน”

เหตุการณ์น่าภาคภูมิใจอีกครั้งของครอบครัวนี้ คือ เมื่อ

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ เสด็จ
พระราชดำเนินตรวจราชการ ที่จังหวัดตรัง ภูเก็ต และพังงา ใน
โอกาสนี้ หลวงบริหารสิทธิกิจ เป็นผู้รับผิดชอบจัดเตรียมการรับเสด็จ
ทุกจุด ทั้ง ๓ จังหวัด ตามเส้นทางเสด็จพระราชดำเนิน

ครั้งนั้น หลวงบริหารสิทธิกิจ ปฏิบัติหน้าที่ลุล่วงเรียบร้อย
จึงได้รับพระราชทาน ของบุนหรี ชั้น ๓ หนึ่งซอง และครุจินดา หรือ
นางบริหารสิทธิกิจได้รับ พระราชทานเข็ม ป.ป.ร. ชั้น ๓ จาก
พระหัตถ์...นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม และ
เป็นเกียรติประวัติของวงศ์ตระกูล

ในเมืองภูเก็ตอันงดงามนี้ คุณหลวง และครุจินดา ให้กำเนิด
บุตรอีกสองคน เป็นหญิงคน และชายคน คือ กัญญา กับ โกศล...
จากนั้น จึงได้รับการเลื่อนตำแหน่งเป็น “อำมาตย์ตรี” และย้ายไป
ดำรงตำแหน่ง “กรรมการมณฑลพายัพ จังหวัดเชียงใหม่” ใน พ.ศ.
๒๔๗๓ นับเป็นการเดินทางไกลอีกครั้งของครอบครัวนี้

อย่างไรก็ตาม แม้ใช้ชีวิตอยู่ในเมือง ซึ่งได้รับสมญาว่า “ไข่มุก
แห่งอันดามัน” เพียงช่วงเวลาหนึ่ง แต่พลอากาศเอกกำธน ก็ผูกพัน
กับเกาะภูเก็ตไม่น้อย ดังพุดถึงความรู้สึกของตัวเองต่อว่า

“ตอนหลังเมื่อโตขึ้น ใจก็ยังอยากกลับไปอยู่ที่นั่น แต่ว่า
โอกาสไม่อำนวย...แม้แต่พบคุณเปรม (พลเอกเปรม ติณสูลานนท์
ประธานองคมนตรี และรัฐบุรุษ) คุณเปรม บอกว่า เรามั่นเลือดน้ำ
เค็มเหมือนกัน...ผมก็น้ำเค็ม แต่ว่ามาอยู่กรุงเทพมหานคร น้ำเค็มมันก็
ชักกร่อยๆ เสียแล้ว”

จากปักษ์ใต้เดินทางไกลสู่แผ่นดินล้านนา แตกต่างกันทั้ง
วัฒนธรรม และภูมิทัศน์...เด็กชายกำธน พร้อมพี่น้อง รวมสี่คนใน

ขณะนั้น ไม่ต้องปรับตัวอะไรมากนัก เพราะอายุยังน้อยอยู่...แต่ กระนั้นทิวเขาสลับซับซ้อนเรียงรายมีสายหมอกโอบคลุมอากาศเย็นสบาย เต็มไปด้วยพันธุ์ไม้เขียวขจี อีกทั้งสายน้ำเหี้ยดยาวไหลรินสำรวจตรวจตราผืนแผ่นดินชั่วนาตาปี ก็ทำให้ตื่นตาตื่นใจไม่น้อย

อย่างไรก็ตาม...ตลอดการเดินทางอันยาวนาน ก็ทำให้ทุกคนเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้ากันอยู่บ้าง

มาถึงเชียงใหม่ได้พักหนึ่ง กำธน ก็ต้องตื่นเต้นดีใจอย่างสุดประมาณ เมื่อคุณพ่อได้รับคำสั่งให้ปลูกบ้านพักของหลวงขึ้น... เพราะเท่าที่ผ่านมา ยังไม่มีบ้านพักหลวงให้เป็นที่อยู่เฉพาะมาก่อน ดังได้ย้อนความหลังว่า

“เมื่อมาอยู่เชียงใหม่ ไฟฟ้าเริ่มมีเข้ามาแล้ว คุณพ่อมาเป็นกรรมการมณฑลพายัพ เรามาปลูกบ้านกันที่นี่ โดยคุณพ่อเป็นคนออกแบบบ้านเอง...ก็ตื่นเต้นที่ได้มีบ้านหลังใหม่ เพราะสมัยนั้นไม่เคยมีบ้านเลย...ตอนนั้นที่จำได้แม่นก็คือ มีเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงการปกครองพอดี แต่ว่าครอบครัวเราก็ไม่มีผลกระทบอะไร”

ครูจินดา ได้ย้ายมารับตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนสตรีวัฒโนทัยพายัพ พร้อมกับทำการหัดท่ากายบริหารที่ใช้ดนตรีประกอบมาฝึกเป็นครั้งแรก สร้างสีสันให้โรงเรียนนี้เป็นอย่างมาก

นอกจากนี้ ด้วยความเป็นคนชอบคิดริเริ่มสร้างสรรค์อยู่เสมอ ครูจินดา ยังจัดให้มีกิจกรรมทำสวนครัว และปลูกดอกไม้ โดยแบ่งนักเรียนให้รับผิดชอบเป็นสัดส่วน อีกทั้งยังจัดให้มีการประกวดแข่งขันผลงานแต่ละกลุ่มให้รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น

กำธน ย้อนความทรงจำถึงมารดาในช่วงนี้ไว้ว่า

“ตอนเด็กๆ ก็ต้องเรียนแบบเด็กๆ...คือ คุณแม่เคยเป็นครูใหญ่โรงเรียนวัฒโนทัยพายัพ เราชั้นเด็กๆ ก็เหมือนไปเป็นเด็กฝากนะ ก็สนุกสนานดี...ผมก็ไม่ได้ปรับตัวอะไร เพราะอยู่ภูเก็ตก็สนุก เชียงใหม่ก็สนุก...แต่ความจริงเรียนจริงๆ ครั้งแรกนี้ก็คุณย่าสอน คุณย่าอายุมากแล้ว ยุคนั้น คุณย่าสนใจก็รู้หนังสือ ท่านเป็นคนสอน ก.ไก่ ข.ไข่ ให้เราก่อนเข้าเรียน”

“คุณย่า” ของกำธน คือ นางเน้ย (นามสกุลเดิม “สุยะนันท์”) ซึ่งเป็นผู้รักการอ่าน การเขียน เป็นอย่างยิ่ง แม้กระทั่งหลวงบริหารสิกขกิจ ในวัยเด็ก ก็ได้เริ่มเรียนหนังสือครั้งแรกกับมารดาตัวเอง

บทที่ ๓ ความเปลี่ยนแปลง

กำธน ใช้ชีวิตอยู่ในแผ่นดินล้านนาหลายปี สีสันในวัยเยาว์ คือ ความสนุกสนานที่ได้เล่นกับเพื่อนๆ วัยเดียวกัน ตามประสาโดยครอบครัวนี้เป็นที่นับถือของเพื่อนบ้านและประชาชนทั่วไป เพราะความสุภาพเป็นกันเองของท่านเจ้าของบ้านผู้เป็นนักการศึกษาที่สำคัญ

กำธน ในวัยเด็ก (คนที่สองจากซ้าย) กับพี่น้องอีก ๕ คน อีก ๒ คนสุดท้ายยังไม่เกิด

จากคลื่นทะเลอันดามัน มาสู่ม่านน้ำปิง...ต่อจากนี้ครอบครัวเล็ก ๆ นี้จะต้องเร่ร่อนไปสู่ดินแดนไหนอีก

แล้วก็มีคำสั่งด่วนมาอีกครั้ง ให้คุณหลวงบริหารสิกขกิจ ย้ายไปปฏิบัติราชการที่เมืองราชบุรี...ทุกคนต้องรีบเก็บข้าวของเตรียมตัวเดินทางด่วนในทันที อาลาชีวิตในเมืองเชียงใหม่ไว้นั้น

การโยกย้ายบ่อยๆ แม้เป็นเรื่องเหนื่อยหนักสำหรับบางคน ซึ่งต้องจากสิ่งที่รักผูกพันไปสู่ดินแดนแปลกหน้า อันแทบไม่รู้จักคุ้นเคย...แต่สำหรับกำธน การเดินทางไปยังถิ่นต่างๆ นับได้ว่าเป็นกำไรชีวิตโดยแท้

ทั้งการคบหาเพื่อนฝูง หรือแม้กระทั่งการสัมผัสเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นต่างๆ จนกลายเป็นประสบการณ์ล้ำค่าในวัยเยาว์

แต่อันที่จริงการโยกย้ายของคุณหลวงบริหารสิกขกิจในตอนนั้นมีสาเหตุเกี่ยวพันกับสถานการณ์ทางการเมืองอยู่บ้าง...ดังที่คุณหลวงบริหารสิกขกิจได้มีบันทึกไว้ว่า

“เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ.๒๔๗๖ เราได้ทราบข่าวจากหนังสือพิมพ์ไทยใหม่ว่า ถูกย้ายหน้าที่ธรรมการมณฑลพายัพ ไปเป็นธรรมการมณฑลราชบุรี...การย้ายคราวนี้เราไม่รู้ตัวเลย...เราเข้าใจว่าการย้ายครั้งนี้คง เนื่องจากการปฏิวัติของคณะราษฎร เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ.๒๔๗๕ คือ คณะราษฎร มีทหารบก ทหารเรือ และพลเรือน ได้ร่วมกันเข้ายึดอำนาจการปกครอง ขอให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานธรรมนูญการปกครอง และทรงลดราชอำนาจลงอยู่ใต้กฎหมาย คณะราษฎรทำการสำเร็จ แล้วได้เชิญพระยามโนปกรณนิติธาดา เป็นนายกรัฐมนตรี

การต่อมาเป็นเวลาไม่ถึงขวบปี รัฐบาลพระยามโนฯ มีการแตกกับคณะราษฎร ผู้ก่อการถึงกับสั่งปิดสภา งดใช้รัฐธรรมนูญบางส่วน ในวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ.๒๔๗๖...เราซึ่งรัฐบาลพระยามโนฯ ถือว่าเป็นพวกคณะราษฎรก็ถูกส่งย้าย ในวันที่ ๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๖”

(หมายเหตุ : หลวงบริหารสิกขกิจบันทึก และตีพิมพ์ โดยหนังสือ “ประวัติครู” ครุสภาจัดพิมพ์ใน พ.ศ.๒๕๓๘)

นอกจากนั้น หลวงบริหารสิกขกิจยังมีบันทึกต่อไปอีกว่า

“ตอนปลาย ปี ๒๔๗๖ ได้มีพระราชบัญญัติ ว่าด้วยระเบียบราชการบริหารราชอาณาจักรสยามมณฑลต่างๆ ได้ยุบหมด มีแต่จังหวัดขึ้นตรงต่อกระทรวง ตำแหน่งธรรมการมณฑล จึงต้องยุบตามไปด้วย

เราได้ขาดจากหน้าที่ธรรมการมณฑล ในวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๔๗๖ และรับหน้าที่เป็นผู้ทำหน้าที่ข้าหลวงตรวจการแผนกธรรมการ ในเขตมณฑลราชบุรี ตามพระราชบัญญัติ ว่าด้วยระเบียบราชการบริหารต่อไป ในวันที่ ๑๒ ธันวาคม พ.ศ.๒๔๗๖ และได้เริ่มมอบหมายการทำงานในหน้าที่ธรรมการมณฑล...แต่ไม่ใช่หน้าที่ข้าหลวงตรวจการให้แก่จังหวัดต่างๆ ในสังกัดเดิมต่อไป...ระหว่างนี้เราได้มาฟังราชการที่กระทรวง ๒ ครั้ง วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๖ เราได้เดินทางแต่ลำพังเข้ามารับราชการที่กรุงเทพฯ ในเมื่อได้มอบหมายงานเสร็จแล้ว ส่วนครอบครัวยังคงพักอยู่จังหวัดราชบุรี ได้เริ่มทำงานที่สำนักงานปลัดกระทรวง ตั้งแต่วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๖”

ความเปลี่ยนแปลงอันหลากหลายเกิดขึ้นกับผู้คนต่างๆ กันไป...แต่สำหรับเด็กชายกำธนแล้ว ความเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนของช่วงนั้นก็คือ ได้เข้าเรียนที่ในโรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี อย่างเป็นระบบเป็นครั้งแรกในชีวิต

ว่าไปแล้ว ชีวิตหลวงบริหารสิกขกิจ บิดาของกำธนนี้นับได้ว่าเป็นข้าราชการ ที่ผ่านประสบการณ์การเดินทางยาวนานเกินกว่าข้าราชการด้านการศึกษาคณอื่นๆ เป็นอย่างมาก

การมองโลกในแง่บวกของคุณหลวง ได้เป็นส่วนหนึ่งของแรงผลักดันให้กำธน มุ่งชีวิตไปในแง่การสร้างสรรค์ความดีงาม...บิดาท่านนี้ ถือว่าเป็นแบบอย่าง เป็นบทเรียน เพื่อให้บุตรชายค้นหาความหมายไปในทางเดียวกัน

เพราะหากย้อนตั้งแต่อยู่ในวัยหนุ่มน้อย อายุเพียง ๑๖ ปี ก็ได้เป็นครูสอนโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จากนั้นอีกเพียง ๒ ปี ก็ต้องจากบ้านเกิดเก็บสัมภาระลงเรือล่องทะเลไปปักชีพได้...ใช้ชีวิตคลุกคลีสนิทสนมกับคนท้องถิ่น จนได้รับการยอมรับนับถือ

จากนั้นเดินทางไกลสู่ภาคเหนือ ขึ้นเขาลงห้วย กลางเส้นทางทุรกันดารด้วยป่ารก และอันตรายจากพิษไข้ และสัตว์ป่าตามรายทาง

อย่าว่าแต่คุณหลวงต้องเดินทางย้อนไปกลับภาคเหนือ และภาคใต้ถึงสองรอบ เพื่อปฏิบัติการกิจด้านการศึกษาให้สำเร็จลุล่วงด้วยอุดมคติ ความเป็นนักการศึกษาอันแรงกล้า...แม้การเดินทางแต่ละครั้งจะสร้างความยากลำบากมิใช่น้อย

นิสัยส่วนตัวของหลวงบริหารสิกขกิจนี้นับเป็นผู้มีความขยันหมั่นเพียร ละเอียดยรอบคอบ และซื่อสัตย์สุจริต...ขณะเดียวกัน

ครอบครัวลีนธวานนท์ คุณพ่อ คุณแม่ พร้อมลูก ๘ คน ลูกเขย ลูกสะใภ้ และหลาน ๑๖ คน (ต่อมามีหลานอีก ๕ คน) กำธนอยู่ในแถวยืนที่ ๕ นับจากทางขวา

ก็มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ พยายามหางานใหม่ๆ มาทำเพิ่มเติมอยู่เสมอ ซึ่งนิสัยเหล่านี้ได้ถ่ายทอดมาสู่ลูกๆ ด้วย

พฤติกรรม คือ กระเจกสะทอนชีวิต...มนุษย์ทุกคนต่างแสวงหาหนทางเฉพาะตน โดยต้องพยายามรู้จักตัวเองก่อนรู้จักสิ่งอื่น รวมถึงตรวจสอบทบทวนตัวเอง อย่างถ่องแท้ จึงค่อยทำงานที่ตั้งใจอย่างเต็มที่เต็มกำลังของตัวเองต่อไป

เมื่อนั้น ถึงแม้ระยะทางที่ผ่านมาจะทุกข์หรือสุข...เป้าหมายของการทำงานจะประสบความสำเร็จหรือไม่ แต่ก็นับได้ว่า ทางเดินแห่งชีวิตนี้เป็นสิ่งที่เปี่ยมด้วยคุณค่าความหมายแล้ว

ชีวิตของหลวงบริหารสิกขกิจ จึงเป็นเหมือนเบ้าหลอมอันงดงามสำหรับคนรุ่นหลังจะได้เรียนรู้ และยึดเป็นแบบอย่างต่อไป

บทที่ ๔ เรียนระหว่างรบ

ความทรงจำยังคงผุดขึ้นเหมือนฟองคลื่นมากมาย และตื่นตา...ความทรงจำอาจเป็นเพียงเหย้าเรือนชั่วคราวให้ได้พักอาศัย ทั้งความสุขความทุกข์ ล้วนดำรงอยู่เพียงชั่วพริบตา ก่อนกาลเวลาจะกลืนกินทุกสิ่งทุกอย่าง

แต่แม้จะเป็นเช่นนั้น ความทรงจำก็ยังคงมีความหมายต่อมนุษย์เสมอ

ในวัยหนึ่ง...ความทรงจำจึงเปรียบดังกระจกเงาฉายฉายเรื่องราวด้านต่างๆ ออกมา บางครั้งอาจพร่ามัวเลือนราง แต่บางครั้งก็กระจ่างชัด เหมือนเพิ่งเกิดเมื่อวันวาน

ในความทรงจำอันลึกซึ้งของเด็กชายกำธนแล้ว...ภาพโรงเรียนเบญจมราชูทิศ ยังกระจ่างชัดเสมอนับตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนชั้นประถม พบเจอเพื่อนใหม่ สิ่งแวดล้อมใหม่ และสายใยความสัมพันธ์ใหม่ๆ ในเมืองราชบุรี

อย่างไรก็ตาม...ประสบการณ์ของการย้ายบ้านบ่อยๆ ก็ทำให้สามารถปรับตัวได้อย่างรวดเร็วเช่นเคย

ช่วงนั้นกระแสการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองของคณะราษฎรยังอยู่ในความสนใจของประชาชนทั่วไป...มีสมาชิกของคณะราษฎรมารับเหรียญรัฐธรรมนูญ ในโรงเรียนเบญจมราชูทิศ มีการต้อนรับอย่างใหญ่โต...นักเรียนและครู ต่างก็ตื่นเต้นไปกับพิธีรับเหรียญในครั้งนี้ แม้แต่เด็กชายกำธน ก็ยังพลอยสนุกสนานไปกับเขาด้วย

ราชบุรีเป็นหัวเมืองใหญ่ ผู้คนคึกคักมากมาย อีกทั้งไม่ไกลจากกรุงเทพมหานครศูนย์กลางความศิวิไลซ์มากนัก...คุณหลวงบริหารสิกขกิจ รัชการที่ขึ้นช่วงระยะเวลาหนึ่ง ก็ได้รับคำสั่งให้ย้ายมาประจำในกรุงเทพ เป็นลำดับถัดมา

ในการเข้ามาตั้งรกรากในเมืองหลวงนั้น เด็กชายกำธน ได้เข้าเรียนในโรงเรียนเทพศิรินทร์ ซึ่งถือเป็นโรงเรียนมีชื่อเสียง และมีศิษย์เก่าที่สร้างคุณูปการแก่แผ่นดินอย่างมากมาย โดยพำนักครั้ง

แรกในบ้านย่านถนนรองเมือง

คุณหลวงบริหารสิกขกิจ ย้ายมาอยู่กรุงเทพ พร้อมกับรับตำแหน่งใหม่ตามลำดับ ตั้งแต่ ข้าหลวงตรวจการแผนกธรรมการ หัวหน้ากองคลัง และเลื่อนเป็น ข้าราชการชั้นเอก ส่วนครูจินดา ภรรยาผู้ชีวิต ได้ทำงานวางโครงการจัดตั้งโรงเรียนอนุบาลจากทางราชการ...สร้างคุณประโยชน์ต่อวงการศึกษามาก

กำธน ย้อนความทรงจำในช่วงนั้นว่า

“จากราชบุรี ผมก็ย้ายเข้ามาอยู่กรุงเทพ...มาเรียนที่โรงเรียนเทพศิรินทร์ ตั้งแต่ชั้นประถม ๓...ตอนนั้นบ้านอยู่ถนนรองเมือง ซอย ๓ มาเข้าเทพศิรินทร์ ต้องเดินลัดผ่านทางรถไฟ...ถ้าเราเดินจากถนนรองเมือง ซอย ๓ ก็ต้องเดินข้ามสะพานกษัตริย์ศึกแล้วอ้อม แต่มีประตู...เราเดินผ่านทางรถไฟต้องระมัดระวังหน่อย”

ชีวิตเด็กนักเรียนโรงเรียนเทพศิรินทร์ อยู่ในความคิดคำนึงเสมอมา แม้สายลมชีวิตจะพัดผ่านมานั้นนาน...เสียงหัวเราะ เสียงพูดคุยของเพื่อนวัยเดียวกัน ยังระงมคล้ายกับมือพายักเพียดให้ความคำนึงอ่อนเบาเข้าไปหา

เหมือนกาลเวลาจะทำให้สรรพสิ่งบนผืนแผ่นดิน มีส่วนร่วมในความทรงจำอันงดงาม...นานตราบเพิ่มนาฬิกาเดินไป เพื่อแปรเปลี่ยนสรรพสิ่งแห่งโลกความทรงจำนั้น กลับมาสู่โลกของความเป็นจริงในชีวิตอีกครั้ง

วันเวลาผ่านไป พร้อมความเปลี่ยนแปลงในชีวิต...จุดเด่นของเด็กชายกำธน คือ ความมีมนุษยสัมพันธ์ และไหวพริบปฏิภาณอันหลักแหลม รวมถึงความมีอารมณ์ขันเป็นที่รักของเพื่อนๆ ทุกรุ่นตลอดระยะเวลาของการเลื่อนชั้นเรียนไปเรื่อยๆ นั้น

ในเวลาต่อมา คุณหลวงบริหารสิกขกิจ พร้อมครอบครัวได้ไปพำนัก ณ บ้านในซอยพิชิต สุขุมวิท ๑๘...สมัยนั้นย่านนี้เรียกชื่อกันว่า ย่านบางกะปิ มีสภาพเป็นท้องนา ซื้อจากเจ้าของเดิมในราคาตารางวาละ ๕ บาท ดูเป็นธรรมชาติอากาศดี และเงียบสงบ ยังไม่ร่วนวายจอบเหมือนในปัจจุบัน

แต่ชีวิตอันราบเรียบสุขสงบของคนในเมืองหลวงก็เริ่มพบความเปลี่ยนแปลง เมื่อกลิ่นอายของภัยสงครามมหาเอเซียบูรพาเริ่มแผ้วไชย

อันที่จริงข่าวเรื่องสงครามโลกครั้งที่ ๒ อันสร้างผลสันสะเทือนต่อมวลมนุษยชาตินั้น มีมาเป็นระลอกแล้ว...แต่มาใกล้ชิดจนคนไทยเองต้องรู้สึกว่ามีสัมผัสได้ใกล้ตัว ก็ต่อเมื่อกองทัพญี่ปุ่นเริ่มรุกเข้ามาในดินแดนเอเชียอาคเนย์

กองทัพลูกพระอาทิตย์อันเกรียงไกร ยাত্রาทัพเต็มรูปแบบเข้ามาในเมืองหลวงอย่างไม่ให้ทันตั้งตัว แสดงแสนยานุภาพอย่างน่าเกรงขาม จนแม้รัฐบาลไทยในยุคนั้น ต้องยอมเป็นพันธมิตรด้วย

ผลของสงครามมหาเอเซียบูรพาครั้งนั้น ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทุกด้าน ไม่เว้นแม้แต่ตัวกำธน และเพื่อนๆ

เพราะในเวลาต่อมา นักเรียนได้ถูกยกชั้นเรียนขึ้นไปโดยไม่ต้องสอบ ซึ่งนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ได้รับอนานิสงส์ผลพลอยได้ ยกชั้นเรียนโดยไม่ต้องสอบกันทั้งประเทศ

ดังได้เรียกกันเป็นภาษาชาวบ้านว่า “ม.๖ โตโจ ยกชั้น” หรือ “โตโจสงเคราะห์” นั่นเอง เนื่องจากขณะนั้น พลเอกโตโจ เป็นนายกรัฐมนตรีของญี่ปุ่น

รับรางวัลศิษย์เก่าเทพศิรินทร์

ศิษย์เก่าเทพศิรินทร์ร่วมร่วมนพบปะกันยามเป็นผู้สูงวัย

จากโรงเรียนเทพศิรินทร์ กำธนได้ไปเรียนต่อที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาในระดับมัธยมปลาย พร้อมตั้งความหวังว่าอีกไม่นานจะได้เข้าเรียนต่อทางสายวิศวกรรมศาสตร์ ที่ตัวเองชอบต่อไป ภายภาคหน้าในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่อยู่ใกล้ๆ กัน

ชีวิตเรียนระหว่างรบของบรรดานักเรียนยุคนั้น ดำเนินไปอย่างมีสีสัน เนื่องจากข่าวเรื่องการโต้กลับรุก – รับไปมา ระหว่างทหารฝ่ายอักษะกับฝ่ายสัมพันธมิตร ที่มีให้รับรู้โดยตลอด ล้วนแล้วแต่น่าตื่นเต้นทั้งนั้น

หากนับเวลาตั้งแต่สงครามเริ่ม ในวันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ เป็นต้นมา...ความเปลี่ยนแปลงได้ทวีมากขึ้นเรื่อยๆ จนประชาชนในเมืองหลวงต้องได้รับผลกระทบถ้วนทั่วกัน

ย้อนกลับไปในช่วงเริ่มแรกนั้น ทหารญี่ปุ่นบุกเข้ามาโจมตีประเทศไทย ทำให้เกิดการสู้รบด้านทันทนาหลายชั่วโมง ตั้งแต่วันที่ ๘ ธันวาคม เพราะกองทัพลูกพระอาทิตย์ได้ยกพลขึ้นบกตามจังหวัดต่างๆ ด้านติดทะเล อย่างปัตตานี, สงขลา, นครศรีธรรมราช, สุราษฎร์ธานี, ชุมพร, ประจวบคีรีขันธ์ และบางปู สมุทรปราการ

โดยเฉพาะด้านปัตตานี และสงขลา มีการสู้รบดุเดือดเป็นอย่างมาก จนเสียงปืนระงมไปทั้งริมหาด กลบเสียงคลื่นที่สาดซัดราวเท่กล่อมผู้สูญเสียในโศกนาฏกรรมคราวนี้

อย่างไรก็ตาม...เรื่องแปลกก็คือ ไม่ได้มีการปะทะกันตรงบางปูเลย เพราะทหารญี่ปุ่น ได้ยกพลขึ้นบกโดยปราศจากการต่อต้าน และพลเรือโท หลวงสินธุสงครามชัย (พลเรือโทสินธุ์ กมลนาวิน) ผู้บัญชาการทหารเรือ และแม่ทัพเรือ ก็ยังถูกญี่ปุ่นควบคุมตัวไว้ได้เสียด้วย

กระทั่งเมื่อรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ยอมตามข้อเสนอ ให้ทหารญี่ปุ่นเข้าเมือง และผ่านแดนได้ เหตุการณ์ต่างๆ จึงค่อยคลี่คลายลงบ้าง

กล่าวเฉพาะในกรุงเทพ มีทหารลูกพระอาทิตย์เดินพลุกพล่านไปทั่วเมือง ตั้งแต่รุ่งเช้า วันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ.๒๔๘๔...ชาวบ้านจะเห็นรถบรรทุกทหารญี่ปุ่น รวมถึงรถหุ้มเกราะแล่นไปตามถนนสายต่างๆ อย่างสับสนอลหม่าน

โดยเฉพาะกองพันสารวัตรทหารญี่ปุ่นที่มีชื่อว่า “เคมเปไต” อันเป็นกองทหารพิเศษ มีอำนาจตรวจตราบังคับทหารญี่ปุ่นให้อยู่ในระเบียบวินัยอันเคร่งครัด ได้บุกยึดสถานที่สำคัญหลายแห่ง เพื่อเป็นกองบัญชาการ

ว่าไปแล้ว จุดประสงค์ของการยึดตราทัพเข้ามาในเมืองไทยครั้งนั้น ก็เพื่อเป็นฐานที่มั่น และเป็นทางผ่านในการทำศึกกับบรรดาประเทศอาณานิคมตะวันตกรอบๆ บ้านเรือนนั่นเอง

โดยเฉพาะดินแดนจักรวรรดิอังกฤษ ทั้งในพม่า และมลายู...ประมาณว่าในช่วงแรกนี้ กองทหารญี่ปุ่นได้เข้ามาในเมืองไทยราว ๕ หมื่นคน ก่อนจะเพิ่มจำนวนอีกอย่างมากมาในภายหลัง

สำหรับกองทัพญี่ปุ่นในเมืองไทยนี้ มีชื่อเรียกว่า กองทัพบกหน่วย “จี” อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของ พลโท นากามูระ อะกิโตะ

ช่วงสงครามเริ่มลุกลาม ประชาชนในพระนคร ต่างต้องประสบความยากลำบากในการดำเนินชีวิตมากบ้างน้อยบ้าง เพราะเครื่องอุปโภคบริโภคขาดแคลน ทำให้การใช้รถยนต์ลดจำนวนลง จนอาจเรียกได้ว่า น้อยครอบครัวจะมีรถยนต์ใช้ ดังนั้นคนส่วนใหญ่

จึงต้องใช้รถจักรยานเป็นพาหนะในการสัญจรแทน

ปี พ.ศ.๒๔๘๕ สิ่งที่ชาวเมืองหลวงต้องเผชิญ คือ เหตุการณ์ อุทกภัยครั้งใหญ่ ถึงขนาดน้ำท่วมเข้ามาในเขตชั้นในสำคัญๆ ตั้งแต่ ถนนราชดำเนิน พระที่นั่งอนันตสมาคม อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ และอื่นๆ จนประชาชนต้องใช้เรือเป็นพาหนะในการเดินทาง อันนับเป็น เหตุการณ์รุนแรงในครั้งนั้น

ชีวิตกำธน แนบแน่นอยู่ในเรื่องราวเหล่านี้มาโดยตลอด...พอ หลังน้ำลด บรรยากาศของสงครามก็ยังคงดำเนินต่อไป และค่อยทวี ความรุนแรงโหดร้ายขึ้นเรื่อยๆ

บทที่ ๕ ในท่ามกลางสงคราม

สถานศึกษาแห่งใหม่ของกำธน คือ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา...ขณะที่ความ หวาดวิตกเรื่องไฟสงครามลามไปทั่วพระนคร

การสอบเข้าโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาอันโด่งดังได้ในอีกความหมายหนึ่งก็คือ การมีสิทธิเข้าเรียนต่อจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในอนาคตอย่างแน่นอนนั่นเอง...โดยกำธนตั้งเป้าประสงค์ไว้ว่า จะเข้าเรียนต่อในสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ ด้านวิศวกรรมไฟฟ้า

ท่านผู้หญิงพึงใจ สนิธวานนท์ ภรรยาคู่ชีวิตของท่านองคมนตรีกำธน ได้ย้อนรำลึกความหลังในช่วงนั้นว่า

“ตอนกำธน เขาอยู่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา พอถึงปี ๒ ทางผู้บริหารเขาอยากเร่งผลิตคนที่เรียนทางเทคนิค เพราะเป็นช่วงสถานการณ์สงคราม...ฉะนั้นพวกแพทย์ หรือพวกวิศววะนี่ เขาให้ยกชั้นหมดเลย แต่ว่าอักษรศาสตร์ไม่ยก...พอขึ้นเตรียมอุดม ปีที่ ๒ ก็คือ ได้ขึ้นเรียนจุฬาฯ ไปเลย...กลายเป็นว่าอยู่โรงเรียนเตรียมฯ แค่นี้ปีเดียว”

ผลกระทบของสงครามในเมืองหลวงปรากฏชัดขึ้น เมื่อฝ่ายสัมพันธมิตร เข้ามาทิ้งระเบิดในเขตเป้าหมายสำคัญๆ บ่อยขึ้นเรื่อยๆ สร้างความตระหนกตกใจให้แก่ประชาชนชาวเมืองหลวงเป็นอย่างยิ่ง...

เสียงหวอสัญญาณแจ้งเตือนภัย ที่ถูกเปิดในยามค่ำดังโหยหวน ก่อนที่ฝูงนกเหล็กของฝ่ายสัมพันธมิตรจะโปรยหว่านลูกระเบิดลงมา พร้อมกับพลุสัญญาณจนเกิดแสงสว่างไปทั่ว...ดังที่กำธนาย้อนความหลังว่า

“เขาทิ้งแฟลร์ลงสว่างทั้งเมืองเลย...มองเห็นเรือบินแล้วก็เห็นเขาทิ้งระเบิด มันก็รู้สึกสนุกตื่นเต้นบอกไม่ถูกล่ะ”

ช่วงแรกๆ เครื่องบินฝ่ายสัมพันธมิตรเข้ามาโจมตีจุดยุทธศาสตร์ในช่วงกลางคืนเป็นส่วนใหญ่ แต่ครั้งนานๆ ไปการโจมตีอันดุเดือดก็กลับเกิดขึ้นทั้งกลางวันและกลางคืน โดยเฉพาะช่วง

สถานการณ์สงครามใกล้ถึงจุดแตกหักในเวลาต่อมา

ตัวของกำธนนั่น มีประสบการณ์วิกฤตสงครามหลายครั้งหลายหน โดยเฉพาะในยามบังเอิญ ต้องมีกิจธุระในย่านโรงหนังเฉลิมกรุง อันถือเป็นเขตกรุงเทพฯ ชั้นใน ที่มีความเจริญเป็นอย่างมาก

ครั้งนั้นเสียงหวอถูกเปิดดังไปทั่ว ผู้คนต่างหนีเข้าหลบภัยตามจุดที่ทางราชการจัดเตรียมไว้ให้อย่างอลหม่าน...แรงกึกก้องของระเบิดกระทบพื้น ย่านโรงไฟฟ้าวัดเลียบ สั่นสะเทือนมาถึงเฉลิมกรุง จนรู้สึกได้ชัดเจน...นับเป็นการโจมตีจุดยุทธศาสตร์อย่างหนักหน่วงอีกครั้งที่กำธนสัมผัสได้ด้วยตัวเอง

กำธน ได้ย้อนความทรงจำช่วงนั้นว่า

“ช่วงนั้นผมเคยเจอระเบิดลง...เขาเอาระเบิดมาทิ้งตรงวัดเลียบ ผมบังเอิญอยู่แถวๆ เฉลิมกรุง ก็ต้องไปหลบอยู่ใต้อะไรต่ออะไร...ได้เห็นบรรยากาศตรง พอไฟฟ้าไม่มีรถรางต้องหยุด ก็เป็นของแปลก”

ส่วนท่านผู้หญิงพึงใจ ได้สะท้อนความรู้สึกเหตุการณ์ช่วงนั้นไว้ว่า

“ตอนนั้นดิฉันอยู่ซอยประสานมิตร เพราะบ้านที่โอศิกนั้นให้ญี่ปุ่นเช่า...แม่ทัพ “จี” มาเช่าบ้านดิฉันทำเป็นสำนักงาน ถึงได้ย้ายมาอยู่ซอยประสานมิตร...ส่วนกำธนอยู่บ้านในซอยพิชิต สุขุมวิท ๑๘...ซอยพิชิต กับซอยโอศิกมันเยื้องๆ กัน สุขุมวิทเมื่อก่อนเขาเรียกบางกะปินะคะ...ตอนมีระเบิดลงเราเห็นตอนกลางคืนไงคะ มันมีแสงสว่าง...ขานี่สั้นพๆ ตกใจกลัวมาก...มันสว่างไปหมด แล้วก็เห็นเรือบินสีเงิน ปี ๒๔ มาทิ้งระเบิดแถวมักกะสัน...ตอนนั้นอยู่คนละบ้านกับกำธน แต่แถวใกล้ๆ กัน”

กล่าวได้ว่า ผลของสงครามในขณะนั้น สร้างความเสียหาย ทั้งชีวิตผู้คน และทรัพย์สินอย่างมหาศาล...บรรดาผู้มีญาติพี่น้อง หรือคนรู้จักอยู่ตามหัวเมืองที่ห่างไกล ผลของสงครามก็เริ่มพากัน อพยพไปอาศัยที่ใหม่ เพื่อความปลอดภัย ทำให้บรรยากาศใน กรุงเทพมหานครไปถนัดใจ

คนเมืองหลวง และใกล้เคียงไม่ว่ายากดีมีจน หรือชนชั้นไหน ต่างได้รับผลของสงครามกันถ้วนทั่ว จนต้องอพยพกันอลหม่าน

อย่างผู้ที่อยู่ใกล้สะพานพุทธยอดฟ้า ก็อพยพไปอยู่จังหวัด ธนบุรี...ผู้อยู่แถวสี่พระยา สุรวงศ์ และสีลม ต้องอพยพไปอยู่เขต บางกะปิ หรือบางครอบครัวก็ย้ายไปไกลถึงรังสิต จังหวัดปทุมธานี เลยก็มี

แม้กระทั่งโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ก็ถูกทหารญี่ปุ่นยึดทำ เป็นค่ายทหาร...ชาวเมืองหลวงจึงคุ้นชินกับภาพทหารลูกพระอาทิตย์ ทั้งหลายเป็นอย่างดี

เมื่อสงครามเข้มข้นขึ้นเรื่อยๆ เพราะทหารฝ่ายสัมพันธมิตร ประสบชัยชนะเหนือกว่า และมีการส่งเครื่องบินมาทำการโจมตีบ่อย ครั้งขึ้น...จังหวัดที่โดนโจมตีมีตั้งแต่เชียงราย, แม่ฮ่องสอน, ตาก, กาญจนบุรี, นครสวรรค์, ประจวบคีรีขันธ์, ชุมพร, สงขลา หรือแม้ กระทั่งยะลา

ภาพการทิ้งระเบิดโจมตีจุดยุทธศาสตร์ต่างๆ ดูน่าสะพรึงกลัว เป็นยิ่งนัก...ช่วงแรกอังกฤษใช้เครื่องบินจากพม่าเข้ามาโจมตีไทย แต่ เมื่ออังกฤษต้องเพลี่ยงพล้ำล่าถอยจากพม่า เพราะถูกทหารญี่ปุ่นรุก อย่างรวดเร็วแบบสายฟ้าแลบ ก็มีผลให้การโจมตีทางอากาศของ อังกฤษเบาบางลงอย่างเห็นได้ชัด

แต่เมื่อฝ่ายสัมพันธมิตรเริ่มตั้งตัวได้ และรุกกลับคืน ทั้ง สหรัฐอเมริกา และอังกฤษ ได้ใช้เครื่องบินของตนเองจากอินเดียเข้ามา โจมตีใหม่อย่างหนักหน่วงรุนแรง

โดยเฉพาะการโจมตีด้วยเครื่องบิน ปี ๒๔ ซึ่งมีสมรรถนะสูง มากในเวลานั้น อย่างการทิ้งระเบิดลงทางหัวเมืองภาคเหนือ ตรง สถานีรถไฟเชียงใหม่ จนมีคนเสียชีวิตหลายร้อยคน กลายเป็น โศกนาฏกรรมครั้งใหญ่

หรือแม้สถานที่สำคัญของกรุงเทพก็ยังโดนโจมตีอย่างหนัก หน่วงหลายแห่ง ทั้งสภาอากาศไทย, ที่ทำการไปรษณีย์กลาง, โรงพยาบาลบางรัก, โรงพยาบาลจุฬาฯ, ตลอดจนสถานีรถไฟหัวลำโพง

กำลังศึกษาอยู่โรงเรียนเตรียม
อุดมศึกษา แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
ชุดยุวชนทหาร

กำหนด ย้อนเหตุการณ์ในขณะนั้นว่า

“พวกทหารญี่ปุ่นไปยึดโรงเรียนเตรียม ทำให้มหาวิทยาลัยก็เลยต้องปิด...ผมถึงได้ไปสมัครเป็นนักเรียนสารวัตรทหาร เขารับเฉพาะผู้ชาย ตั้งแต่ปี ๑ ถึง ปี ๔ ผมก็ไปสมัคร ก็ต้องไปฝึกแบบทหารเลย ตอนนั้นมีราวๆ ๒๙๘ คน เห็นจะได้”

หน่วยรบนี้มีคุณสมบัติพิเศษ เพราะหลังจากเป็นแนวร่วม ขบวนการเสรีไทยในทางลับ เพื่อต่อต้านทหารญี่ปุ่นผู้รุกราน... เป็นการจระบอบอย่างไม่เป็นทางการของแผนยุทธศาสตร์ เพื่อป้องกันไม่ให้ฝ่ายญี่ปุ่นล่วงรู้

กล่าวได้ว่า หน่วยงานนี้เกิดขึ้นเพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะ เมื่อผู้บริหารประเทศชุดเก่าพ้นจากอำนาจไปแล้ว...พร้อมทั้งกระแสนับสนุนเสรีไทยของผู้บริหารประเทศกลุ่มใหม่ได้ชัดเจนมากขึ้น...ดังจะได้กล่าวถึงต่อไป

บทที่ ๖

สายธารแห่งเสรีไทย

รบจากต้นจามจุรีใหญ่ริมถนนของปากซอยวัฒนา แผ่ร่มเงาให้บรรดาคนรอรถเมล์ทั้งหลายได้มีที่พักหลบเปลวแดดอันร้อนระอุ...ช่วงสงครามมหาเอเชียบูรพานี้ รถเมล์ขาวมีน้อย และวิ่งจากราชประสงค์มาสิ้นสุดตรงซอยวัฒนาเท่านั้น

ตรงจุดนี้ คุณแม่จินดา มารดาของกำธน มักเดินมานั่งรอรถเมล์ เวลาจะเดินทางไปทำธุระ แต่หากวันใดบังเอิญว่ารถเมล์เกิดเสียไปสักคัน คุณแม่จินดา ก็ต้องนั่งคอยตรงรากไม้ใหญ่ของต้นจามจุรีคราวละนานๆ เสมอ

บ้านของคุณหลวงบริหารสิกขกิจ ในซอยพิชิต นับว่าปลอดภัยจากเป้าหมายทิ้งระเบิดของเครื่องบินฝ่ายสัมพันธมิตรพอสมควร...ดังนั้น จึงมีเพียงปัญหาความไม่สะดวกสบายในชีวิตประจำวันเท่านั้น ซึ่งหากเปรียบเทียบกับคนในย่านกลางเมืองอันเป็นเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ ก็ต้องนับว่าดีกว่ามาก

ผลกระทบของสงครามทำให้เกิดการขาดแคลนสินค้าอุปโภคบริโภคอย่างหนัก อาทิ ผ้าฝ้ายมีราคาสูงขึ้นกว่าเดิมหลายสิบเท่า หรือการผลิตสปู๊กขาดโซดาไฟ จะทำไม้ขีดก็ขาดฟอสฟอรัส แม้แต่ยารักษาโรคแบบสมัยใหม่ก็แทบหาซื้อไม่ได้ จนผู้คนต้องหันไปใช้ยาแผนโบราณกันเป็นส่วนมาก

ความยากลำบากในการดำรงชีวิตประจำวันเพิ่มมากขึ้นทุกขณะ...ถึงแม้รัฐบาลได้กำหนดโทษของผู้กักตุนสินค้าอย่างหนัก โดยเฉพาะพวกพ่อค้าตลาดมืดถึงขั้นประหารชีวิต แต่ก็ไม่ค่อยเป็นผลมากนัก จนต้องมีมาตรการปันส่วนสินค้าในเขตกรุงเทพ และธนบุรี

ดังนั้นเองภาพของผู้คนพากันเข้าแถวยาวเหยียด เพื่อนำบัตรปันส่วนมาซื้อสินค้าจำเป็น อย่าง น้ำตาลทราย น้ำมันก๊าด หรือไม้ขีดไฟ จึงมีให้เห็นเป็นประจำ

ช่วงที่กองทัพลูกพระอาทิตย์เฟ้นฟ่านกันเต็มเมืองไทยนั้น ได้ใช้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา, โรงเรียนเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์, โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย เป็นสถานที่ตั้ง

สำหรับกองทหารญี่ปุ่นได้พักพิง และใช้มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง (ชื่อขณะนั้น) เป็นค่ายกักกันเชลยศึกของฝ่ายสัมพันธมิตร

ส่วนในต่างจังหวัด ญี่ปุ่นได้ใช้สถานที่ตามโรงเรียนต่างๆ เป็นที่พักกองทหารตัวเองด้วยเช่นกัน อาทิ ลำปาง สงขลา และกาญจนบุรี

โดยเฉพาะค่ายใหญ่ของญี่ปุ่น ซึ่งมีชื่อเสียงเป็นที่ครันคร้ามหวาดเกรง คือ สถานีรถไฟหนองปลาตุก ในอำเภอบ้านโป่ง ซึ่งในสมัยนั้น ขึ้นอยู่กับจังหวัดกาญจนบุรี มิใช่ราชบุรีเหมือนปัจจุบัน...เป็นค่ายที่ทหารญี่ปุ่น เริ่มต้นสร้าง “ทางรถไฟสายมรณะ” ไปยังสะพานข้ามแม่น้ำแคว เพื่อเข้าสู่ดินแดนพม่า จนกลายเป็นตำนานแห่งโศกนาฏกรรมสงครามมาจนทุกวันนี้

เมืองหลวงของไทยได้ถูกโจมตีทางอากาศอย่างต่อเนื่อง มีผลให้สถานที่สำคัญๆ ยังคงเสียหายอย่างหนักต่อไป...แม้โรงไฟฟ้าวัดเลียบก็ยังโดนระเบิด ทำให้กรุงเทพแทบจะมีมืดมิดไปทั้งเมือง มีเพียงแสงตะเกียง และแสงเทียนริบหรี่เท่านั้น กระทั่งรถรางก็ต้องพลอยหยุดวิ่งไปด้วย

อย่างไรก็ตาม...สถานการณ์การเมืองได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะความเติบโตแข็งแกร่งของขบวนการเสรีไทย ที่นับวันจะเพิ่มขึ้นทุกขณะ โดยมี นายปรีดี พนมยงค์ เป็นแกนหลัก...ภารกิจหลักของเสรีไทย คือ การต่อต้านกองทัพญี่ปุ่น และพยายามปฏิบัติการ เพื่อให้ฝ่ายสัมพันธมิตรรับรองว่า ประเทศไทยจะไม่ตกเป็นประเทศผู้แพ้สงครามอันจะสร้างความเสียหายเป็นอย่างมาก

หากย้อนดูสถานการณ์แล้วจะพบว่า ขบวนการเสรีไทย ทั้งในสหรัฐอเมริกา และอังกฤษ เริ่มเป็นจริงเป็นจังมากขึ้น ตั้งแต่ปี

พ.ศ.๒๔๘๕ หลังเกิดสงครามไม่นาน โดยมีนักเรียนไทย และบรรดาข้าราชการสถานทูตในขณะนั้นประชุมร่วมกัน และตกลงใช้ชื่อว่า “เสรีไทย”

ช่วงแรกๆ เสรีไทยในสหรัฐอเมริกา ค่อนข้างมีเอกภาพ โดยได้หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช อัครราชทูตไทยประจำกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. เป็นผู้นำ...แต่ในอังกฤษกลับมีปัญหาซับซ้อนกว่า เพราะกลุ่มนักเรียนไทยในอังกฤษได้ไปทาบทาม พระมณูเวทย์วิมลนาถ อัครราชทูตไทยประจำกรุงลอนดอน แต่กลับได้รับคำแนะนำกลับมาว่า ให้นักเรียนไทยปฏิบัติตามคำสั่งรัฐบาลในกรุงเทพ คือ เดินทางกลับประเทศไทย และในเวลาต่อมาท่านทูตก็เดินทางกลับไทยตามคำสั่งรัฐบาล (หมายเหตุ - ขณะนั้นตำแหน่งผู้แทนประจำทั้งสองประเทศยังเป็น “อัครราชทูต” ต่อมาภายหลังจึงเปลี่ยนเป็น “เอกอัครราชทูต” แทน)

กลุ่มนักเรียนไทยในอังกฤษ จึงไปเฝ้า พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ ซึ่งประทับอยู่ในอังกฤษ แต่ก็ได้รับการปฏิเสธว่า พระองค์ไม่มีพระประสงค์จะเกี่ยวข้องกับการเมือง

ดังนั้นเอง กลุ่มนักเรียนไทย จึงติดต่องานหม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช อัครราชทูตไทย ประจำกรุงวอชิงตันดี.ซี. เพื่อแจ้งว่า ขอเข้าร่วมขบวนการเสรีไทยนอกประเทศ

เฉพาะอังกฤษช่วงนั้น มีคนไทยเข้าร่วมเป็นเสรีไทย อย่างจริงจังราว ๕๐ คน โดยสมัครเป็นทหารจำนวน ๓๖ คน ได้เข้าประจำการในกองทัพอังกฤษ

ที่น่าสนใจ คือ มีบุคคลสำคัญอย่าง หม่อมเจ้าศุภสวดีวงศ์สนิท สวัสดิวัตน์ พระเชษฐาของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี ในราชกาลที่ ๗ ได้เข้าร่วมด้วย โดยอาสาสมัครเสรีไทย ซึ่งไม่

ได้เป็นทหารนี้ จะได้ปฏิบัติงานในสายพลเรือนแทน

เรื่องน่าปลื้มปิติ ก็คือ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ได้พระราชทานเลี้ยงอาหารกลางวันแก่คนไทย ที่เข้าร่วมขบวนการเสรีไทยในอังกฤษ ณ ภัตตาคารแห่งหนึ่งของกรุงลอนดอนด้วย

ย้อนดูผลของการสู้รบในครั้งนั้น ปรากฏว่า ญี่ปุ่นเป็นฝ่ายเพลี่ยงพล้ำพ่ายอย่างต่อเนือง โดยเฉพาะชัยชนะของสหรัฐอเมริกาเหนือเกาะไชปัน มีผลทำให้รัฐบาลของ นายพลโตโจ ของญี่ปุ่นต้องลาออกจากตำแหน่ง และส่งผลให้จอมพล ป.พิบูลสงคราม ต้องลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของไทย ในเวลาต่อมาด้วย เพราะสภาผู้แทนราษฎร ลงมติไม่รับพระราชกำหนดระเบียบราชการบริหารนครบาลเพชรบูรณ์ และไม่รับพระราชกำหนดจัดสร้างพุทธบุริมฉัตรอีก ทำให้รัฐบาลชุดนั้นต้องล่มลงในที่สุด

กำธน อยู่ท่ามกลางสงครามอันยืดเยื้อยาวนานหลายปี...เข็มนาฬิกาแห่งชีวิตยังเดินไปเรื่อยๆ เขายังคงเฝ้ามองปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างสนใจ และพร้อมทำทุกอย่าง เพื่อชาติบ้านเมืองด้วยพลกำลังทั้งหมดเท่าที่ตัวเองจะพึงมี โดยไม่เสียดายแรงเลย

ตอนรับการฝึกในสถานภาพนักเรียนสารวัตรทหารนั้น หยาดเหงื่อที่หยดหยาดในยามฝึกหนัก แม้สร้างความเหน็ดเหนื่อยสุดประมาณ...แต่กระนั้นด้วยจิตใจมุ่งมั่น ก็ได้ทำให้เกิดความท้อแท้เลย

วันและคืน เคลื่อนที่เป็นวงกลม...ขณะที่ทุกเหตุการณ์ทุกความรู้สึกที่ผ่านเข้ามา ได้ทำให้ชีวิตได้พลิกผันไปในหลายแง่มุม ทั้งเต็มไปด้วยความราบรื่น และหลุมพรางกับดัก อันลึกซึ้งสุดหยั่งถึง

หลังจากร่วมกันอาสาเข้าเป็นนักเรียนสารวัตรทหารในระหว่างสงครามมหาเอเชียบูรพา จนสงครามจบลงแล้ว ก็รวมตัวกันเป็นชมรม นร. สท. ๒๔๘๘ และได้ร่วมกันสร้างอนุสรณ์สถานไว้ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะ นร. สท. จะนัดกันมาประชุม วางพวงดอกไม้ที่อนุสรณ์สถานแห่งนี้ ในวันที่ ๑๘ ธันวาคม ของทุกปี

ในภาพนี้ มีทหารอเมริกันที่เคยโดตรมมาสอนการใช้อาวุธ ได้มาพบปะกับชาว นร. สท. ที่เมืองไทย ด้วยความผูกพันที่เคยมีต่อกัน

ปัจจุบันสมาชิกได้เสียชีวิตไปกันมากแล้ว มีผู้มาร่วมงานยามสูงวัยแล้วนับคนได้

บทที่ ๗ นักเรียนสารวัตรทหาร

สรรพลี้งล้นเกิดขึ้น และเลยผ่านไปดั่ง
หมอกควัน...แต่ทุกเรื่องราวล้วนมีความ
หมาย เหมือนสายใยเชื่อมโยงปัจจุบันกับ
ห้วงอดีต อันเลยลับให้กลับเป็นชั่วขณะ
เดียวกัน

เส้นทางชีวิตมักเกิดขึ้นซ้ำๆ กัน ทั้งความสุขความทุกข์ และนำไปสู่จุดหมายเดียวกัน...ทั้งการนำกลับไปยังต้นกำเนิดเดิม และปลายทางเดิมๆ อยู่เสมอ

หรือว่านี่คือ พันธนาการของกาลเวลา?

อันที่จริงความเปลี่ยนแปลงทั้งหมดมาชัดเจนในช่วงรัฐบาลคอง อกัยวงศ์ ที่ได้บริหารประเทศต่อจากรัฐบาล จอมพล ป.พิบูลสงคราม ตามวิถีทางแห่งรัฐธรรมนูญ โดยมีผู้เห็นด้วยหลายฝ่าย

ความเปลี่ยนแปลงนี้มีผลให้บรรดาเสรีไทย ทั้งสายสหรัฐอเมริกา และสายอังกฤษ มีโอกาสเข้ามาร่วมปฏิบัติงานกับเสรีไทยภายในประเทศรวมถึงทหาร ตำรวจ และพลเรือนได้สะดวกมากยิ่งขึ้น

รัฐบาลคอง อกัยวงศ์ สนับสนุนเสรีไทยเต็มที่ แต่เป็นไปในแบบลับๆ แม้แต่บรรดานักศึกษา หรือยุวชนทั้งหลาย ก็มีโอกาสร่วมขบวนการเสรีไทยในรูปแบบต่างๆ ตอนนี้องค์รวมถึงตัวกำธนเองด้วย

มีการเดินทางเข้าออกภายในประเทศของบรรดานายทหารฝ่ายเสรีไทย และฝ่ายสัมพันธมิตร ตลอดจนการทิ้งร่มอาวุธยุทธโศปกรณ์ตามจุดต่างๆ...แม้แต่บริเวณท้องสนามหลวงใจกลางกรุงเทพ ฝ่ายสัมพันธมิตร ก็ยังเคยนำยารักษาโรคทิ้งร่มลงมาให้

กองทัพญี่ปุ่น ทำการรบเปลี่ยงพล้ออย่างหนัก...พลโทนาคามูระแม่ทัพ “จิ” พยายามประคับประคองสถานการณ์ไว้อย่างสุดกำลัง แต่ก็เป็นที่รับรู้เป็นการภายในแล้วว่าญี่ปุ่นคงเป็นฝ่ายแพ้สงครามในเวลาไม่นาน

กลางบอกเหตุชัดเจนอย่างหนึ่งก็คือ กองทัพญี่ปุ่นที่ประจำการในประเทศพม่าเป็นจำนวนมาก ได้ถอยร่นเข้าสู่ประเทศไทย เพราะถูกฝ่ายสัมพันธมิตรโจมตีอย่างหนัก...จนในช่วงปลายสงครามมีทหารญี่ปุ่นมารวมอยู่ในแผ่นดินไทยมากถึง ๑ แสน ๒ หมื่นคนที่เดียว

ชีวิตวัยหนุ่มของกำธน เกี่ยวข้องกับสถานการณ์สงครามอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในฐานะนักเรียนสารวัตรทหารที่มีเหตุผลหลักของการฝึก เพื่อร่วมมือเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการเสรีไทยต่อต้านญี่ปุ่น...แม้จะไม่ใช่ที่เปิดเผยก็ตาม

ความเปลี่ยนแปลงของการเมืองในประเทศ มาสู่รัฐบาลใหม่ก็มีผลอย่างมาก ทำให้การร่วมมือต่อสู้เพื่อเอกราชของประเทศเป็นรูปธรรมมากขึ้น

กำธน ย้อนความทรงจำในช่วงเป็นนักเรียนสารวัตรทหารไว้ว่า

“ตอนนั้นเราเป็นหน่วยรบตามพระราชบัญญัติเกณฑ์ทหาร มีระเบียบขึ้นเพื่อต่อสู้กับฝ่ายญี่ปุ่นแบบใต้ดิน...แต่พวกใต้ดินจริงๆ ก็เป็นพวกอยู่ข้างนอก เป็นก๊กโน้น ก๊กนี้ ซึ่งก็เป็นเสรีไทยทั้งนั้น...แต่เราเป็นเสรีไทยที่เป็นราชการโดยถูกต้อง เพราะทางราชการยุคนั้น เขาจัดขึ้น...แม้ไม่ได้ประกาศแต่ในความหมายที่จัดตั้ง ก็เพื่อจะเอาไปรวมกันกับพวกใต้ดินทั้งหลายนั้นแหละ โดยหลวงสังวรณ เป็นคนชักชวนตั้งแต่แรก”

การฝึกระเบียบวินัยแบบทหารอย่างหนัก ทำให้กำธนแข็งแกร่งทั้งกายและใจ เต็มไปด้วยความมุ่งมั่นในการนำพาประเทศไปสู่อิสรภาพ จากการยึดครองของต่างชาติ อันเป็นเป้าหมายสำคัญ

บรรดาผู้จบหลักสูตรสารวัตรทหาร จะได้รับการฝึกจากทางรัฐบาลในขณะนั้น ให้ไปเป็นผู้นำกลุ่มย่อยของประชาชนที่รวมตัวกันอยู่ในต่างจังหวัด

เนื่องจากกำธนอยู่ในกลุ่มสื่อสารจึงถูกส่งไปฝึกที่กรมไปรษณีย์ร่วมกับเพื่อนๆ อีกหลายคน...กระทั่งการฝึกสำเร็จเสร็จสิ้นแล้ว จึงถูกส่งไปประจำการที่กองสัญญาณนายทหารเรือ อันเป็นหน่วยงานซึ่งถูกจัดตั้งขึ้นอย่างถูกต้องตามระเบียบกฎหมายทุกประการ ตามคำชักชวนของ พลเรือตรีสังวรณ ยูทธกิจ หรือ หลวงสังวรณ ผู้บังคับบัญชาสายงานด้านนี้ แต่การปฏิบัติภารกิจนี้สร้างความสงสัยแก่ฝ่ายญี่ปุ่นไม่น้อย ในการที่ทหารบกข้ามฟากไปหาทหารเรือบ่อยๆ จนผิดสังเกตทำให้ต้องย้ายไปนอนในกองสัญญาณทหารเรือเสียเลย โดยใช้ชีวิตเหมือนเป็นทหารเรือคนหนึ่ง

แต่แล้วภารกิจที่กำลังปฏิบัติก็ต้องยุติ เพราะสงครามมหาเอเชียบูรพาได้จบสิ้นลง เนื่องจากญี่ปุ่นประกาศความพ่ายแพ้ในสงคราม

หากย้อนดูเหตุการณ์ที่กำธน ในฐานะนักเรียนสารวัตรทหาร และผู้ปฏิบัติงานเสรีไทย ได้ประสบพบเจออย่างใกล้ชิดก็คือ ความสับสนอลหม่านของสถานการณ์สงคราม ซึ่งกองทัพญี่ปุ่นเหมือนถูกต้อนให้เข้ามุมอับ เพราะเพลิงพลั่วต่อข้าศึกทุกยุทธภูมิ

ยิ่งเมื่อทหารอังกฤษ สามารถยึดคืนพม่าได้สำเร็จ และทหารสหรัฐอเมริกาที่ยึดเมืองมะนิลาของฟิลิปปินส์ได้เช่นกัน เป็นสัญญาณบอกเหตุว่าฝ่ายญี่ปุ่นคงต้องแพ้สงครามอย่างแน่นอน

ขณะนั้นผู้บัญชาการทหารสูงสุดของกองบัญชาการเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผ่านสัมพันธ์มิตร คือ พลเรือเอก ลอร์ด หลุยส์ เม้าท์แบตเตน

อย่างไรก็ตาม พลโทนาคามูระ แม่ทัพจิ ก็ได้ประกาศกร้าวผ่านสื่อมวลชนในประเทศไทยว่า ทหารญี่ปุ่นจะขอสู้จนคนสุดท้าย และอย่าหลงผิดว่ากองทัพญี่ปุ่นจะถูกขับไล่ไปง่ายๆ

ว่าไปแล้ว การที่ญี่ปุ่นส่งพลโทนาคามูระ มาเป็นผู้บัญชาการทหารญี่ปุ่นในไทยนั้น กลับกลายเป็นผลดีต่อเมืองไทยอยู่บ้าง ทั้งนี้ก็โดยนิสัยใจคอ และบุคลิกส่วนตัวของแม่ทัพจิกคนนี้เอง

พลโทนาคามูระ อะกิโตะ ผู้นี้เป็นทหารที่นับถือศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัด และได้พยายามปฏิบัติต่อประเทศไทยด้วยดีมาโดยตลอด

เคยแม้กระทั่งห้ามปรามนายทหารญี่ปุ่นหนุ่มๆ เลือดร้อน ที่จะดำเนินการแบบรุนแรงกับคนไทยอยู่บ่อยครั้ง

แม้พลโทนาคามูระ จะบังคับบัญชาหน่วยจิในไทย แต่โดยตำแหน่งก็ยังต้องขึ้นตรงกับแม่ทัพใหญ่ ซึ่งบัญชาการที่เมืองไซ่ง่อนอีกทีหนึ่ง

พลโทนาคามูระ เคยคัดค้านแม่ทัพใหญ่ที่จะปฏิบัติการรุนแรงในไทยหลายครั้งหลายหน...และมีส่วนอย่างมากในการทำให้ประเทศไทยไม่ต้องถูกกองทัพญี่ปุ่นปลดอาวุธ และไม่ต้องโดนครอบครองโดยสิ้นเชิงจากกองทัพลูกพระอาทิตย์ เมื่อตอนเกิดสงครามใหม่ๆ

แม้กระทั่งบ้านเดิมของท่านผู้หญิงพึงใจ สีนธวานนท์ ในซอยอโศก ก็ยังถูกเช่าทำเป็นสำนักงานจากพลโทนาคามูระ ผู้นี้ด้วย

ในที่สุดสถานการณ์สงครามก็มาถึงจุดจบ เมื่อสหรัฐอเมริกาส่งเครื่องบินไปทิ้งระเบิดปรมาณู ที่เมืองฮิโรชิมา และนางาซากิ สร้างความสูญเสียทั้งชีวิต และทรัพย์สินอย่างเหลือคณานับ

สมเด็จพระจักรพรรดิ อิโรฮิโต ทรงสดพระทัยใน
โศกนาฏกรรมครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงได้ทรงมีพระบรมราชโองการขอ
ยอมแพ้แก่ทหารฝ่ายสัมพันธมิตร เป็นอันยุติสงครามมหาเอเชียบูรพา
ที่นำความสูญเสียมาสู่มวลมนุษยชาติอย่างมหาศาล

ผลของการยุติสงคราม ก่อผลสันติสุขมาถึงไทยด้วย
เพราะรัฐบาลควง อภัยวงศ์ แม้จะพยายามช่วยเหลือฝ่ายสัมพันธมิตร
อย่างลับๆ แต่ก็ยังมีความสัมพันธ์สนับสนุนกับญี่ปุ่นตามสัญญาร่วม
รบ พ.ศ.๒๔๘๔ ต่อจากจอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งเป็นผู้ลงนาม
ในฐานะนายกรัฐมนตรีมาก่อน

ดังนั้น ฝ่ายไทยจึงต้องวางหมากทางการเมืองใหม่ ว่านายก
รัฐมนตรีคนต่อไป ควรจะได้แก่ หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช ผู้นำ
เสรีไทยสายสหรัฐอเมริกา เพื่อภาพลักษณ์อันดีของเมืองไทย

แต่เนื่องจากหม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช ยังมีภาระต้อง
ติดต่อกับฝ่ายสัมพันธมิตรในต่างประเทศอยู่...ดังนั้น จึงให้นายทวี
บุญยกเตุ เป็นนายกรัฐมนตรีไปพลางๆ ก่อน จนกว่าหม่อมราชวงศ์
เสนีย์ จะกลับเมืองไทย

ชีวิตกำธน อยู่ในท่ามกลางสายธารการเมือง การสงคราม
อันเชี่ยวกราก เช่นเดียวกับคนไทยร่วมยุคทั้งหลาย

แต่ด้วยความเป็นคนหนุ่มเลือดลมร้อนแรง ทำให้เขามีได้
หวาดหวั่นต่อสิ่งใดเลย โดยเฉพาะเมื่อสงครามจบลงใหม่ๆ เกิดโจร
ผู้ร้ายชุกชุมในเขตพระนคร เขาและเพื่อนๆ ได้รับแต่งตั้งให้เป็น
สารวัตรทหาร – ตำรวจผสม หรือ สห.ตร.ผสมคอยช่วยเหลือความ
เรียบร้อยของบ้านเมืองอีกด้วย ทำให้มีประสบการณ์ด้านต่างๆ ครบ
ถ้วนทั้งสายทหาร และสายตำรวจ

บทที่ ๘ เรื่อง เก้าเงาอดีต

บ้านพักของคุณหลวงบริหารสิกขกิจ
ในซอยพิชิต ยังคงดำรงความร่มเย็นแก่ผู้มา
พักอาศัยทุกคน แม้จะเกิดภาวะวิกฤตจาก
สงครามที่สร้างความทุกข์ยากแก่คนไทย
อย่างแสนสาหัส

คุณหลวงบริหารสิกขกิจ นับได้ว่า เป็นนักการศึกษาคนสำคัญคนหนึ่งของเมืองไทย ได้ผ่านงานด้านการศึกษามายาวนาน สร้างคุณประโยชน์ต่อแผ่นดินเกิดอย่างมากมาจนเป็นที่ยอมรับในวงกว้าง

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเวลาต่อมา สุภาพบุรุษท่านนี้ เป็นเลขาธิการครุสภาคนแรกของประเทศไทยด้วย

ดั่งนั่นเอง ลูกๆ ของท่านทุกคน จึงประสบความสำเร็จทั้งด้านการเรียน และด้านหน้าที่การงาน สร้างคุณประโยชน์แก่บ้านเกิดเมืองนอนของตัวเอง อีกทั้งมีความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์อย่างสูงยิ่ง

นับรายชื่อพี่น้องของ “พลอากาศเอกกำธน สินธวานนท์” ก็จะได้ตามลำดับดังนี้

1. นายแพทย์กมล สินธวานนท์ พี่ชายคนโต อดีตอธิบดีกรมการแพทย์ และเลขาธิการ พอ.สว. ในสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ซึ่งเสียชีวิตแล้ว
2. พลอากาศเอกกำธน สินธวานนท์ องคมนตรี
3. ดอกเตอร์กาญจนา สินธวานนท์ นักการศึกษาที่สำคัญอีกท่านหนึ่ง เคยเป็นอาจารย์ระดับมหาวิทยาลัย แต่เมื่อคุณพ่อป่วยก็ลาออกมาดูแลด้วยความกตัญญู
4. ดอกเตอร์โกศล สินธวานนท์ นักการต่างประเทศ ปัจจุบันเสียชีวิตแล้ว

5. ศาสตราจารย์ ดอกเตอร์กานดา ณ ถลาง นักการศึกษาที่สำคัญอีกคน ปัจจุบันเสียชีวิตแล้ว
6. ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์กิจจา สินธวานนท์
7. นายแพทย์กฤษดา สินธวานนท์
8. คนสุดท้าย พลอากาศเอกเกรียงไกร สินธวานนท์ อดีตรองผู้บัญชาการทหารอากาศ ปัจจุบันเสียชีวิตแล้ว

กำธน ได้ยื่นความทรงจำถึงมวลหมู่พี่น้องร่วมสายเลือดตัวเองไว้ว่า

“พี่น้องผมเขาเรียนหนังสือกันเก่งๆ ทั้งนั้น...แต่ผมเรียนไม่เก่ง เรียกว่าเอาแค่พอสอบได้ก็พอแล้ว...ตอนนั้นผมคิดแบบเด็กหนุ่มชอบเป็นนักกิจกรรมไปโน่นไปนี่”

อย่างไรก็ตาม หน่ออ่อนแห่งชีวิตทั้ง ๘ คน จากการพุ่มพักดูแลของคุณหลวงบริหารสิกขกิจ และคุณแม่จินดา ก็ได้เติบโตงอกงามเป็นพืชพันธุ์ทรงคุณค่าแก่แผ่นดิน นำความภาคภูมิใจมาสู่บิดามารดาเป็นอย่างสูง

ย้อนกลับมาช่วงเหตุการณ์สงครามเพ็งยุติลงใหม่ๆ ควันไฟยังไม่ทันจางหาย ปัญหาของประเทศก็ยังไม่สิ้นสุดง่ายๆ เช่นกัน

เพราะแม้ว่าปฏิบัติการต่อต้านญี่ปุ่นของเสรีไทย จะช่วยให้ภาพลักษณ์ของประเทศดีขึ้นบ้างในสายตาฝ่ายสัมพันธมิตร...แต่สิ่งที่หลายคนยังวิตกกังวลก็คือ ไทยจะต้องถูกปฏิบัติในฐานะประเทศผู้แพ้สงคราม เช่นเดียวกับญี่ปุ่นหรือไม่ เพราะรัฐบาลในอดีตของ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม นั้นได้ลงนามเป็นพันธมิตรแนบแน่นกับฝ่ายญี่ปุ่นมาก่อน

แม้ต้องเจรจาอย่างเหน็ดเหนื่อยกับฝ่ายอังกฤษ ที่ค่อนข้างเข้มงวด แต่ก็ได้นำไปสู่การทำความตกลงกันได้ในที่สุด...เพราะไทยสามารถดึงมหาอำนาจที่เห็นอกเห็นใจไทยเป็นพิเศษ คือ สหรัฐอเมริกา เข้ามาถ่วงดุลอำนาจกับอังกฤษได้สำเร็จ ส่งผลให้ไม่ต้องมีสถานะเป็นผู้แพ้สงคราม

งานนี้ถือเป็นชัยชนะทางการทูตก็ว่าได้

ทางรัฐบาลจัดให้พลพรรคเสรีไทย จำนวน ๘ พันคน เดินทางสวนสนามผ่านอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย บนถนนราชดำเนิน ซึ่งนอกจากเป็นการสำแดงพลังของเสรีไทยแล้ว ยังแสดงให้เห็นอังกฤษและอเมริกา เห็นว่าอาวุธยุทธโศปกรณ์ที่ได้รับการสนับสนุนมายังอยู่ครบ

เรื่องใหญ่ก็คือ การเข้ามาปลดอาวุธทหารญี่ปุ่นในไทย ซึ่งมีมากเป็นเรือนแสน...ฝ่ายอังกฤษเป็นผู้ดำเนินการ โดยใช้เวลานานหลายเดือน มีพิธีรับการยอมจำนนของ พลโทนาทามูระ อย่างเป็นทางการ ในฐานะแม่ทัพ

พิธีใหญ่ในขณะนั้นก็คือ การสวนสนามของทหารฝ่ายสัมพันธมิตร โดยมี พลเรือเอกลอร์ด หลุยส์ เม้าท์แบตเตน ผู้บัญชาการทหารสูงสุด กองบัญชาการเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ฝ่ายสัมพันธมิตร ร่วมในพิธีและมีสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ทรงเป็นประธาน

ย้อนอดีตในขณะนั้น นับได้ว่า การยุติสงครามอันยืดเยื้อยาวนาน ส่งผลกระทบต่อชีวิตกำธนไม่น้อย... เพราะเมื่อได้เป็นนายทหารสารวัตรแล้ว ก็ได้ถูกส่งไปประจำที่กองสัญญาณทหารเรือ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นตามระเบียบราชการ แต่มีเป้าหมายเพื่อต่อต้านทหารญี่ปุ่นนั่นเอง

กำธนและเพื่อนๆ ได้เตรียมกายเตรียมใจอย่างมุ่งมั่น พร้อมรับอาสาปกป้องประเทศชาติ ให้สมกับที่ผ่านการฝึกมาอย่างหนัก

แต่แล้วภารกิจที่ต้องปฏิบัติก็ต้องยุติลงก่อนหน้านั้นเพียงไม่กี่วัน เนื่องจากญี่ปุ่นประกาศแพ้สงครามพร้อมๆ กับการล่มสลายอย่างยับเยินของเมืองฮิโรชิมา และนางาซากิ ซึ่งถูกระเบิดปรมาณูทำลายจนราบเรียบ

สถานการณ์อันแปรเปลี่ยนไปเช่นนี้ มีผลให้บรรดานักเรียนสารวัตรทหารทั้งหลายต่างถูกปลดออกมาเป็นกองหนุนแทน

อย่างไรก็ตาม...ช่วงชีวิตที่ต้องเสี่ยงภัย และฝึกฝนอย่างหนักในท่ามกลางสถานการณ์สงคราม ก็ทำให้กำธน และผองเพื่อน เกิดความผูกพันรักใคร่กันอย่างแน่นแฟ้น

อันนำมาสู่การรวมตัวกันตั้งกลุ่ม “นักเรียนสารวัตรทหาร ๘๘” หรือ “นร. สห. ๘๘” และได้มีการพบปะสังสรรค์รำลึกถึงวันคืนอันเต็มเปี่ยมไปด้วยสีสันในช่วงนั้นเสมอมา โดยมี ม.ร.ว.ยงสุข กมลาศน์ เป็นประธานของกลุ่ม และกำธน เป็นประธานของรุ่นต่อมาจนปัจจุบัน

กำธน ได้ย้อนความทรงจำในช่วงนั้นว่า

“ชีวิตการเป็นสารวัตรทหารนี้สมบุกสมบันมากนะฮะ...ผมจบเป็นนายทหาร เขาติดยศเป็น “ว่าที่ร้อยตรี” คือ ติดยศในสนาม เป็นเสื้อชุดเอาดาวติด แต่ไม่มีกระบี่...เป็นนายทหารรุ่นเดียวที่ไม่มีกระบี่...ปกตินายทหารเขาต้องมีกระบี่ แต่ไอ้รุ่นนี้มันถูกฉีดยา เราจึงได้ตั้งชมรม “นร. สห. ๘๘” ได้เป็นทหารเดือนเดียวรับเงินเดือน ๑ เดือน เขาก็ปลดเป็นกองหนุน ต้องกลับมาเรียนหนังสือต่อ...เรียนก็เรียนแบบเรียนเร่งนะฮะ มันถึงได้จบก่อนรุ่นเดียวกันปีหนึ่ง”

ย้อนไปสู่สถานการณ์การเมืองของเวลานั้น ดังได้กล่าวแล้วว่า รัฐบาลควง อภัยวงศ์ ซึ่งเป็นรัฐบาลในช่วงสงครามต้องลาออกไป ทำให้นายทวี บุณยเกตุ ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรีรักษาการ โดยคณะรัฐมนตรีชุดนี้ส่วนใหญ่เป็นสายเสรีไทยภายในประเทศ...รัฐบาลนี้มีอายุเพียง ๑๗ วันเท่านั้น เพราะหม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช ได้เดินทางกลับจากสหรัฐอเมริกา และได้รับการแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีแทน เพื่อทำหน้าที่เจรจากับอังกฤษ และพยายามหาช่องทางให้ประเทศไทยได้เข้าเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติต่อไป

กล่าวได้ว่า เป้าประสงค์หลักของไทยในขณะนั้น คือ ต้องการเข้าเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติให้ได้ เพราะถือว่าเป็นองค์การระดับโลกของฝ่ายสัมพันธมิตรที่ชนะสงคราม และเป็นประโยชน์ในการที่ประเทศไทยจะได้รับการรับรองฐานะในเวทีของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศด้วย

ว่าที่ร้อยตรี กำธน ลินธวานนท์ นร. สห. ๒๔๘๘
เมื่อจบสงครามมหาเอเชียบูรพา

อย่างไรก็ตาม...ความพยายามนี้มาสำเร็จในปีต่อมา (๑๗ ธันวาคม พ.ศ.๒๔๘๙) ซึ่งเป็นผลจากการเจรจาให้สมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงจาก ๕ ประเทศ มหาอำนาจคัดค้านการสมัครของไทย โดยในเวลานั้น เป็นชุดรัฐบาลของพลเรือตรีถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์

บทที่ ๙ ได้รับเอกราช

ละอองความทรงจำยังพลุ่งพรายไปด้วย
สีสนเหตุการณ์ และเรื่องราวต่างๆ เหมือนถูก
นำกลับคืนมาอีกครั้ง ให้โลดเต้นและหายใจ...
ท่ามกลางประกายสะท้อนแห่งห้วงอดีต
ในหัวใจคน

ความทรงจำเลือนรางประจักษ์ร่องรอยบนผืนทรายค่อยๆ
ชัดเจนขึ้นทีละน้อย...ปะติดปะต่อเป็นภาพชีวิตอันเข้มข้น

ถนนสุขุมวิทยุคนั้น แม้อลาดยางไว้แล้ว แต่ก็ไม่ได้มีสภาพ
สมบูรณ์แต่อย่างใด...ยิ่งในยุคสงครามที่คนส่วนใหญ่อาศัยรถ
จักรยานเป็นพาหนะ การบังคับรถให้หลบจากหลุมบ่อยิ่งเป็นเรื่อง
พิงระวังไม่น้อย

กำธน ใช้รถจักรยานเป็นพาหนะไปเรียนหนังสือ หรือทำธุระ
ส่วนตัวจนคุ้นชิน...แม้ต้องฝ่าเปลวแดดแผดแรง หรือสายลมร้อน
กระโชกมาปะทะให้ต้องออกแรงปั่นจนเหนื่อยหอบ แต่กระนั้นก็ถือเป็น
เรื่องปกติ...ไม่เห็นเป็นความยากลำบากแต่อย่างใดเลย

ระหว่างเส้นทางนี้มีร้านกาแฟเจ้าประจำที่เขาและเพื่อนๆ
ชอบนั่งดื่มกิน และพักหลบแดดอยู่สองร้าน...ร้านหนึ่งชื่อเขียวหวาน
และอีกร้านชื่อโกบิวด

ชีวิตวัยหนุ่มของกำธน ผูกพันกับร้านโกบิวดนี้ไม่น้อยดังที่
สฤณี อภัยภูมินารถ มิตรสนิทรุ่นน้องได้เขียนบันทึกเหตุการณ์ช่วง
นั้นอย่างเห็นภาพว่า

“เมื่อสงครามยุติลง หนุ่มๆ รุ่นท่านก็เข้ามหาวิทยาลัย ส่วน
ใหญ่เข้าจุฬาฯ ซึ่งจักรยานไปมหาวิทยาลัย...ตอนเย็นขี่กลับบ้าน ฝ่า
แดดฝนลมทนความร้อนเหงื่อไตรมด้วยความกระหาย ทุกคนมักจะ
หยุดพักที่ร้านกาแฟโกบิวด...โกแกมมีโต๊ะกลมอยู่โต๊ะหนึ่ง นั่งได้ร่วม
๑๐ คน ตกเย็นโกจะจัดสำรองไว้สำหรับกรุ๊ปนี้โดยเฉพาะ ซึ่งค่อยๆ
ทยอยมาทีละคน...พอถึงหน้าร้านก็จอดจักรยานเรียงกันเป็นตับ บาง
ท่านถอดเสื้อนอกฟอร์มออกเหลือแต่เสื้อกล้ามหรือคอกลม สังกาแฟ
ขนมมาทานนั่งเรียงกันไป...ต่างคนต่างคุยเป็นที่สนุกสนานกันทุกวัน

สลับหน้ากันบ้างตามแต่ว่าง

แต่ถ้าหลังการสอบ เช่น Mid Year หรือ Final จะดูซึมเศร้า
บางท่าน...บางท่านก็หัวเราะร่าเริง บางท่านก็มาเช็กคำตอบกัน เป็น
อย่างนี้ตลอดอาทิตย์ของการสอบ...ผมถามท่านว่าหลายคนอย่างนี้
ใครออกเงิน ท่านเล่าว่า เครื่องดื่มและอาหารต่างคนต่างออก โกจะ
จดจำนวนที่ค้างไว้แต่ละคนบนกระดานดำที่แขวนอยู่ข้างตู้หลังโต๊ะ
ถูกขยำยวมดีถึงจะชำระกันสักหนหนึ่ง...มีวันหนึ่งท่านถามโกว่า
“วันนี้อ้าวติดอยู่เท่าไรแล้ว” โกมองไปที่กระดานดำ “อาโคงมีหนี้
อยู่ ๙๕ บาทแล้ว” ท่านร้องว่า “เออ! ดีแล้ว เอามาให้ครบ ๑๐๐
บาทเลย จะได้จำได้ง่าย”

บุคลิกภาพร่าเริงสนุกสนานเป็นกันเองของกำธน อยู่ในความ
ทรงจำของเพื่อนพ้องน้องพี่ยุคนั้นทุกคน...โดยเฉพาะความมีมนุษย
สัมพันธ์ที่ดี เขาจึงมีแต่คนรักใคร่มาโดยตลอด

สฤณี อภัยภูมินารถ มิตรรุ่นน้อง ยังฉายภาพความทรงจำ
ถึงวันวานอันผ่านเลยอีกต่อไปว่า

“ท่านเล่าว่า บางวันหลังจากกลับไปบ้านแล้ว ในหน้าร้อน
ร้อนอบอ้าว ตู๋เย็น หรือแอร์ ก็ยังไม่มีอย่างทุกวันนี้ มีกระตักน้ำแข็ง
ก็หมดอีก นึกขึ้นมาได้ว่า โกเคยเก็บน้ำแข็งก้อนไว้ในลังกลบด้วย
ซีลื้อวางอยู่ข้างร้าน...รับคว่าจักรยานขี่ออกไปควักซีลื้ออยู่ในลังดู
ถ้ายังเหลืออยู่ก็นับว่าเป็นบุญในวันนั้น หอบกลับบ้าน หนึ่ง หรือสอง
ก้อนทำอย่างนี้เป็นประจำ...นั่นเป็นชีวิตหนุ่มสมัยเรียนของท่าน”

วัยหนุ่มของกำธน นับได้ว่าผ่านประสบการณ์มากมาย ทั้ง
จากภัยสงครามที่เพิ่งสงบลง ทั้งจากการฝึกหนักในหลักสูตรสารวัตร
ทหาร เพื่อปฏิบัติการกิจในฐานะเสรีไทย และทั้งการเรียนในคณะ

วิศวกรรมศาสตร์ สาขาไฟฟ้า จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งนับว่ายากเย็นไม่น้อย

กำธน ย้อนความทรงจำของตัวเองว่า

“ตอนนั้นที่เลือกเรียนวิศวะ เพราะคิดว่ามันเป็นวิชาของลูกผู้ชาย...ผมเข้าปี ๑ ดูเหมือนว่าจะ ๘๐ คน แต่ตอนจบแค่ไม่กี่คนเท่านั้น...มันตลกๆ ไร้ไทรกันไปเรื่อยๆ...ระหว่างที่เข้ามาแล้ว เขาปิดเรียนจริงๆ ตอนเป็นเสรีไทยเป็นสารวัตรทหาร พอพ้นภารกิจแล้ว เขาก็ให้กลับมาเรียนใหม่ก็ได้...แต่พวกวิศวะพวกหนึ่งที่กลับมา มันเรียนใหม่ไม่ไหว มาอยู่ได้เดียวเดียวก็ตกไป...ที่อยู่จนสอบได้ก็ไม่ได้ แต่มันตลกกันเป็นส่วนใหญ่ เพราะเขายังถือมาตรฐาน เพราะยังงั้นรุ่นเดียวกันถึงเหลืออยู่ไม่กี่คน ที่สอบผ่านมาได้จนถึงปีสุดท้าย”

ดังได้กล่าวแล้วว่า ตัวของกำธนนั้นมีบุคลิกความเป็นผู้นำ ตั้งแต่เป็นนักศึกษา อีกทั้งยังมีความรักใคร่ จริ่งใจกับรุ่นพี่รุ่นน้อง และเพื่อนๆ ชาววิศวะทั้งหลายมาโดยตลอด

การมีพื้นฐานนิสัยเช่นนี้ และการได้เรียนทางวิศวกรรมศาสตร์ อันเป็นวิชาที่หนัก และจริงจัง มีส่วนอย่างมากสำหรับคนหนุ่มยุคนั้น ทำให้ต้องสัมพันธ์กันจนกลายเป็นการสร้างรสนิยมในการสังสรรค์ดื่มกินแบบลูกผู้ชายในเวลาต่อมา...แม้กระทั่งเมื่อจบออกมา มีตำแหน่งใหญ่โตแล้วก็ตาม

กำธน ขยายความในเรื่องนี้ไว้ว่า

“เวลาอยู่กับลูกน้องต้องมีจิตใจที่เข้าถึงเขาจนซะ...ผมว่าเหล่านี้นี้เป็นเครื่องมืออันหนึ่ง เพราะว่าลูกน้องจะลองดีกับเรา...ถ้าเราไม่กินเหล้ากับเขา ก็พูดกันไม่รู้เรื่อง แต่ถ้าหากกินเหล้าเป็นกันเอง เขาก็จะเชื่อฟังเคารพเรา...เพราะยังงั้นไปบ้านนอก จึงต้องกินเหล้า

ผมนี้ไม่เคยเกี่ยงเลย เหล้าอะไรก็กินได้ทั้งนั้น แม้แต่ไปลาว เขาเอาอุมาให้ซะ...เราก็ดูดก่อน พยายามระวังดูดเพียงนิดหน่อย แต่พอดูดเสร็จ เขาก็เอาน้ำมาเติม แสดงว่าเราดูดแค่ชนิดเดียว เขาก็รู้ว่าไม่จริง เหมือนเสียศักดิ์ศรี

ต่อไปก็ดื่มไปสิ มันก็สู้กันได้ ก็เคารพนับถือกัน...เพราะฉะนั้นไม่ใช่แต่เพียงวิชาความรู้นะ ผมว่าเหล้าก็เป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้เราทำงานดีขึ้น...แต่ข้อสำคัญเราต้องมีสติ คุมตัวเองให้ได้ และจริงใจกับเขา เขาก็จะให้ความรักกับเรากลับมา...อย่าไปเอาเปรียบเขา”

ต้นจามจุรี ยืนเรียงรายสงบแน่วนิ่งในแสงแดดและสายฝน อันหมุนเปลี่ยนมาเยือนสถาบันแห่งนี้...วันเวลาหมุนผ่านอย่างรวดเร็ว แล้วในที่สุดกำธนก็เรียนสำเร็จจากคณะวิศวกรรมศาสตร์ (ไฟฟ้า) ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง อันมีผลสันตะเพื่อนผู้คนในเมืองหลวงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

กำธน รำลึกความหลังช่วงนั้นว่า

“ที่สอบผ่านกันมาจนปีสุดท้ายพวกเดียวกันนี้เหลืออยู่ไม่กี่คน...แม้แต่คนใกล้ชิดก็ยังไม่จบ...พวกเรารุ่นเดียวกันที่สนิทๆ ไม่ใช่ว่าเขาเหลวไหลนะ แต่ผมเผือสอบได้เท่านั้นแหละ...ผมนี้เรียนไม่เก่งหรอก แค่ว่าพอสอบได้ไม่ซ้ำชั้น ผมจบวิศวะ ปี ๒๔๙๐ ก็เหมือนกันว่าเรียนเร็ว เพราะไม่ได้เรียน ๔ ปี ตามหลักสูตรธรรมดาทั่วไป แต่เราเป็นแบบเรียนเร่งมันถึงได้จบก่อนรุ่นเดียวกันปีหนึ่ง”

สายลมวันและคืนยังคงหมุนวนไปเรื่อยๆ...ชีวิตของกำธน จะต้องผันเปลี่ยนไปในทิศทางใดในวันข้างหน้า เมื่อต้องเดินออกจากร่มเงาจามจุรีอันอบอุ่นคุ้นชินนั้นแล้ว

รับพระราชทานปริญญา วิศวกรรมศาสตร์บัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ ๑๐ วันผ่านงานชีวิต

กำธน สำเร็จการศึกษาจากคณะ
วิศวกรรมศาสตร์ ท่ามกลางม่านควันสงคราม
มหาเอเซียบูรพาจนรัฐบาลยุคนั้นต้องสั่งเร่ง
การศึกษา เพื่อจะได้นำบุคลากรด้านวิศวะ
และวิทยาศาสตร์มารับใช้ประเทศชาติได้เร็ว
มากขึ้น

ดังนั้น หลักสูตรการเรียนการสอนขณะนั้นจึงมีเพียง ๓ ปี แทนที่จะเป็น ๔ ปีเหมือนภาวะปกติ

เขาเรียนจบเป็นบัณฑิตในปี พ.ศ.๒๔๙๐ พร้อมเพื่อนๆ ที่รอดพ้นจากการโดนรีไทร์กลุ่มหนึ่งอีกทั้งยังมี ยศ “ว่าที่ร้อยตรี” ติดมาด้วยจากการเรียนสำเร็จหลักสูตรโรงเรียนนายสารวัตรทหาร เพื่อปฏิบัติการกิจปกป้องประเทศในนามเสรีไทย

หลังสำเร็จการศึกษาพอดีก็มีการตั้งบริษัทวิทยุการบินแห่งประเทศไทย อาจารย์หลวงดัดดโกไสย ซึ่งเป็นที่ปรึกษาของบริษัท จึงแนะนำให้กำธนมาทำงานกับบริษัทนี้ พร้อมกับเพื่อนๆ อีก ๓ คน คือ หม่อมเจ้าเวียงวัฒนา ชยางกูร หม่อมราชวงศ์โสภาคพงษ์เกษมสันต์ และจินดา วัฒนัย

จินดา วัฒนัย มิตรสนิทร่วมรุ่นวิศวกรรมศาสตร์ และมีความผูกพันกันยาวนานมาถึงปัจจุบัน ได้บันทึกความทรงจำถึงกำธนในช่วงเวลานั้นไว้ว่า

“รัฐบาลไทยในยุคนั้นส่งเสริมการศึกษา เพื่อนำบุคลากรมาทำงานรับใช้ชาติได้เร็ว โดยเร่งรัดหลักสูตรการศึกษาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ให้เรียน ๓ ปีจบ แทนหลักสูตรเดิม ๔ ปี...ท่าน และเพื่อน ๒๙ คน จึงเป็นบัณฑิตวิศวกรไฟฟ้าในปี พ.ศ.๒๔๙๐ และพอดีกับบริษัทวิทยุการบินแห่งประเทศไทยก่อตั้งขึ้น ท่านและเพื่อนอีก ๓ คน จึงเข้าทำงานในบริษัทดังกล่าว โดยการแนะนำของท่านอาจารย์หลวงดัดดโกไสย ซึ่งเป็นที่ปรึกษาของบริษัทด้วย...เพื่อนของท่านที่เข้าทำงานด้วยกันในขณะนั้น (ขออนุญาตเอ่ยนาม) คือ ท่านกำธน มี หม่อมเจ้าเวียงวัฒนา หม่อมราชวงศ์โสภาคพงษ์ และนายจินดา...บริษัทมีผู้จัดการใหญ่เป็นชาว

อเมริกัน มีช่างเทคนิคเป็นชาวอเมริกัน ชาวอังกฤษ ชาวนอร์เวย์ สถานที่ทำงานอยู่ในสถานีเครื่องส่งของกองสัญญาณทหารเรือทุ่งมหาเมฆ”

(หมายเหตุ : จากข้อเขียนของจินดา วัฒนัย ถึงพลอากาศเอก กำธน สินธวานนท์)

การทำงานหลังจบการศึกษาเป็นบัณฑิตใหม่ ในอีกนัยยะหนึ่ง หมายถึง ความเป็นผู้ใหญ่รับผิดชอบตัวเองได้อย่างเต็มที่ ทำให้กำธนมีความกระตือรือร้นจะปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลังความสามารถ

เขาเรียนรู้งานได้อย่างรวดเร็ว สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ได้เป็นอย่างดี

กำธน ได้ย้อนรำลึกถึงช่วงการทำงานในขณะนั้นอย่างละเอียดว่า

“พอจบวิศวะไฟฟ้า เริ่มต้นผมก็ไปอยู่วิทยุการบินแห่งประเทศไทย เพราะเราจบมาทางไฟฟ้า...หน่วยงานนี้ก็คือ ส่งสัญญาณวิทยุเพื่อการเดินทางของเครื่องบิน...เป็นถนนอากาศ...ส่งสัญญาณ BKK เพื่อให้รู้ว่ากรุงเทพต้องมาทางไหนปกติเขาต้องจับเครื่องบินว่ามาจากไหนซึ่งส่วนใหญ่ก็ไปจับสถานีวิทยุกระจายเสียงอะไรต่ออะไร...นี่ของเราส่งสัญญาณ BKK ตลอดเวลา ๒๔ ชั่วโมง รู้ว่าเครื่องบินทั้งหลายจะมาจากไหนพอจับ BKK ได้ก็ถือเข็มตรงมา...สัญญาณวิทยุก็มากกรุงเทพได้ถูก...พอเข้ากรุงเทพแล้วระยะหนึ่งเขาเรียกว่า “แอเรียคอนโทรล” เราเป็นคนจัดแจงส่งติดต่ออย่างมาจากไหนหรืออะไรเป็นอะไร...พอเข้ามาใกล้อีกระยะหนึ่ง ก็เรียกว่า “คอนโทรลแอเรีย” คือ หอบังคับการบิน บังคับเราบินขึ้นไหนๆ หรือใครอยู่

ก่อนเป็นลำดับ...นี่ก็เป็นหน้าที่ที่เราดูแลอยู่”

ถึงแม้ว่าการทำงานจะเป็นไปด้วยดี ประจวบกับการยังเป็น คนหนุ่มไฟแรงไม่กลัวการทำงานหนัก แต่กระนั้นกำธนกก็อยู่ในบริษัท นี้ไม่นานนัก

ดังที่ จินดา วัฒนัย เพื่อนร่วมรุ่นผู้ทำงานด้วยกันได้บันทึก ความทรงจำไว้อีกว่า

“เหล่าวิศวกรใหม่เอี่ยมถอดด้ามทำงานให้บริษัทได้ประมาณ ๔ เดือน ท่านกำธนกก็นำคณะที่ทำงานอยู่ด้วยบางส่วนกับพวกเรา หยุดงาน ประท้วงอยู่หลายวัน...หลังจากเจรจาทำความเข้าใจกันได้ ท่านกำธน ท่านเวียง และหม่อมโสภาคพงษ์ ได้ลาออกไป...เหลือ นายจินดา ทำงานอยู่ต่อมาอีกประมาณ ๓ ปีจึงลาออกเช่นกัน”

ความเปลี่ยนแปลงมาเยือนกำธนในวัยหนุ่มอีกครั้ง เมื่อต้อง อำลาสถานที่ทำงานครั้งแรกในชีวิตอย่างรวดเร็ว...แต่ในเวลาต่อมา เขาก็ตัดสินใจไปเริ่มงานใหม่เข้าบรรจุเป็นนายช่างของบริษัท การบินไทย

กำธน ได้ย้อนเหตุการณ์ในช่วงนั้นว่า

“แต่ผมอยู่บริษัทวิทยุการบินแห่งประเทศไทยได้ไม่นานก็ ออก...ก็ไปอยู่การบินไทย ไปเล่นทางเครื่องยนต์ เล่นดาโคต้า โบนันซ่า พวกเครื่องบินสมัยนั้น เป็นนายช่างประจำเครื่องบิน ได้ไปฮองกง บ้าง...สมัยนั้นก็เป็นแค่นั้นเอง ก็อยู่พักหนึ่ง ทำให้เกิดความรู้ทาง เครื่องยนต์ของเครื่องบิน”

กำธน อยู่ในตำแหน่งนี้ได้ระยะหนึ่งจึงลาออกอีกครั้ง เพื่อ เบนเข็มไปรับราชการในกรมสื่อสารทหารอากาศ เพราะพิจารณา

อย่างถ่องแท้แล้วน่าจะเหมาะสมมากกว่า เนื่องจากในช่วงเป็น เสรีไทยเขาก็อยู่ในฝ่ายสื่อสารมาโดยตลอด

เสียงเครื่องยนต์คำรามดังชีพจรชีวิตอันเคลื่อนไหวตลอด เวลา...แต่ละที่แต่ละทางล้วนมีความหมายอยู่ในตัวเองทั้งนั้น โดยเฉพาะเมื่อเกิดความคุ้นเคยที่หล่อหลอมมาจากการเปิดกว้าง และ จริงใจ

ในช่วงรับราชการอยู่ในกรมสื่อสารทหารอากาศนี้ กำธน ไป ปฏิบัติงานในกองโรงงานสื่อสารทหารอากาศ มีชีวิตทางราชการที่ เต็มโตมาเรื่อยๆ...อย่างการได้รับตำแหน่งหัวหน้าแผนกกองโรงงาน สื่อสารทหารอากาศอันเป็นหน้าที่สำคัญไม่น้อย มีภารกิจเกี่ยวกับการ เจาะ, ตัด, ตัด, กลึง เป็นหลัก

อีกทั้งได้เป็นหัวหน้าแผนกไฟฟ้า รับผิดชอบเรื่องไฟฟ้า ในกรมสื่อสารทหารอากาศอย่างการเดินสายไฟในสถานที่ต่างๆ การติดตั้งเคเบิลใต้ดิน ติดตั้งดูแลระบบไฟบนเสาอากาศรวมถึงติดตั้งเครื่องยนต์อัตโนมัติ เพื่อป้อนไฟให้กับเครื่องของหอบังคับการบิน หากเกิดไฟฟ้าดับเครื่องยนต์ก็จะสามารถทำงานได้ทันที เพื่อจ่าย ไฟฟ้าให้กับหอบังคับการบิน

ไล่เรียงดูงานในหน้าที่ของนายทหารอากาศหนุ่มคนนี้ ก็ออก จะหนักหนาไม่น้อย

กล่าวได้ว่าช่วงชีวิตรับราชการเป็นนายทหารอากาศนี้ กำธน ได้สร้างสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานนี้มากมาย นอกจาก เป็นหัวหน้าแผนกไฟฟ้าที่ต้องปฏิบัติงานเดินไฟตามสถานที่ต่างๆ แล้ว เขายังคิดดำเนินการในส่วนต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ในการทำงาน อย่างต่อเนื่อง

ได้รับพระราชทาน ปริญญาคุณวุฒิ
บัณฑิตกิตติมศักดิ์ จากจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

กับเพื่อนร่วมรุ่นวิศวกรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ร่วมกิจกรรมงานวิศวกรรม

ได้รับเกียรติเป็นวิศวกรจุฬาฯ ดีเด่น สาขาสถาธรมประโยชน์

อย่างเช่น การซ่อมเครื่องยนต์ไฟฟ้า, การซ่อมสร้าง
แบตเตอรี่, การซ่อมไดชาร์จรถยนต์, การซ่อมไดสตาร์ทรถยนต์, การ
ซ่อมทรานฟอเมอร์ และ OUTPUT ทุกชนิด

หรือการซ่อมหม้อแปลงไฟฟ้า การซ่อมเอนเนอร์เรเตอร์
เครื่องยนต์ การทำสวิตบอร์ดไฟฟ้ามาตรฐาน และการติดตั้งหลัก
ทำทรานฟอเมอร์ และ OUTPUT ต่างๆ

เขาได้พบเจอกับสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานมากมาย ที่มี
ลักษณะนิสัยใจคอต่างๆ กันไปทำให้ได้เรียนรู้ชีวิตมากไปอีกชั้น
หนึ่ง...โดยเฉพาะเมื่อต้องร่วมทุกข์ร่วมสุขในการทำงานหนัก แบบ
ลูกผู้ชายด้วยกันวันแล้ววันเล่า

สิ่งเหล่านี้ได้กลายเป็นประสบการณ์ล้ำค่าของชีวิต...และ
กลายเป็นคุณประโยชน์อย่างมากต่อการเติบโตในอนาคตของตัวเอง

บางทีความสุขอาจเป็นเพียงสิ่งง่ายๆ ไม่ต้องมีเงื่อนไชอะไร
มากมายนัก...หากแต่อยู่ตรงความพึงพอใจต่อการได้ทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
ตอบสนองความต้องการในชั่วขณะหนึ่งของชีวิตเท่านั้น

บทที่ ๑๑ การเมืองเรื่องโกสั่ว

หากย้อนดูสถานการณ์ทางการเมืองในช่วง
นั้นแล้ว จะเห็นความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น
มากมายในช่วงวัยหนุ่มของกำธน

อย่างปี พ.ศ.๒๔๘๘ หลังจากสงครามยุติลงได้เดือนเศษ คนในเมืองหลวงก็ต้องประหวั่นพรั่นพรึงกับเหตุการณ์จลาจลที่เกิดขึ้น เนื่องจากคนจีนกลุ่มหนึ่งที่พากันจับอาวุธก่อความวุ่นวายย่านใจกลางเมืองหลวง ทั้งเยาวราช, หัวลำโพง, บางรัก, เจริญกรุง และ บางลำพู

ตำรวจ และยุวชนทหาร ต้องปราบปรามอย่างยากลำบาก เพราะผู้ก่อการจลาจล มีอาวุธปืนเล็กยาว ปืนกล และปืนพกในการตอบโต้

จน ๔ - ๕ วันผ่านไป การจลาจลของคนจีนกลุ่มนี้จึงยุติลง หลังจากมีการระดมสาดกระสุนใส่กันอย่างดุเดือดจนมีคนบาดเจ็บล้มตายหลายคน

นอกจากนั้นในปี พ.ศ.๒๔๙๐ ซึ่งกำธน และเพื่อน จะจบการศึกษาจากคณะวิศวกรรมศาสตร์ ก็เกิดเหตุการณ์ยึดอำนาจ โดยคณะนายทหารกลุ่มหนึ่งนำโดย พลโทผิน ชุณหะวัณ (ยศขณะนั้น) พร้อมนายทหารที่เริ่มก้าวเข้าสู่วงจรแห่งอำนาจอย่าง พันเอกสฤษดิ์ ธนะรัชต์ พันเอกเผ่า ศรียานนท์ (ยศขณะนั้น) โดยรัฐบาลขณะนั้นคือชุดของ พลเรือตรีถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์

หรือช่วงรอยต่อระหว่างฤดูฝน และฤดูหนาว ของปี พ.ศ. ๒๔๙๑...เมื่อกำธนกำลังทำงานในช่วงแรกๆ ก็ได้เกิดเหตุการณ์ นายทหารกลุ่มหนึ่ง พยายามวางแผนจะก่อการรัฐประหาร เนื่องจากเกิดความไม่พอใจการบริหารประเทศของรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม

กล่าวได้ว่า นายทหารกลุ่มนี้ ล้วนเป็นนายพลระดับมันสมองของกองทัพ โดยมีพลตรีเนตร เขมะโยธิน และพลตรีสมบุรณ์ ศรานูชิต

เป็นแกนนำของกลุ่ม

ตามแผนแล้วนายทหารกลุ่มนี้ จะสังหารของฝ่ายตัวเองเข้ายึดสวนพุดตานในตอนสองทุ่มของ วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ.๒๔๙๑ เพราะกำลังจะมีงานมงคลสมรสของ พลตรีสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายทหารผู้กำลังฉายแววแห่งอำนาจ กับนางสาววิจิตรา ชลทรัพย์ ขึ้นที่นั่น

มีการคาดหมายกันว่าในงานคงจะมีบุคคลสำคัญของรัฐบาล และกองทัพมาร่วมงานเลี้ยงอย่างคับคั่ง ซึ่งเหมาะแก่การจับกุมพร้อมๆ กันเป็นอย่างยิ่ง

แต่แล้วในขณะที่ผู้ก่อการกำลังประชุมลับ เตรียมวางแผนยึดอำนาจอยู่ภายในศาลาว่าการกระทรวงกลาโหมนั่นเอง ความลับก็เกิดรั่วไหลเสียก่อน...ทำให้ฝ่ายรัฐบาล โดยพลตำรวจตรีเผ่า ศรียานนท์ นำกำลังเข้าจับกุมในทันที โดยมีพลตรีสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นำทหารเข้าโอบล้อมอีกที

ฝ่ายรัฐบาลประกาศทางไมโครโฟน ให้ทหารฝ่ายกบฏวางอาวุธแต่แล้วก็เกิดการยิงต่อสู้กันระยะหนึ่ง ฝ่ายรัฐบาลจึงควบคุมสถานการณ์ได้ ทำให้ทหารฝ่ายกบฏถูกจับกุมหลายคน

เหตุการณ์ครั้งนั้นถูกเรียกว่า “กบฏเสนานิการ”

หรือภายในปี พ.ศ.๒๔๙๒ ก็ได้เกิดเหตุการณ์สำคัญที่ถูกเรียกชื่อว่า “กบฏวังหลวง” ขึ้น เมื่อกลุ่มอำนาจฝ่ายของ นายปรีดี พนมยงค์ อันประกอบด้วย พรรคพวกที่เคยร่วมงานเสรีไทยด้วยกัน มา พร้อมกลุ่มทหารเรือบางส่วน ได้เข้ายึดกระทรวงการคลัง ซึ่งในยุคนั้นตั้งอยู่ในเขตวังหลวง อีกทั้งยังยึดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และการเมืองเป็นที่มั่นในการจะเข้ายึดอำนาจจากรัฐบาลของ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม ในวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๔๙๒

แต่เนื่องจากการประสานงานที่ผิดพลาด จึงถูกฝ่ายรัฐบาลที่มาจากพรรคประชาธิปัตย์ของจอมพล ป. ตีโต้กลับอย่างหนัก โดยเฉพาะมี พลตรีสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และพลตำรวจตรีเผ่า ศรียานนท์ คุมกำลังในการต่อสู้รบ ทำให้เกิดการปะทะกันอย่างรุนแรงใจกลางพระนครเป็นเวลา ๓ วันเต็มๆ ซึ่งทางฝ่ายผู้ก่อการนี้มีกองกำลังจากทหารเรือเป็นหลักในการพยายามยึดอำนาจจากรัฐบาล

เหตุการณ์ที่สำคัญคือ เมื่อทหารเรือจากกองสัญญาณทหารเรือ ข้างสวนลุมพินี (ต่อมาได้ถูกยึดเป็นโรงเรียนเตรียมทหาร) ได้ส่งทหารยึดพื้นที่รอบๆ และส่งหน่วยลาดตระเวนออกตรวจสถานการณ์ ทำให้ปะทะกับทหารฝ่ายรัฐบาล ที่ส่งกำลังมายึดสะพานเฉลิมโลกตรงประตูน้ำ ปิดถนนราชดำริทั้งหมด

ครั้งนั้นเสียงปืนระงมไปทั้งเมืองหลวง...ตอนแรกฝ่ายรัฐบาลถอยร่นไปก่อน แต่เมื่อตั้งหลักได้ก็ได้อำนาจรัฐอย่างเต็มที่ไปใหญ่ต่อสู้อากาศยาน จากเกียกกายยิงวิถีโค้งไปยังกองสัญญาณทหารเรือจนเกิดความเสียหายอย่างหนัก และเกิดการปะทะระหว่างทหารเรือของฝ่ายก่อการกับรัฐบาลขึ้นหลายจุด ทั้งย่านประตูน้ำ ราชประสงค์ และศาลาแดง มีผลให้ฝ่ายทหารเรือต้องถอยร่น เพราะเกิดความเสียหายอย่างหนัก

สถานการณ์ครั้งนั้น จบลงด้วยชัยชนะของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม มีผลทำให้กลุ่มของนายปรีดี พนมยงค์ ต้องลี้ภัยไปต่างประเทศอย่างยาวนาน

หรือในปี พ.ศ.๒๔๙๔ ขณะกำหนักราชการกรมสื่อสารทหารอากาศ ก็ได้เกิดเหตุการณ์ไม่สงบขึ้นในเมืองไทยอีกครั้ง เมื่อ

นายทหารเรือระดับกลางกลุ่มหนึ่ง ซึ่งมีความไม่พอใจรัฐบาลได้วางแผนจะทำรัฐประหารยึดอำนาจขึ้น

นายทหารเรือที่เป็นแกนนำครั้งนี้คือ นาวาเอกอานนท์ ปุณศรีกานนท์ และนาวาตรีมนัส จารุภา ซึ่งมีความคับแค้นที่เกียรติภูมิของทหารเรือถูกคุกคาม จากกรณีเกิดกบฏวังหลวงในครั้งก่อนนอกจากนั้น ยังไม่พอใจการบริหารบ้านเมืองของรัฐบาล ที่ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมในสังคมอย่างรุนแรงหลายอย่าง

นายทหารเรือกลุ่มนี้วางแผนจับกุมตัว จอมพล ป. พิบูลสงครามเป็นตัวประกันในช่วงจะมีพิธีมอบเรือชุดแมนฮัตตัน ที่ท่าราชวรดิษฐ์ ในวันที่ ๒๙ มิถุนายน พ.ศ.๒๔๙๔

ครั้งนั้นเมื่อพิธีการเสร็จสิ้นแล้ว จอมพล ป. พิบูลสงครามได้ขึ้นเดินชมเรือ โดยมีกัปตันชาวอเมริกัน เป็นผู้พาเดินชมเรือ...ทหารเรือกลุ่มนี้ได้เข้าจู่โจมจับตัว จอมพล ป. อย่างไม่ให้ทันตั้งตัวและพาหลบเรือรบหลวงศรีอยุธยา เพื่อใช้เป็นตัวประกันตามแผน

ครั้งนั้นฝ่ายรัฐบาลกลับใช้วิธีรุนแรงตอบโต้ โดยมีพลโทสฤษดิ์ ธนะรัชต์ แม่ทัพภาคที่ ๑ เป็นผู้อำนวยการปราบกบฏ...ตอนนั้นเรือรบหลวงศรีอยุธยามีสภาพไม่สมบูรณ์ ทำให้ถูกเครื่องบินฝ่ายรัฐบาลทิ้งระเบิดโจมตีจนเกิดเพลิงลุกไหม้ไปทั้งลำ

โชคดีที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม ถูกทหารเรือกลุ่มหนึ่งพาหลบลงน้ำได้ทัน และช่วยใส่ชูชีพให้ จอมพล ป. ว่ายหนีขึ้นฝั่งโดยปลอดภัย

สถานการณ์ช่วงนั้นแสดงถึงรอยร้าวบางอย่างในฝ่ายรัฐบาลด้วยกันเอง เพราะแม้ว่ามีนายกรัฐมนตรีเป็นตัวประกัน แต่กระนั้น

ก็ยังถูกโจมตีจากฝ่ายเดียวกัน โดยไม่มีการระวังเท่าที่ควร ซึ่งอาจทำให้ตัว จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นอันตรายได้

สถานการณ์จบลงด้วยการพ่ายแพ้ของฝ่ายผู้ก่อการ ที่ส่วนใหญ่เป็นนายทหารเรือ...กรณีกบฏแมนฮัตตันนี้ ทำให้กองทัพเรือถูกลดทอนอำนาจลงอย่างมากภายในเวลาต่อมา

ความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองดุจดังระลอกคลื่น ทอยยเข้าสู่ฝั่งราวไม่มีวันจบสิ้น...หนักบ้างเบาบ้างตามแต่สถานการณ์จะเป็นไป

แต่ในท่ามกลางความปรวนแปรนี้เอง กำธน ก็ได้มีเรื่องราวดีๆ ผ่านเข้ามาในชีวิต เมื่อตกลงปลงใจร่วมชีวิตกับหญิงสาวที่คบหาดูใจกันมานาน จนได้ทำพิธีแต่งงานกันขึ้น ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๕ และได้ครองคู่กันมาจนถึงปัจจุบันด้วยความผาสุก

หญิงสาวคนนี้คือ “พึงใจ ศรีลัมพ์” ซึ่งมีบ้านพักในย่านสุขุมวิทเอื้องๆ บ้านหลวงบริหารสิกขิกกิจนั่นเอง และได้พบเจอรู้จักกำธน ในฐานะผู้มีนิวาสถานใกล้ๆ กัน

บิดาของพึงใจ นั้นเป็นผู้พิพากษาซึ่งต้องเดินทางปฏิบัติหน้าที่ตามหัวเมือง คล้ายกับครอบครัวกำธนนั่นเอง พึงใจเกิดที่อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี เมื่อครั้งบิดาไปรับราชการที่นั่น ท่ามกลางกลิ่นอายดินแดนด้ามขวานอันเปี่ยมด้วยมนต์เสน่ห์

ท่านผู้หญิงพึงใจ สนิธวานนท์ ได้ย้อนรำลึกถึงวัยเยาว์ของตัวเองไว้ว่า

“พ่อของดิฉันเป็นผู้พิพากษาไปอยู่ปักขัไต้มานานจนพูดภาษายาวีได้...ดิฉันไปเกิดที่สายบุรีจากนั้นก็ย้ายมาอยู่ณราธิวาส ตอนมาอยู่ณราธิวาสจำได้ว่าบ้านพักอยู่ใกล้ๆ แม่น้ำยังเคยไปดูเขาจับจระเข้

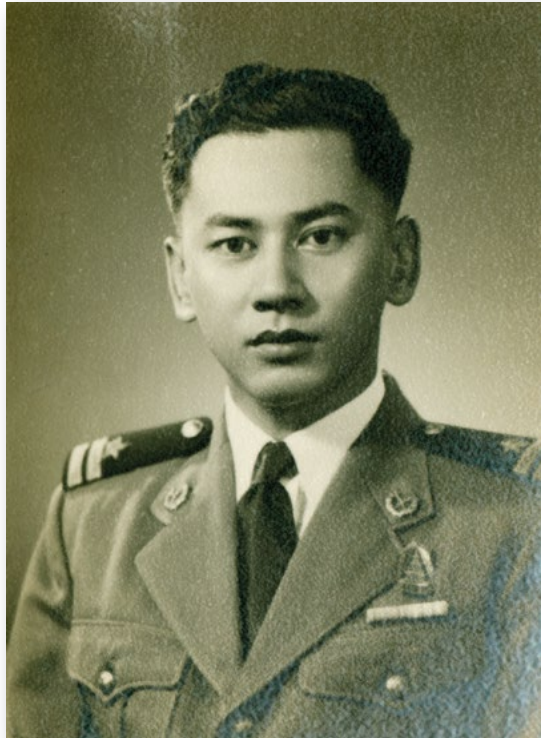
ด้วย...ต่อมาก็ย้ายมาอยู่ปัตตานี แล้วก็ไปอยู่เพชรบุรี ตอนอยู่เพชรบุรี จะตรงกับเกิดเหตุการณ์กบฏบวรเดชพอดี”

พึงใจมีความฉลาดไหวพริบปฏิภาณยอดเยี่ยม จนได้เข้าเรียนในคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมีประสบการณ์เรียนระหว่างบออยู่ในช่วงสงครามเช่นเดียวกับกำธน

แม้แต่บ้านของหญิงสาวผู้นี้ ในซอยโอศิกยังเคยถูกแม่ทัพพิงพลโทนากรมุระ เข้าทำเป็นสำนักงานมาแล้ว

การพบเจอกำธน ทั้งในฐานะร่วมรั้วสถาบันเดียวกัน และเป็นเพื่อนบ้านใกล้ชิดกัน ช่วยกันก่อสานเป็นความสัมพันธ์ที่แนบแน่นจนได้ครองชีวิตคู่กันมาอย่างยาวนาน

เมื่อรับราชการทหารอากาศ ยศ เรืออากาศเอก

บทที่ ๑๒ นายทหารหนุ่มไฟแรง

กาลเวลาเคลื่อนผ่านไป พร้อมกับความเปลี่ยนแปลงทั้งหลายในเมืองไทย ที่ปรากฏชัดเจนมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะความเจริญในเขตเมือง

กำธน ยังรับราชการอยู่ในกรมสื่อสารทหารอากาศ พร้อม กับตำแหน่งหน้าที่การงานที่เติบโตเรื่อยๆ...ดังที่ได้ย้อนลำดับเรื่องราวของตัวเองว่า

“แรกๆ กรมสื่อสารทหารอากาศเหมือนโรงเตี๊ยมเลย มีนายทหารแค่ไม่กี่คน...ผมก็ไปดูว่าการติดต่อของเราพอยท์ ทู พอยท์ เป็นจุดๆ บน. ต่างๆ นักบินบินไวกะไหน โหมบายเป็นยังงี้...ก็ร่วมกันในกลุ่มทหารที่จบวิศวะตอนนั้นคิดกันขึ้นมา เพราะยังงั้นถึงได้เกิด บน. ๑, บน.๒, บน.๓ ได้เครื่องมือจากอเมริกามานะฮะ ถ่ายทอดยังงี้ถึงจะถึงจุดที่ติดต่อ พอยท์ ทู พอยท์ ได้...ความเจริญยังไม่มี เพราะฉะนั้นจะเกิดวิทยุกระจายเสียงก็เป็นคนเชื่อว่า ควรจะมีอะไรประชาสัมพันธ์ จึงเกิดเป็นสถานีวิทยุ ๐๑ ของกองบินยุทธการ...ผมอยู่สื่อสารก็เลยทำให้เป็นวารสาร ๐๑ กองบิน...สมัยนั้นโทรศัพท์ยังไม่มี หนังสือของเราออกมาเป็นเล่มแรกแล้ว คนอื่นก็ทำตาม เพราะฉะนั้นมันถึงได้โยงมาถึงนักประพันธ์ต่างๆ”

เนื่องจากได้มีโอกาสดูแลการทำหนังสือ ทำให้กำธนพบปะสัมพันธ์กับนักเขียนชื่อดังมากมาย ดังได้ขยายความเพิ่มเติมว่า

“ผมรู้จักอาจินต์ ปัญจพวรรค์ รงค์ วงษ์สวรรค์ เลยชักชวนเอาพวกนี้มาช่วยกันเขียน...อย่างอาจินต์นี่ ก็เป็นเพื่อนเรียนวิศวะรุ่นเดียวกันแต่เขาไม่จบ...เขาเก่งนะฮะ แต่ตอนนั้นเป็นคนหนุ่มก็อย่างว่า...ต่อมาก็รู้จัก สุภาวดี เทวกุล กฤษณา อโศกสิน อะไรต่ออะไร ก็ทำให้สถานีวิทยุ ๐๑ วารสาร ๐๑ มีชีวิตจิตใจขึ้นมา เลยกลายเป็นดี...ความจริงคนพวกนี้เขาเก่งผมไม่ได้เก่งอะไรหรอก...ทำหนังสือเสร็จนี่ก็มากนะฮะ แต่มันน้ำพักน้ำแรงคนอื่นเขาทั้งนั้น เราแค่ไปรวบรวมมาได้”

อย่างไรก็ตาม...ชีวิตบรรณาธิการวารสาร ๐๑ ของกำธน ก็ทำให้มีโอกาสฝากฝีมือลายมือทางเชิงการเขียนในนิตยสารฉบับนี้ด้วย โดยเฉพาะหากเกิดปัญหาด้านฉบับไม่ครบ

กำธนขยายความเรื่องการทำการวารสาร ๐๑ ในครั้งนั้นไว้ว่า

“ผมก็เป็นนักเขียนจำเป็นนะฮะ อย่างสารคดีก็เขียนได้หลายเรื่องบางทีก็แบบตามยุคสมัย มีคอลัมน์ออกแบบเสื้อผ้า มีตำรา กับข้าว มีแบบทรงผมอะไรพวกนี้...ถ้าคนเขียนไม่มาเราต้องทำแทนทั้งหมดรวมทั้งคอลัมน์หมอดูด้วย...พวกหมอดูนี่ก็อย่างว่า มันอ่านให้ครบรสเท่านั้นเอง หรือคอลัมน์ทรงผมก็ไปตั้งชื่อใหม่อย่างที่มีวนๆ ผมก็ไปแต่งว่าทรงหาหลง เพราะถ้าใครเป็นหา หาเดินไม่ถูกเพราะหลง...ก็เป็นหนังสือสนุกสนาน ต่อมาผมก็กลายเป็นสมาชิกสมาคมนักเขียน แต่ผมไม่ใช่คนเขียนที่จะเป็นนักประชาสัมพันธ์นะครับ เป็นแค่คนเขียนที่เขียนให้มันเป็นเล่มเท่านั้น...นักประชาสัมพันธ์เขาเขียนเพื่อให้มีคุณภาพสร้างนวนิยายสร้างอะไรได้แต่ผมไม่ได้เป็นแบบนี้”

ท่านผู้หญิงพึงใจ สนิทวานนท์ รำลึกถึงช่วงนั้นอย่างเห็นภาพว่า

“สมัยทำหนังสือ ๐๑ รถของเราใช้คันเล็กๆ ใช้ชนหนังสือชนอะไรอย่างนี้ ตอนนั้นถ้าพา คุณรงค์ วงษ์สวรรค์ ออกวิทยุ ก็ต้องขับพาเขาไปส่ง...มาถึงบ้านตี ๑ ตี ๒”

การรับราชการเป็นทหารอากาศในช่วงนั้น ทำให้ได้พบเจอประสบการณ์แปลกใหม่ตลอดเวลา...อย่างเช่นก่อนหน้านี้ก็ได้รับทุนไปเรียนต่อที่ประเทศสหรัฐอเมริกา หลังจากแต่งงานระยะหนึ่ง

สมัยนั้นการไปสหรัฐอเมริกาไม่ใช่เรื่องง่ายๆ ต้องเดินทางข้ามน้ำข้ามทะเลอย่างยาวนาน มีหน้าข้าพออกไปถึงดินแดนลงแซมแล้วยังต้องปรับตัวให้เข้ากับคนในท้องถิ่น รวมถึงสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ ให้ได้อีกด้วย

แต่ทุกอย่างไม่เป็นอุปสรรคสำหรับนายทหารหนุ่มอย่างกำธนเลย...ดังที่ย้อนความหลังว่า

“ไปเรียนต่ออเมริกาก็มีเพื่อนเป็นคนผิวสี...เพื่อนผิวดำเขาก็มาถามผมว่าทำไมผิวของเราเป็นอย่างนี้ เพราะดำก็ไม่ใช่ขาวก็ไม่ใช่เขาเลยมาขอยาจากเรา (หัวเราะ) เราก็เลยไปล้อคนผิวขาวว่าผิวขาวเหมือนพระจันทร์ (หัวเราะ)”

กำธน ใช้ชีวิตศึกษาเล่าเรียนด้วยความอุตสาหะในสหรัฐอเมริกา จนสำเร็จอย่างสมภาคภูมิ นำความรู้กลับมาทำงานรับใช้ชาติบ้านเมืองต่อไป หลายอย่างหลายประการจนเจริญเติบโตในสายงานอย่างต่อเนื่อง

ว่าไปแล้วตอนนั้นสหรัฐอเมริกาได้พยายามเพิ่มบทบาทตัวเองในภาคพื้นเอเชียอาคเนย์ และไทยก็ได้กลายเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญของการเมืองระหว่างประเทศด้วย เพราะประเทศไทยได้แสดงตัวอย่างชัดเจนว่า อยู่ในปีกของค่ายโลกเสรีประชาธิปไตยตั้งแต่แรก

โดยเฉพาะในปี พ.ศ.๒๔๙๓ ขณะเกิดกรณีสงครามเกาหลีขึ้น โดยมีสหรัฐอเมริกาหนุนหลังเกาหลีใต้อยู่ นั่น ไทยก็กลายเป็นประเทศแรกในเอเชียที่ส่งทหารไปช่วยรบจำนวน ๔,๐๐๐ คน ในฐานะพันธมิตร

นอกจากนั้น สหรัฐอเมริกากับไทย ยังมีการทำสัญญาที่สหรัฐให้ความช่วยเหลือไทยด้านการพัฒนาประเทศอีก อาทิ

การลงนามในสัญญาฟูไลเบิร์ท เพื่อช่วยพัฒนาการศึกษา รวมถึงการช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจ และด้านการทหารด้วย

กรณีของการช่วยเหลือทางการทหารนี้ ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนขึ้น เมื่อสหรัฐอเมริกาได้ส่งหน่วยงานด้านการทหารเข้ามาในกรุงเทพฯ MAAG (Military Advisory Assistance Group) มีหน้าที่ให้คำปรึกษา และการฝึกทหารสร้างความเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย ทั้งด้านหลักสูตรการเรียนทางทหารที่ได้รับอิทธิพลจากเวสปอยต์ หรือแม้แต่อาวุธกับเครื่องบิน ซึ่งเคยได้รับอิทธิพลจากเยอรมนี และฝรั่งเศส ก็กลายเป็นแบบอเมริกันแทน

นอกจากนั้นแล้ว ช่วงการรับราชการของกำธนยังได้รับบทบาทใหม่ ในสถานะอาจารย์ด้วยดังที่เขาได้ย้อนความทรงจำไว้ว่า

“ผมได้ไปสอนที่โรงเรียนทหารอากาศ เพราะเราต้องการคนที่มีความรู้ทางช่าง โดยเฉพาะด้านสื่อสาร...เขามีนักเรียนจำอากาศ เขามีราบ แต่ไม่มีสื่อสาร ผมอยู่กรมก็ตั้งเขาเฉพาะที่นี่ เพื่อจะหาลูกมือมา เพราะตอนนั้นทำงานเครื่องบิน..เครื่องบินของเรามีทั้งของอังกฤษ และของอเมริกา ดังนั้นวิทยุก็ทำกันคนละประเทศแต่ว่าทฤษฎีไม่ค่อยต่างกันเท่าไร”

กำธน ลงลึกในรายละเอียดทางสายงานช่วงนั้นต่อไปอีกว่า

“ตอนนั้นคนไม่ค่อยรู้จัก...วิทยุต้องใช้แร่ เดี๋ยวนี้เขาให้จับคลื่นด้วยอิเล็กทรอนิกส์ แต่ตอนนั้นยังทำอะไรไม่ได้ต้องใช้แร่...แร่นี้ต้องฝนให้ได้ขนาดบางเท่านี้ จึงจะปิดความถี่เราก็มีเครื่องฝนแร่อีก แล้วพอเข้าเครื่องไปแล้วความถี่แร่เท่านี้ ต้องเอา ๑๘ คูณ ถึงจะเป็นความถี่สุดท้ายที่ออกไป...ทีนี้เราเปลี่ยนคลื่นได้นะฮะ...การสื่อสาร

มันมีว่าวาระติดต่อกับภาคพื้นดินนั้น ทางหอพุดคลื่นหนึ่งแต่บินไป
ในอากาศก็อีกคลื่นหนึ่ง...ถ้าใช้คลื่นเดียวกันเดี๋ยวทะเลาะกัน ดังนั้น
ก็มีถึง ๔ คลื่น เราต้องรู้จักแร่ทั้ง ๔ คลื่น...ตอนนั้นเรื่องวิทยุเราก็
ไม่มี ผมก็เอาคลื่นมาดัดแปลงว่าถ้าติดต่อกับภาคพื้นดิน คุณใช้แชลแนล
นี้...พวกฝรั่งเขาก็ไม่ได้คิดแบบเรานะฮะ เขาก็ไม่รู้ที่เราทำได้ยังไง
ก็ถือว่าตอนนี้ใช้ตัวนี้ แต่พอขึ้นไปก็เปลี่ยนอีกคลื่นก็ได้เหมือนกัน”

“นักเรียนจำของเราต้องเอามาฝึกเอามาสอน” กำธน ย้อน
ความทรงจำต่อไป “ทั้งนี้ก็เพื่อให้รู้ภาคปฏิบัติ เพราะฉะนั้นก็เกิด
โรงเรียนจำสื่อสารของกรมสื่อสาร ซึ่งเดี๋ยวนี้ก็ไปรวมอยู่กับจำสื่อสาร
ใหญ่ นะฮะ...นักเรียนจำรุ่นแรกๆ มีก็รุ่นที่ไม่รู้ นะฮะ มีอยู่วันหนึ่งเขา
ยกกันมาหากินเหล้ากันนิดหน่อย เพราะพวกเขาคิดถึง...ก็เรียกพวก
เก่าๆ มากินข้าวกินเหล้ากัน”

บทที่ ๑๓

ย้อนวันวานผ่านอดีต

หากย้อนเข็มนาฬิกาแห่งชีวิตในช่วงนั้น
แม้ภาพรวมจะเหมือนว่าทุกอย่างราบรื่น
แทบไม่มีอุปสรรคให้ต้องกังวล แต่กระนั้น
ชีวิตการเป็นนายทหารอากาศของชายหนุ่ม
ผู้นี้ก็ประสบปัญหาอยู่บ้าง ดังกำธน ย้อน
ความหลังต่อมาว่า

“กองทัพอากาศยุคนั้นมีนักบิน และมีหน่วยช่วยรบอีก ๗ หน่วย มีสื่อสาร การช่าง สนามบิน มีหมอ มีอะไรต่ออะไร แต่พวกนักบินใหญ่ที่สุด ต้องมาเป็นครูบังคับหน่วยพวกนี้...แม้แต่หมอเขาก็ยังเอนักบินมาลงตำแหน่งแพทย์ใหญ่ทหารอากาศแต่จริงๆ เป็นนักบิน...ไอ้ผมก็มีความรู้สึกว้าชื้อแพทยใหญ่นี้ ถ้าหากไม่ใช่หมอจะมาเป็นตำแหน่งนี้ได้ยังไง...ทำไมไม่ให้หมอขึ้น...อย่างพวกเราเป็นฝ่ายช่วยรบ เป็นฝ่ายที่มีความจำเป็นแต่ก็ต้องมีนักบินมาคุม...เพราะฉะนั้น พอผมโตมาหน่อยเป็นเรืออากาศเอก จะขึ้นเป็นนาวาอากาศตรี ซึ่งปกติเขาจะต้องเข้าโรงเรียนผู้บังคับฝูง”

มาถึงตรงนี้ กำธน หยดน้ำไปครู่หนึ่งแล้วจึงพูดต่อ

“แต่ว่าเขาไม่ให้ผมเข้า...เขาบอกว่าไม่ได้มาจากโรงเรียนเตรียมทหาร...แล้วตอนจะคัดเลือกนายทหารส่งไปโรงเรียนเสธกองทัพอื่น ซึ่งตอนนั้นผมควรจะได้ไป เขาก็บอกว่าตก เพราะไม่ใช่มาจากโรงเรียนเตรียมทหาร...ผมก็ไปอ้างว่าผมเป็นนักเรียนนายทหารสารวัตร มียูรุ่นเดียวแล้วก็ไม่มีอีก แต่ว่าชื่อมันเป็นแค่โรงเรียนนายทหารสารวัตร ความรู้เต็มอย่างทหารก็ไม่มี แต่ทางราชการตั้งขึ้นเพื่อให้สู้กับญี่ปุ่น เราก็เลยไม่มีคุณสมบัติเท่า”

ดูเหมือนเส้นทางการทำงานในเวลานั้นต้องพบเจออุปสรรคสำคัญจากการที่ไม่ได้มาจากสายทหารอาชีพโดยตรง เพราะมาจากคณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาฯ ซึ่งในยุคสมัยนั้นนับได้ว่าจะเติบโตก้าวหน้าให้หน่วยงานได้ค่อนข้างช้า

ดังกำธน ลงรายละเอียดว่า

“ตามปกติชุดผมควรจะได้เข้าโรงเรียนผู้บังคับฝูงก็ไม่ใช่ นักบินอีก...ฉะนั้นจะเป็นนาวาอากาศตรี ตอนนั้นจะต้องเข้าโรงเรียน

ร.อ. น.ต. (เทียบเท่าโรงเรียนผู้บังคับฝูง) ก็เลยมีความมุ่งมั่นในทางวิชาทหารพยายามเรียนให้เก่งจนผ่านเข้าไปได้ และในตอนหลังก็ยังได้ไปฝึกบิน เป็นนักบินของการบินพลเรือนทหารอากาศอีก”

ท่านผู้หญิงฟังใจ สิ้นรวานนท์ ซึ่งใกล้ชิดเหตุการณ์ต่างๆ มาโดยตลอดในฐานะคู่ชีวิตได้กล่าวเสริมว่า

“สมัยนั้นนักเรียนนายเรืออากาศไม่มี...มีแต่นักเรียนนายร้อยกองทัพบก ฉะนั้นคนที่จะเป็นทหารอากาศ พอจบทางนี้ก็โอนไปเป็นทหารอากาศ...นี่เขาเพิ่งมาตั้งโรงเรียนนายเรืออากาศ เมื่อตอนกำธนเข้าไปสื่อสารนี้เอง...แล้วตัวกำธนก็ได้สอนรุ่น ๑ กับ รุ่น ๒ ในวิชาไฟฟ้านายเรืออากาศ”

กล่าวได้ว่า ลูกศิษย์โรงเรียนนายเรืออากาศของกำธนในสมัยนั้น บางคนได้เติบโตทางราชการสร้างชื่อเสียงให้กับกองทัพอากาศมากมาย

อาทิ พลอากาศเอกเกษร โจนินิล พลอากาศเอกวีระกิจจาทร พลอากาศเอกกันต์ พิมานทิพย์

กำธน ได้เล่าเสริมชีวิตราชการตอนนั้นอีกว่า คนที่มาจากจุฬาฯ หรือสถาบันอื่นแทบจะไม่ได้เลื่อนขั้นเป็นนายพลเลยก็ว่าได้ เพราะไม่ได้จบสายทหารโดยตรง...ไม่เหมือนในปัจจุบันที่มีการเปิดกว้างมากขึ้น

“เมื่อก่อนพวกนี้ขึ้นเป็นนายพลไม่ได้เลย ต้องค่อยๆ ทีละคนสองคนในตอนหลังนี้...เป็นยากฮะ เป็นขั้นนายพลนี่ยาก เพราะยังงั้นที่ผมดูก็มีว่า ทหารบกมาเป็นผู้บังคับบัญชาทหารอากาศ...แต่พอตั้งโรงเรียนนายเรืออากาศขึ้นมา ผู้จบจึงได้ถึงระดับผู้บัญชาการทหารอากาศ...ที่พูดมานี้ก็เรื่องส่วนตัวนะฮะ”

ไปอบรมงานสื่อสารที่สหรัฐอเมริกา ขณะที่ได้รับราชการเป็นทหารอากาศ กรมสื่อสารกองทัพบก

ดังได้กล่าวแล้วว่าชีวิตการรับราชการทหารอากาศของกำธน ได้ผ่านเรื่องราวต่างๆ มากมายหลายอย่าง...ดังที่ในช่วงหนึ่งเขาได้เข้าฝึก เพื่อเป็นนักบินของการบินพลเรือนกองทัพอากาศ รุ่นที่ ๑๓ ทำให้สามารถปฏิบัติหน้าที่บังคับเครื่องบินได้

กำธน ย้อนอดีตต่อไปว่า

“ก็ไปเรียนเป็นนักบินนะฮะ อยู่รุ่นที่ ๑๓ ก็เลขดี...เขาว่าช่วยๆ แต่เรารอดตายไม่เห็นเป็นอะไร...พอไปเรียนการบินเที่ยวแรกๆ ครูฝึกก็กลัวว่าเราจะตก แต่เราก็บินได้ จนเวลาครูเขาปล่อยเดี่ยว เขาก็ต้องดูจนแน่ใจ แล้วเอาถุงทรายมาใส่แทน เพื่อให้มีน้ำหนักเท่าครู...เราก็ก็นึกถึงถุงทรายนี้ว่าครูทรายไปด้วย”

“ครูทราย” ในความหมายของกำธน คือ ถุงทรายที่เอามาใส่แทนน้ำหนักตัวของครูจริงๆ เพราะในยามปกติ นักบินต้องนั่งอยู่ข้างหน้า ส่วนครูฝึกจะอยู่ด้านหลัง เพื่อคอยช่วยสอนเรื่องการบิน

แต่เมื่อถึงเวลาต้องบินเดี่ยว จึงต้องมีถุงทรายมาใส่เป็นตัวถ่วงน้ำหนักให้สมดุลกัน เพื่อจะได้บังคับเครื่องบินได้อย่างปลอดภัย

กำธน ขยายรายละเอียดตรงนี้ว่า

“พอไปเรียนเป็นนักบิน กับพวกครูการบินนี่จบแล้วก็นั่งกินเหล้ากัน...ลงมาก็เลี้ยงกัน...เราก็มีพิธีไหว้ครู ซึ่งแปลกไปนะ เคารพครูแล้วเอาครูทรายมาตั้งไหว้ครู เพราะถือว่าเป็นครูของเราด้วยคนหนึ่ง ก็ตลกไปฮากินเหล้ากันไป...ผมก็เป็นชุดแรกที่ถือว่าไอ้ถุงทรายคือครูคนหนึ่ง ก็เรียกครูทราย ซึ่งก็เป็นเรื่องตลกๆ นะ ไม่ได้จริงจังอะไร...แค่เฮฮาเกรเกรตุงมาเรื่อยๆ”

ก่อนจะฝึกจนสำเร็จวิชาการบินจนได้เข้าเป็นนักบินพลเรือนกองทัพอากาศ รุ่น ๑๓ นั้น กำธน ยังได้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนสงครามจิตวิทยาของกระทรวงกลาโหม รุ่นที่ ๕ ด้วย ทำให้เพิ่มพูน

ความรู้ความสามารถในสายงานมีใช้น้อย

เรื่องที่น่ากล่าวอีกอย่างคือ การทำสวัสดิการร้านค้า โดยได้เป็นหัวหน้าร้านค้ากรมสื่อสารทหารอากาศ อีกทั้งเป็นคนคิดริเริ่มให้เกิดมีการจำหน่ายสินค้าราคาถูก เพื่อเป็นการให้บริการแก่ข้าราชการของกรมสื่อสารทหารอากาศ

การทำเรื่องร้านค้านี้ได้รับคำชมเชยมาก เพราะก่อประโยชน์ต่อหน่วยงานอย่างเห็นได้ชัด...แต่กระนั้นบางครั้งก็เกิดปัญหาขึ้นมาโดยฉับพลัน จนกำธน ต้องใช้วุฒิภาวะความเป็นผู้นำเข้าไปแก้ไขดังได้ย่อนรายละเอียดไว้ว่า

“ผอ.เชิญผมไปทำสวัสดิการร้านค้า...เอาวิทยุเอาอะไรมาขาย มีร้านค้ามีอะไรก็เป็นที่ตื้นตันกันนะฮะ...ที่นั่นมันเกิดมีถุงเท้ามาส่งไม่ครบ...มันอยู่ข้างล่างนี่...สอบสวนกันก็ว่าไม่ใช่ ที่นี้พวกนายทหารก็คงตั้งข้อหาว่าเป็นความผิด..แต่ที่นี้ผมถือว่าในการทำงานนี้ ถ้าหน่วยงานของเราบกพร่อง เราซึ่งเป็นหัวหน้าหน่วยก็ต้องรับผิดชอบ...อย่างเช่นถ้าเราฝึกคนสื่อสารทางวิทยุ แล้วถ้าคนรับวิทยุรับผิดชอบ เราเองก็ต้องรับผิดชอบที่ฝึกคนไม่ได้มาตรฐาน...หรือเราฝึกคนทำครัว ถ้าทำกับข้าวไม่ดีไม่อร่อยเราก็ต้องรับผิดชอบนะฮะ...ฉะนั้นอย่างร้านค้าบกพร่องผมก็ต้องรับผิดชอบเหมือนกัน”

เรื่องนี้แสดงถึงนิสัยความรับผิดชอบในสถานะผู้นำของกำธน ที่พร้อมจะดูแลให้ความเป็นธรรมต่อผู้ใต้บังคับบัญชาเสมอมา อย่างมีสปิริตมีน้ำใจเป็นนักกีฬา โดยไม่ลังเล หรือกลัวว่าจะเปลืองตัวเลย

คุณสมบัติเช่นนี้ ทำให้เขามีคนรักใคร่ชื่นชมมากมาย...ส่งผลดีต่อการทำงานสำคัญในวันข้างหน้า

บทที่ ๑๔ หุ้บใหญ่การไฟฟ้า

ในช่วงถึงพุทธกาล หรือครั้งหนึ่งของอายุ พระพุทธศาสนา พ.ศ.๒๕๐๐ ขณะกำธน ยังรับราชการทหารอากาศอยู่นั้น สถานการณ์บ้านเมืองตกอยู่ในสภาพอึมครึมอีกครั้ง เมื่อเกิดกลุ่มอำนาจ ๒ กลุ่ม คล้ายเสือ ๒ ตัว คานอำนาจคุมเชิงกันอยู่...โดนมี จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีเป็นคนกลางคอยไกล่เกลี่ยไม่ให้ความขัดแย้งบานปลายมากจนเกินไปนัก

ฝ่ายหนึ่ง คือ พลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ นายตำรวจที่ได้
รับการยกย่องจากสหรัฐอเมริกา ว่าเป็นบุรุษเหล็กแห่งเอเชีย ควบคุม
กองทัพตำรวจอันเกรียงไกรไว้อย่างเบ็ดเสร็จ

กรมตำรวจในยุคนั้นมีสมรรถภาพเกือบเท่ากองทัพก็ว่าได้...โดยเฉพาะด้านอาวุธยุทโธปกรณ์อันทันสมัย...กลุ่มนี้ถูกเรียกชื่อ
ว่า “กลุ่มราชครู”

อีกกลุ่มหนึ่ง คือ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ที่ถูกเรียกเป็น
“กลุ่มสี่เสาเทเวศร์” จอมพลสฤษดิ์ ควบคุมกองทัพบกต่อจาก
จอมพลผิน ชุณหะวัณ พ่อตาของพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ และ
กำลังมีบทบาทอย่างมากทางการเมือง โดยเฉพาะฐานอำนาจทาง
ทหาร

และแล้วทุกอย่างก็ถึงบทสรุป ในวันที่ ๑๖ กันยายน พ.ศ.
๒๕๐๐ เมื่อทางฝ่ายจอมพลสฤษดิ์ ได้ลงมือยึดอำนาจการปกครอง
จาก จอมพล ป. พิบูลสงคราม และล้างล้างอำนาจฝ่ายตรงกันข้าม
ทั้งหมด

มีผลให้ จอมพล ป. นายกรัฐมนตรี ต้องนั่งรถหลบหนีไปทาง
ชายแดนกัมพูชาด้านตะวันออก โดยลี้ภัยการเมืองไปทางกัมพูชา
และญี่ปุ่นตามลำดับ

ส่วนพลตำรวจเอกเผ่าถูกให้ออกนอกประเทศไปอยู่ที่สวิต
เซอร์แลนด์ ทำให้การเมืองเปลี่ยนชั่วคราวไปโดยสิ้นเชิง...จอมพล
สฤษดิ์ให้บุคคลใกล้ชิด คือ จอมพลถนอม กิตติขจร ขึ้นดำรงตำแหน่ง
นายกรัฐมนตรีไปพลางๆ ก่อนจนในที่สุด จอมพลสฤษดิ์ ก็ก้าวขึ้น
เป็นนายกรัฐมนตรีอย่างเต็มตัวในเวลาต่อมา

ปี พ.ศ.๒๕๐๓ ขณะกำธน มียศเป็น “นาวาอากาศตรี” และ
รับราชการในกรมสื่อสารทหารอากาศมายาวนานพอสมควร ก็ตัดสินใจลาออก
เพื่อมาเริ่มงานใหม่เป็นการไฟฟ้าอันฮี ซึ่งมีเพื่อนพ้องน้องพี่
ชาววิเศษจุฬาฯ ไปปฏิบัติงานมากมายอยู่แล้ว

ตอนนั้นเขามีเพื่อนรุ่นพี่ที่อายุมากกว่าเล็กน้อยอยู่คนหนึ่ง
ซึ่งคบหากันมานาน เพราะมาจากสถาบันการศึกษาเดียวกัน...ขณะ
นั้น เพื่อนคนนี้ก็กำลังเป็นผู้บริหารของการไฟฟ้าอันฮี ที่เป็นองค์กร
สำคัญอย่างยิ่งในการผลิตไฟฟ้าให้แสงสว่างแก่คนในยุคนั้น

ชื่อของเพื่อนคนนี้ คือ “เกษม จาติกวณิช”

กำธน ย้อนความหลังถึง เกשמ จาติกวณิช หรือ “ซูเปอร์เค”
นักบริหารผู้โด่งดัง ซึ่งตอนนั้นกำลังอยู่ในวัย ๓๐ ต้นๆ ไว้ว่า

“ผมลาออกจากทหารอากาศมาเข้าที่นี้...เกษม เขารู้จักผม
เขาก็คง...ผมได้เปรียบ เพราะรู้จักกันมาก่อน แต่นั่นก็ไม่ได้
หมายความว่าเราจะไปครองใจเขา เพียงแต่ทำงานได้ง่ายขึ้นมาก
เพราะมาจากจุฬาฯ ด้วยกัน”

บุคลิกของเกษม จาติกวณิช อยู่ในความทรงจำอันแจ่มชัด
ของกำธนเสมอมา ในฐานะผู้มีความสามารถด้านการบริหาร ยากที่
จะหาใครเสมอเหมือน ดังได้ฉายภาพความหลังขณะเป็นนิสิตจุฬาฯ
ว่า

“เรารู้จักกันในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในคณะ
วิศวกรรมศาสตร์ ที่เราเรียนร่วมคณะ และร่วมสาขาไฟฟ้าด้วยกัน...
ผมเป็นรุ่นน้องกว่า ๒ ปี หรือ ๑ ปี ก็ได้ เพราะผู้ว่าการเกษม เรียน
ต่อสาขาช่างกลอีก ๑ ปี ผู้ว่าการเป็นนิสิตชายรุปร่างสูงใหญ่ สมาร์ท

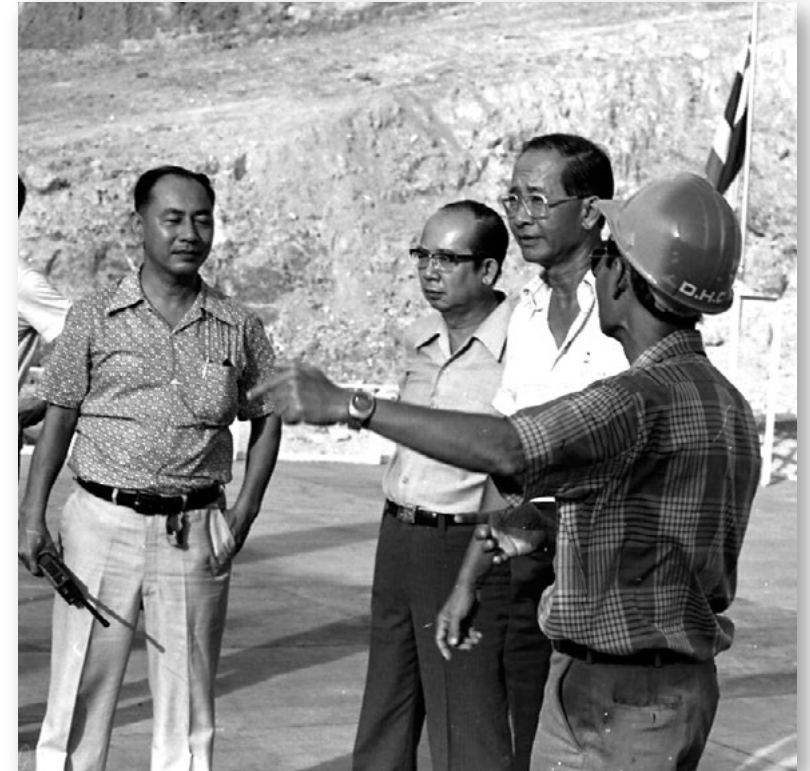
เป็นนักกีฬา มีน้ำใจกว้างขวาง และมีมิตรไมตรีอันดีกับคนรู้จัก โดยทั่วไปเป็นนิสิตชายที่โดดเด่นผู้หนึ่งของมหาวิทยาลัย...ผมเป็นนักกิจกรรมของคณะ และมหาวิทยาลัย จบที่หลัง และได้ออกไปประกอบอาชีพที่แยกห่างกัน”

แม้กระทั่งท่านผู้หญิงพึงใจ สนิธวานนท์ ก็ยังกล่าวถึงความผูกพันระหว่างสองคนนี้ว่า

“คุณเกษม ตอนที่เข้าไปก็รุ่นแรกที่เป็นคนรุ่นใหม่พร้อมกันหมดเลย...กำธน นี่เป็นกำลังคนหนึ่ง คือ หลายสิ่งที่คุณว่าการอาจไม่ถนัด กำธน เขาทำได้ อย่างที่คุณว่าการเกษม เขียนในหนังสือเล่มหนึ่งบอกว่า กำธนนี้ถ้าพูดถึงเรื่องวิชาการ หรือเรื่องเทคนิคก็อื่นๆ แหะ เพราะมีคนเป็นเยอะหลายคน...แต่ถ้าพูดถึงบริหารก็ต้องยกนิ้วให้...”

สายธารชีวิตยังคงหลากไหลไปเบื้องหน้าสู่วงจรการทำงานใหม่ ท่ามกลางความอบอุ่นของเหล่าเพื่อนพ้องน้องพี่ทั้งหลาย...นับตั้งแต่เข้าทำงานวันแรกในการไฟฟ้าอันฮิ เมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๐๓ หน้าที่การงานของกำธน ก็ได้ก้าวหน้าขึ้นตามลำดับ ตั้งแต่เป็นนายช่างไฟฟ้าโรงจักรพระนครเหนือ นายช่างประจำกะ และได้เลื่อนขั้นขึ้นเป็นนายช่างหัวหน้าเดินเครื่อง ในวันที่ ๓๐ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๐๔

กำธน ทำงานด้วยความรับผิดชอบ เพื่อให้งานประสบผลสำเร็จ จนเป็นที่ประจักษ์ของเพื่อนร่วมงานทั้งหลาย...ภารกิจที่ได้รับมอบหมายล้วนได้รับผลสำเร็จ มีส่วนทำให้สายงานที่รับผิดชอบก้าวหน้าไปเรื่อยๆ กระทั่งได้เลื่อนตำแหน่งครั้งสำคัญ คือ ได้เป็นผู้อำนวยการโรงจักรพระนครเหนือ เมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๖

หากย้อนความหลังในตอนนั้นจะพบว่า ขณะนั้นโรงไฟฟ้าพระนครเหนือ อยู่ระหว่างการก่อสร้างเป็นโรงไฟฟ้าพลังความร้อนขนาดใหญ่ โดยกำธน ถือเป็นผู้บังคับบัญชาในตำแหน่งหัวหน้ากองเดินเครื่อง มีหน้าที่คอยทดสอบ และควบคุมการเดินเครื่องโรงไฟฟ้าแห่งนี้ให้สามารถจ่ายไฟฟ้าได้ในวงกว้าง

ชายหนุ่มคนนี้ต้องทุ่มเทเวลากับการทำงานอย่างหนัก อีกทั้งต้องคอยติดตามประเมินผลตลอดเวลา เพราะเป็นช่วงที่กำลังมีความต้องการใช้ไฟฟ้าเป็นอย่างมาก แต่กำลังของการผลิตไฟฟ้ากลับขาดแคลน จึงต้องทำงานหนักแทบจะ ๒๔ ชั่วโมง ก็ว่าได้ เพื่อเร่งรัดงานให้เสร็จตามกำหนดให้ได้

ความสำเร็จในหน้าที่การงานของเขามาจากการทำงานหนัก ชนิดใช้หัวใจเข้าแลก คอยแก้ไขปัญหาลดเวลา โดยไม่กลัวเหนื่อย...จนได้เป็นผู้อำนวยการโรงจักรพระนครเหนือ ไปจนถึงตำแหน่งผู้ช่วยผู้ว่าการฝ่ายผลิตและสายส่ง มีหน้าที่ควบคุมดูแลการผลิต และจ่ายไฟฟ้าทั่วประเทศ ในวันที่ ๔ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๐๗ ซึ่งนับว่าเป็นตำแหน่งสำคัญเป็นอย่างมาก

เล่ากันว่าด้วยความละเอียดรอบคอบในงานที่ทำจนมักขลุกอยู่ในที่ทำงานเป็นส่วนใหญ่ แม้แต่เวลาอาหารกลางวัน...ดังนั้น เมื่อหัวหน้าที่บลูกน้องจะหาเวลาว่างนั่งรถไปกินข้าวกลางวันข้างนอกบ้าง แต่เมื่อรถกำลังขึ้นสะพานชิงอี (กรุงธน) มองจากสะพานเห็นควันไฟสีดำที่ปล่องโรงไฟฟ้า ก็ตัดสินใจรีบกลับมาทันทีด้วยความเป็นห่วง โดยไม่สนใจกับอาหารมื้อนั้น...อันแสดงถึงความเอาใจใส่อย่างสูงสุดต่องานที่รับผิดชอบ

พิศิษฐ์ อนันตศานต์ ผู้ร่วมงานในฐานะผู้ใต้บังคับบัญชา ตั้งแต่ยุคการไฟฟ้าอันฮี ได้บอกเล่าความประทับใจต่อการปฏิบัติงาน

ของกำธน ตั้งแต่ครั้งนั้นไว้ว่า

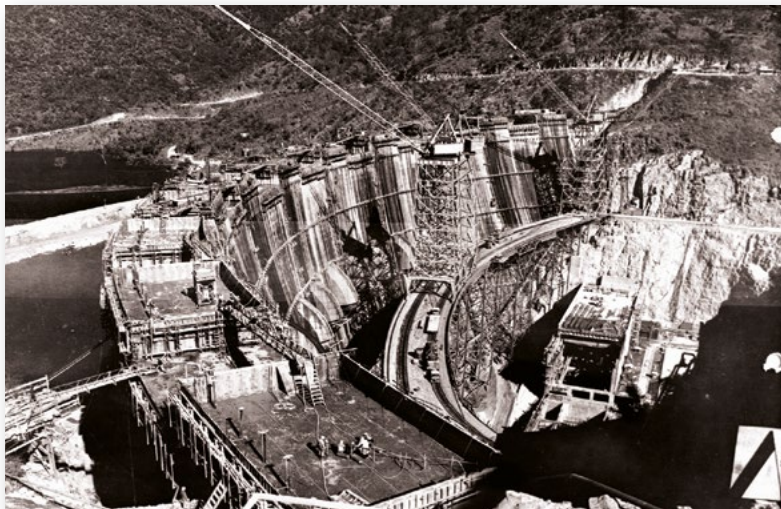
“ผมเคยได้ยินคนกล่าวขวัญถึงพี่โด่ง ตั้งแต่สมัยที่ยังเรียนอยู่ที่คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แต่ได้มารู้จักตัวตนจริงๆ ก็ตอนที่ผมได้เข้ามาทำงานที่การไฟฟ้ายันฮี และเป็นลูกน้องของพี่โด่ง...เป็นโชคดีของผมครับ พี่โด่งมีมนุษยสัมพันธ์สูง มีอารมณ์ขัน มีความเป็นกันเอง มีเมตตา ทำให้บรรยากาศการทำงานเป็นไปอย่างมีความสุข...มีทุกขรื้อนอย่างโรปรักษาพี่โด่งได้ทุกเรื่อง นอกเวลางานโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเวลาเริ่มก่อสร้างโรงจักรพระนครเหนือ ที่พวกเราส่วนมากยังหนุ่มและโสด...พี่โด่ง ก็มักจะมาสนุกกับพวกเราต่ออีกที่สโมสรของการไฟฟ้าฯ ซึ่งเรามักจะตั้งวงสังสรรค์ ดื่มกิน เล่นไพ่ หรือเล่นสันทนาการกันเป็นประจำ”

พิชพันธุ์ แห่งชีวิตได้เติบโตใหญ่แข็งแกร่งเปี่ยมไปด้วยคุณสมบัติทุกประการในการจะทดแทนบุญคุณแผ่นดินเกิดอย่างเต็มกำลัง...ยุคสมัยของความเจริญทางเทคโนโลยี กำลังเข้ามาทดแทนยุคเก่าที่เมืองไทยขาดแคลนกระแสไฟฟ้า เพราะผลิตจากการเผาฟืนที่มีผลต่อการทำลายทรัพยากรป่าไม้อย่างเลื่องไม่ได้

นับตั้งแต่มีการสร้างเขื่อนยันฮี หรือเขื่อนภูมิพล พร้อมกับโรงไฟฟ้า ซึ่งเป็นเขื่อนผลิตไฟฟ้าพลังน้ำแห่งแรกของเมืองไทยแล้ว กำลังไฟก็มีเพิ่มมากขึ้นจนทำให้เมืองหลวง หรือเมืองอื่นๆ มีแสงสว่างใช้ประโยชน์ได้อย่างพอเพียง จากที่เคยประสบปัญหาพลังงานมาเนิ่นนาน

สวิตช์ไฟดวงแรกของไทยได้ส่องสว่างขึ้น...สาตแสงให้เห็นอนาคตเจิดจ้าในเบื้องหน้าอย่างชัดเจน

บทที่ ๑๕ ความเคลื่อนไหวของหน่วยงาน

องค์กรใหม่ที่กำหนมาทำงานนี้เต็มไปด้วยคนรุ่นใหม่ไฟแรง มีความกระตือรือร้นจะทำงานด้วยจิตวิญญาณจริงๆ ทำให้เกิดพลังของการสร้างสรรค์อย่างเด่นชัด ท่ามกลางบรรยากาศที่เต็มไปด้วยความมีชีวิตชีวา

โดยเฉพาะในยุคนั้น ความเจริญทางเทคโนโลยียังไม่มากเหมือนในปัจจุบัน

อย่างการสร้างเขื่อนภูมิพล (หรือเขื่อนยันฮี) ในอำเภอสามเงา จังหวัดตาก ที่เต็มไปด้วยอุปสรรคมากมาย กว่าที่จะสำเร็จได้ด้วยแรงกายแรงใจ ของเหล่าผู้ปฏิบัติงานทั้งหลาย ไม่ว่าจะอยู่ในระดับใดก็ตาม

เขื่อนภูมิพลตอนแรกอยู่ในความรับผิดชอบของกรมชลประทาน กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ และมีพิธีเปิดอย่างเป็นทางการ ในวันที่ ๑๗ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๐๗ แล้วจึงได้โอนมาอยู่กับการไฟฟ้ายันฮี ซึ่งขณะนั้นรับผิดชอบการจ่ายไฟฟ้าให้แก่ภาคเหนือ และภาคกลาง

แต่บุคคลสำคัญของโครงการนี้ก็คือ เกษม จาติกวณิช ผู้เป็นคนไปเจรจากู้เงินธนาคารโลกมาสร้างเขื่อนเป็น จำนวน ๖๕ ล้านเหรียญสหรัฐได้สำเร็จ

เงินจำนวนนี้ในยุคนั้นถือว่าเป็นจำนวนมหาศาลทีเดียว

กำธน ได้ย้อนความหลังในเรื่องนี้ว่า

“การสร้างเขื่อนยันฮีนี้หลักการอยู่กับการไฟฟ้า นะครับ...ถ้าเป็นราชการไปกู้เงินเขาไม่ให้กู้ ต้องเป็นเอกชนเท่านั้น...และเอกชนก็ต้องไม่เกี่ยวข้องกับการเมืองด้วย ซึ่งคุณเกษมเขาก็เป็นตัวบุกเบิกไปได้ แต่กู้แล้วปฏิบัติให้ทางกรมชลฯ ทำ....การก่อสร้างเป็นของกรมชลฯ แต่ตัวโรงไฟฟ้าเป็นของการไฟฟ้า แล้วตัวหลักการตัวเงินเป็นของการไฟฟ้า...ตัวเขื่อนที่เป็นหินๆ นั้นนะกรมชลฯ ทำ เพราะว่าเขามีหน้าที่ แต่ตัวโรงไฟฟ้าต้องมีเครื่องปั่นไฟอะไรนี้การไฟฟ้าทำ ส่วนความรับผิดชอบ คือ เกษม ซึ่งต้องไปออกกฎหมายก็

มีพระราชบัญญัติเฉพาะของการไฟฟ้า...คุณเกษม เขาเก่ง เพราะฉะนั้นเราถึงเดินงาน โดยไม่มีการเมืองเกี่ยวข้องมาโดยตลอด”

กำธน เสริมข้อมูลตรงนี้เพิ่มเติมว่า

“การไปกู้เงินมาสร้างเขื่อนต้องกู้จากธนาคารโลก โดยธนาคารโลกให้กู้มากที่สุดที่เขาให้ต่างประเทศก็...๖๕ ล้านดอลลาร์สมัยนั้นสูงมาก...การที่เขาจะให้ก็ต้องมีข้อแม้...ต้องเป็นเอกเทศ ไม่ขึ้นกับรัฐบาล ไม่มีการเมืองเกี่ยวข้อง จึงต้องเป็นกฎหมายเฉพาะของการไฟฟ้าขึ้นมา...คุณเกษมเป็นคนไปทำสัญญา และเขาไว้ใจผู้ว่าการมาก...ที่นี้ระหว่างสร้างเขื่อนยันฮี สร้างนานมากกว่าจะเสร็จได้ผลิตไฟฟ้าก็ไม่ทันกับความต้องการ ก็เลยต้องมาสร้างโรงไฟฟ้าที่บางกรวย ซึ่งใกล้พระนคร แล้วก็สามารถมีเชื้อเพลิงได้เร็ว แล้วตอนนั้นเขาก็ใช้น้ำมัน...ที่ผมเข้าไปก็คือ ตรงนี้...ผมก็เข้าไปเป็นหน่วยงานอันหนึ่งมี คุณเกษม เป็นหัวหน้าใหญ่”

กรณีของการสร้างเขื่อนภูมิพล หรือยันฮีนี้ เกษม จาติกวณิช นักบริหารผู้โดดเด่นตั้งแต่วัยเพียง ๓๐ เศษๆ กำธนได้ย้อนความหลังถึงการทำงานการไฟฟ้ายันฮีว่า

“สมัยบุกเบิกเขื่อนยันฮีนั่น ลำบากน่าดู เพราะยังไม่มีถนนหนทางตัดไปถึง สำหรับงานบุกเบิกเราไม่มีสิทธิ์มาเลือกนั่งทำงานสบายในห้องแอร์ ทุกคนต้องทำงานหนัก และไม่เว้นว่าจะเป็นงานระดับไหน...แรงงาน หรือนายช่างล้วนสำคัญไม่แพ้กัน เราต้องเรียนรู้ตั้งแต่งานตอกตะปู ต่อโครงเหล็กแบบนายช่างก่อน...ตื่นแต่เช้าเหมือนเด็กๆ เมื่อพบสิ่งใหม่ๆ และไม่ท้อใจที่จะค้นหาวิธีการต่างๆ มาแก้ปัญหา”

เขื่อนภูมิพลสร้างเสร็จ และมีพิธีเปิดอย่างยิ่งใหญ่ ในวันที่ ๑๗ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๐๗ หลังจากนั้นได้ออมนำให้การไฟฟ้า ยันฮี ซึ่งขณะนั้นรับผิดชอบการผลิตไฟฟ้าจ่ายให้ภาคเหนือ และ ภาคกลาง...ต่อมารัฐบาลในช่วงนั้น ได้ตราพระราชบัญญัติการไฟฟ้า ฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ.๒๕๑๑ เพื่อรวม การไฟฟ้ายันฮี การ ไฟฟ้าลิกไนท์ และการไฟฟ้าตะวันออกเฉียงเหนือ เข้าด้วยกันกลายเป็นการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ในวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๑๒

แม้จะผ่านวันเวลามาเนิ่นนาน แต่กำธน ก็ยังฉายภาพเขื่อน ยันฮีไว้อย่างเห็นภาพชัดว่า

“เป็นเขื่อนคอนกรีต เพราะเขาสำรวจกันแล้ว เขามีเงาเห็น เป็นง่าม...จะสร้างตรงไหนดี...ปักขึ้นเป็นหินนี่นะครับ ฐานนี้ ๕๐ เมตร เป็นคอนกรีตได้ รับน้ำหนักได้ มันสูงมากเหมือนกัน การสร้าง ลำบากมากสมัยก่อนซีเมนต์เทแล้วหยุดไม่ได้...เทแล้วต้องเทต่อให้ เป็นเนื้อเดียวกัน ฉะนั้นก็ต้องสร้างโรงทำซีเมนต์เองที่นั่น คนงาน ต้องทำงาน ๒๔ ชั่วโมง ฉะนั้นไฟฟ้าจึงต้องมี ๒๔ ชั่วโมง...แต่ถ้า ไฟฟ้าไม่พอก็ต้องเอามาจากลำปาง ดังนั้นจึงต้องไปสร้างโรงไฟฟ้า ลำปางถึงได้เกิดโรงไฟฟ้าแม่เมาะที่เราเข้าไปดูเองต่อมา”

วัฒนธรรมการทำงานขององค์กรนี้ อยู่ในความประทับใจ ของกำธนเสมอมา ตั้งแต่บุกเบิกหน่วยงานช่วงเริ่มแรก จนได้กลายเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดในเวลาต่อมา

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เต็มไปด้วยบุคลากรที่มีความสามารถอีกทั้งสนิทสนมผูกพันเหมือนพี่น้อง...รุ่นพี่จะแนะนำ ประสบการณ์การทำงานให้รุ่นน้อง ส่วนน้องก็จะเคารพรัก พร้อม

จะนำคำแนะนำของผู้อาวุโสกว่าไปปฏิบัติ...หรือหากรุ่นน้องคนใดมี แนวคิดที่ดีกว่าก็สามารถบอกกล่าวรุ่นพี่ได้ เพราะรุ่นพี่ทั้งหลายจะ รับฟังด้วยความใจกว้างเสมอ

กล่าวได้ว่า ในจุดนี้ ผู้ว่าการเกษม จาติกวณิช นับเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการหลอมรวมองค์กรให้มีความเป็นปึกแผ่นแน่นหนา ดังกำธน ได้ให้รายละเอียดไว้อย่างชัดเจนว่า

“งานยากๆ ในอีกรูปแบบหนึ่งก็คือ การรวมหน่วยผลิตไฟฟ้า ๓ แห่ง เข้าเป็นหน่วยเดียวกัน คือ การไฟฟ้าตะวันออกเฉียงเหนือ การไฟฟ้าลิกไนท์ และการไฟฟ้ายันฮี เข้าเป็นการไฟฟ้าฝ่ายผลิต แห่งประเทศไทย ซึ่งแต่ละแห่งย่อมจะมีผู้บริหารมีพนักงาน มีรูปแบบของการทำงาน และอื่นๆ ที่มีลักษณะเฉพาะของแต่ละแห่งอยู่ และยังอยู่ห่างกันคนละทิศละทาง การรวมกันเป็นหนึ่งเดียวย่อม ไม่ใช่งานที่ง่าย...ผู้ว่าการเกษม มีความสามารถในการผสานหน่วยงานทั้งสามเข้าเป็นหน่วยเดียว โดยค่อยๆ หลอมละลายเข้าสู่ระบบ เดียวกัน”

สายงานของกำธนได้เจริญก้าวหน้าตามลำดับ เพราะการ พุ่มเททำงานอย่างจริงจัง อาทิ ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้ว่าการฝ่ายผลิต การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ทำหน้าที่หัวหน้าหน่วยบิน และ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่ควบคุมการรักษาความปลอดภัยใน ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

นอกจากงานในหน้าที่ประจำแล้ว งานกิจกรรมภายนอก เขาก็ยังคงปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ โดยได้เป็นนายกสมาคมนิสิตเก่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งทำให้ “พีโด่ง” ของน้องๆ ต้องเข้าไป มีส่วนช่วยแก้ไขปัญหาของรุ่นน้องที่ยังเรียนอยู่บ่อยครั้ง

โดยเฉพาะปัญหาใหญ่ที่รุ่มร่าในคณะวิศวกรรมศาสตร์ ไป
มีเรื่องรุนแรงถึงขั้นยกพวกตีกันกับนิสิตคณะอื่น...ดังจะได้กล่าวถึง
ต่อไป

บทที่ ๑๖

งานหลวงไม่ขาด – งานราษฎร์ไม่เว้น

ด้วยความเป็นคนมีมนุษยสัมพันธ์ มีความ
จริงใจต่อเพื่อนพ้องน้องพี่ อีกทั้งผูกพันกับ
สถาบันการศึกษาที่เคยเรียนมาโดยตลอด
ทำให้กำธนได้ดำรงตำแหน่ง นายกสมาคม
นิสิตเก่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากการ
ยอมรับของทุกฝ่าย

ความผูกพันกับสถาบันอันเป็นที่รัก แม้ว่าตัวเองจะสำเร็จ การศึกษามานานแล้ว...แต่กระนั้นหากมีสิ่งใดพอจะช่วยเหลือ สนับสนุนได้ เขาก็ยินดีทำเสมอด้วยความเต็มใจ

การเป็นนายกสมาคมนิสิตเก่าจุฬาฯ นั้น นอกจากมีส่วนร่วม กับงานเชิงสร้างสรรค์ของสถาบันแล้ว เรื่องใหญ่อีกอย่างที่เขาต้อง เข้าไปช่วยแก้ไข และเป็นปัญหาที่คนอื่นมักไม่ค่อยอยากเข้าไปยุ่ง เกี่ยวด้วย เพราะเป็นเรื่องละเอียดอ่อน ต้องใช้ผู้มีประสบการณ์ และ บารมีเท่านั้น

นั่นคือปัญหานิสิตยกพวกตีกัน

เรื่องการตีกันของนิสิตจุฬาฯ โดยเฉพาะคณะวิศวกรรมศาสตร์ ในช่วงนั้นถือว่าเป็นข่าวใหญ่ไปทั่ว...ดังที่กำธน ได้ย้อนทวนความ หลังว่า

“ตอนนั้นคุณประภาส จารุเสถียร เป็นอธิการบดีจุฬาฯ ผม เป็นนายกสมาคมนิสิตเก่าจุฬาฯ ที่นี้พอพวกนิสิตเฮี้ยวผมก็เข้าไป ห้าม...นิสิตจุฬาฯ ตีกัน ๓ ครั้ง ผมต้องเป็นคนไปปราม...ตอนมีเรื่อง ครั้งใหญ่ถึงขนาด จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ จะเอาเรื่อง ผมก็ขอเวลา จอมพลสฤษดิ์ ไปพบพวกนิสิต ไอ้ตัวที่เป็นหัวหน้ามารับกับผม ผมให้มาขอโทษ ซึ่งเขาก็รับทำ...ผมก็แก้ไขได้ ทำให้จอมพลสฤษดิ์ แปลกใจว่าผมปรามพวกนี้ได้ยังไง”

เนื่องจากสมัยนั้น ทหารระดับสูงมักมาดำรงตำแหน่ง อธิการบดีในสถาบันการศึกษาอีกตำแหน่งหนึ่ง ดังนั้นเอง กำธน ในฐานะนายกสมาคมนิสิตเก่าจุฬาฯ จึงต้องไปพบอธิการบดี ซึ่งก็ คือ พลเอกประภาส จารุเสถียร (ยศในขณะนั้น ต่อมาได้เลื่อนเป็น จอมพลประภาส จารุเสถียร)

กรณีปัญหานิสิตจุฬาฯ ตีกันในตอนนั้น ถือว่าเป็นเรื่องใหญ่ และฮือฮามาก เพราะสถาบันการศึกษาระดับสูงของไทยยังมีน้อย... เกิดเหตุการณ์อะไรขึ้นก็มักกลายเป็นข่าวใหญ่ได้อย่างรวดเร็ว

กำธน ย้อนความทรงจำอีกว่า

“อย่างคราวนั้นที่ตีกันเหตุเพราะคณะบัญชีเขาเดินรับน้องใหม่ ต้องผ่านทุกคณะ...แต่พอผ่านคณะวิศวกรรม เกิดมีคนประเภทดาวร้าย ไปฉีกธงเขา พวกบัญชีก็หยุดเดิน...พวกวิศววะก็บอกว่าเปล่าๆไม่ได้ ทำ...พอเกิดเรื่องผมก็ไปห้ามปรามเรียกพวกนั้นมาถาม...ผมบอก พวกวิศววะไปว่า เอ็งบอกเอ็งไม่ได้ฉีกธงของเขา แต่ว่าเขาเดินผ่าน บ้านเอ็ง ดังนั้น เอ็งก็ต้องรับผิดชอบไปขอโทษเขา และทำธงใหม่ให้ เขาเสีย...ส่วนพวกคณะบัญชีผมก็เรียกมาบอกว่า พวกคุณถูกรังแก ธงถูกฉีก แต่คุณก็ต้องเดินต่ออย่าหยุดเดิน...เพราะฉะนั้นไอ้พวก วิศววะก็ขอโทษ พวกคณะบัญชีก็เดินรับน้องต่อ หมายความว่าไปด้วย กันได้ มันเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าอะฮะ...ผู้ใหญ่ต้องไม่ถือทาง หรือแสดงว่าอยู่ข้างใคร”

เวลาเข้าไปแก้ปัญหาแต่ละครั้ง กำธน มักแต่งชุดสีเขียวของ การไฟฟ้าฯ จนเป็นที่จดจำได้...ด้วยความมีอารมณ์ขันมีมนุษย สัมพันธ์สูง ทำให้ถูกยอมรับจากทุกฝ่าย ในฐานะผู้ใหญ่ ซึ่งมีความ ยุติธรรมไม่เอนเอียงไปอยู่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

แม้กระทั่งการเข้าพบนายทหารใหญ่อย่างพลเอกประภาส จารุเสถียร ในครั้งนั้น กำธนก็มีได้ประหม่า หรือตื่นเต้นเลย มีหน้าซำ หากมีสิ่งใด ไม่เห็นด้วยก็จะแย้งด้วยเหตุผลไปตรงๆ ดังได้เล่าต่อไป ว่า

“กับคุณประภาส ก็เหมือนกัน...ท่านชอบดื่มเหล้า แล้วพอ

ไอ้พวกวิศวะตีกัน ท่านให้เลิกเสีย...สมัยนั้นบังเอิญคณะวิศวะมีชมรม ฟันดาบ ท่านก็คิดว่าจะมาตีกัน...ท่านว่าไม่ใช่ นักเรียนนายร้อยนะ ซึ่งผมไม่เห็นด้วย เพราะถ้ามันจะตีกันก็คงไม่ใช่ เพราะมีการเรียน ฟันดาบแล้วมันจะฆ่ากันหรือกันนะครับ...ผมไม่เห็นด้วย ชมรมนี้ก็จะ ต้องให้มันอยู่ต่อไป แล้วเราก็ต้องไปควบคุมทางอื่น”

บรรยากาศของการเข้าพบ พลเอกประภาส ในครั้งนั้น อยู่ใน ความทรงจำอย่างแจ่มชัด ดังได้เล่าย้อนว่า

“เวลาพบกัน ไอ้พวก ท.ส. มันคอยคุมระวังว่าจะทำร้าย ท่าน...มันมาเฝ้าหน้าห้อง ผมก็เห็นก็ช่างมันปะไร...ตอนประชุม จุฬาฯ ธรรมศาสตร์ ท่านไปนั่งรอก่อน ผมก็ไป...ท่านเรียกหามา นั่ง เอาเหล้าส่งให้ผมกิน ผมก็กิน (หัวเราะ) คือ ต้องให้เขาเกรงใจเรา เหมือนกันนะฮะ”

ท่านผู้หญิงพึงใจ สนิธวานนท์ ซึ่งอยู่ใกล้ชิดเหตุการณ์ทำนอง นี้หลายครั้ง ได้เล่าเกร็ดความทรงจำไว้ว่า

“ตอนกำธน เป็นนายกสมาคมนิสิตเก่าจุฬาฯ ต้องตัดสิน ความ เพราะพวกวิศวะไปตีกับคณะอื่น...กรรมการนิสิตมาหาถึงที่ บ้าน เราก็ต้มข้าวต้มเลี้ยงต้องเจรจากัน...เป็นนายกสมาคมนิสิตเก่า นี้ก็ไม่ใช่เพราะว่าตัวเองอยากเป็นนะ แต่มันหาคนเป็นไม่ได้ เพราะ ไม่มีใครยอมเป็นก็เลยต้องเป็นเสียเอง”

แม้กระทั่งในเวลาต่อมา หากเกิดปัญหาขึ้นในมหาวิทยาลัย ไม่ว่าเรื่องใหญ่เรื่องเล็ก...กำธน ก็ต้องเข้าไปช่วยแก้ไขความขัดแย้ง ด้วยความเต็มใจทุกครั้ง แม้งานประจำจะรัดตัวเพียงใดก็ตาม

อภิชาติ ดิลกโสภณ ซึ่งเรียนคณะวิศวกรรมศาสตร์ รุ่นน้อง ได้ฉายภาพความทรงจำถึงรุ่นพี่คนนี้ไว้ว่า

“เมื่อต้นปี พ.ศ.๒๕๑๐ นิสิตคณะวิศวะจุฬาฯ ประท้วงไม่ เข้าห้องสอบ...พวกเรา (รวมทั้งตัวผมด้วย) ชุมนุมกันอยู่หน้าตึก ๓ คณะวิศวะฯ มีรุ่นพี่ของเราคนหนึ่ง (พี่เก่า) ที่พวกปี ๒ ปี ๓ เรียก ชื่อว่าพี่โต้ง พยายามมาพูดชี้แจงให้พวกเราเข้าสอบด้วยความอดทน (แต่ไม่เป็นผล) เป็นครั้งแรกในวันนั้น จนในอีก ๒ ปีต่อมา ชมรม บริการโลหิต และสังคมสงเคราะห์ในพระบรมราชูปถัมภ์ สจม. ซึ่ง ผมเป็นรองประธานได้ร่วมงานกับสโมสรไลออนส์ดุสิต ซึ่งพี่โต้งเป็น นายกอยู่ ทำกิจกรรมในสัปดาห์ละครั้ง ผมก็เลยรู้สึกคุ้นเคยกับพี่โต้ง มากขึ้น”

นี่เอง คือ บุคลิกของกำธน ผู้มีหลายสถานะในเวลาเดียวกัน และทำงานทุกๆ เรื่องด้วยความเอาใจใส่เสมอไม่เคยเกี่ยงว่าหนัก หรือเบาเพียงไร

ถึงแม้มีกิจกรรมหลายอย่างในฐานะนายกสมาคมนิสิตเก่า จุฬาฯ ให้ต้องดูแล แต่งานในหน้าที่ประจำก็ได้บกพร่องแต่อย่าง ไต...มีหน้าซำกลับก้าวหน้าขึ้นเรื่อยๆ เพราะการทำงานแบบทีมเวิร์ค กับผู้ว่าการเกษม จาติกวณิช ผู้มีฝีมือด้านบริหารองค์กรที่โดดเด่น

กำธน ย้อนความทรงจำว่า

“อย่างงานก่อสร้างโรงไฟฟ้าที่บางกรวยต้องเร่งรัดให้เสร็จ โดยเร็ว ตามที่รัฐบาลยุคนั้นกำหนด จึงเป็นงานที่ทั้งยากและท้าทาย ที่ผู้ว่าการและคณะผู้ร่วมงานต้องรับผิดชอบ...จำได้เลาๆ ว่า มีข้อ เขียนติดไว้ให้ผู้ปฏิบัติงานได้ทราบ ว่า “ทำงานเข้าไป ๑ วัน เราจะ ต้องสูญเสียเงินจำนวนนับหลายแสนบาท” ...มีบ่อยครั้งที่การสั่งงาน ทำในระหว่างการกินข้าวกลางวันร่วมกัน...ผู้ว่าการให้ความไว้วางใจ โดยสั่งงานในเรื่องใหญ่ๆ และมอบให้คิดเองในรายละเอียด หากมี

อะไรไม่ถูกต้องก็จะเตือนตรงๆ ครั้งหนึ่งผู้ว่าการพูดกับผมว่า “เฮ้ยโด่ง ไอ้ที่ลื้อเขียนขออนุมัติมาลายมือชุกชิกอ่านไม่ออกนั่น อ้วอนุมัติให้แล้ว” เพราะลายมือของผมเหลืออ่านจริงๆ หลายคนเคยบอก...”

หรือในเวลาต่อมา เมื่อหน่วยงานนี้เติบโตมากขึ้น กำธน ก็ยังฉายภาพความทรงจำออกมาอีกว่า

“ต่อมาความต้องการไฟฟ้ายังคงทวีสูงขึ้นเป็นระยะๆ ผู้ว่าการจึงต้องรับผิดชอบในโครงการก่อสร้าง เพื่อผลิตไฟฟ้าเพิ่มขึ้นอีกหลายโครงการ ทั้งในรูปแบบเขื่อนพลังน้ำอีกหลายเขื่อน...หรือโรงไฟฟ้าที่ใช้เชื้อเพลิงอื่นๆ อีกหลายแห่งล้วนแล้วแต่เป็นงานขนาดใหญ่ทั้งสิ้น...แต่ละแห่งมีเหตุปัจจัยแตกต่างกันทั้งสภาพภูมิประเทศ สิ่งแวดล้อม การใช้เชื้อเพลิง การสร้างระบบขนส่ง และอื่นๆ ตลอดจนการย้ายถิ่นที่อยู่ ที่มีผลกระทบถึงประชาชน หรืออยู่ในภาวะผู้ก่อการร้ายเป็นอุปสรรคต่อการสร้างเป็นต้น...งานมีการขยายตัวมากขึ้นผู้ปฏิบัติงานเพิ่มขึ้นหลายเท่าตัว ความต้องการในการจัดการที่เป็นระบบมากขึ้น รวมถึงงานสวัสดิการ งานประชาสัมพันธ์ และอื่นๆ อีกมากมาย...นับเป็นภาระรับผิดชอบที่เพิ่มขอบเขตของการบริหารให้ผู้ว่าการต้องดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องมีผลให้หน่วยงานก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับ โดยเป็นรัฐวิสาหกิจชั้นนำมาโดยตลอด”

ภาระหน้าที่ของกำธน เติบโตมากขึ้นเรื่อยๆ พร้อมประสบการณ์ชีวิตในฐานะชาวการไฟฟ้าผู้หนึ่งทำงานด้วยจิตวิญญาณอย่างแท้จริง

บทที่ ๑๗ งานคือชีวิต

สายน้ำแห่งความทรงจำยังไหลรินไปเรื่อยๆ นำพาเรื่องราวทุกๆ ด้านทยอยเข้าสู่ห้วงความคิดคำนึง...ดวงตะวัน และดวงดาวยังผลัดเปลี่ยนมาเยือนท้องฟ้าเช่นเดิม แต่บัดนี้ความเปลี่ยนแปลงหลายๆ อย่างได้มาสู่ชีวิตผู้ชายคนหนึ่งให้ต้องพลิกผันไปอีกด้านท่ามกลางการเดินทางของวันเวลา

ความก้าวหน้าของหน้าที่การงานมาพร้อมความสำเร็จ เมื่อผลงานปฏิบัติลุล่วง...กำธน์มีงานในความรับผิดชอบมากขึ้น โดยเฉพาะในตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้ว่าการ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) รับผิดชอบดูแลโรงไฟฟ้าต่างๆ ทั้งพลังน้ำ พลังงานความร้อน รวมไปถึงเขื่อนต่างๆ

ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีหน่วยงานสนับสนุนให้งานดำเนินไปอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพ...จึงมีการจัดตั้งกองกลางขึ้นมาทำหน้าที่รับผิดชอบการให้ข้อมูลต่างๆ เสมือนเป็นการย่อส่วนของการไฟฟ้าฯ มาไว้ในกองกลาง

งานของกองกลางแบ่งเป็นทั้งงานธุรการ, กลุ่มอัตรากำลัง, กลุ่มงบประมาณการเงิน, กลุ่มพัสดุ และกลุ่มบำรุงรักษาโยธา ทำหน้าที่กลั่นกรองงานของกำธน์ในฐานะผู้ช่วยผู้ว่าการฯ ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

งานเหล่านี้ก็อย่างเช่น การจัดทำประวัติผู้ปฏิบัติงานในสังกัดให้ทันสมัยอยู่เสมอ พร้อมทั้งจะใช้ประกอบการพิจารณาหลายๆ ด้าน เช่น การพิจารณาความดีความชอบ การแต่งตั้งเลื่อนระดับการศึกษาต่อดูงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ

งานโยธาและออกแบบ อาทิ ดูแลการออกแบบ และก่อสร้างงานของหน่วยงานในสังกัด หรือในส่วนนอกเหนือจากหน่วยงานหลักที่ไม่ได้รับผิดชอบ รวมทั้งติดตามความคืบหน้าของงานที่รับผิดชอบให้เป็นไปตามความต้องการ

หรืองบประมาณที่ต้องคอยดูแล ซึ่งหน่วยงานในสังกัดได้ตั้งงบประมาณไว้ให้เป็นไปตามแผนงาน และติดตามการใช้งบประมาณให้ถูกต้อง เพื่อประโยชน์สูงสุดของหน่วยงาน

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ใหญ่โตมากขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้นการมีสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น หรือประชาชนที่พำนักอยู่ใกล้กับหน่วยงานจึงมีความจำเป็นไม่น้อย...จึงต้องให้ความสำคัญในการสนับสนุนด้านสังคมที่ก่อประโยชน์ต่อส่วนรวมตามความเหมาะสม

อย่างการสนับสนุนกิจกรรมของเยาวชนที่อยู่ใกล้เคียง ที่ทำการของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย อาทิ โครงการเยาวชนสัมพันธ์ที่ร่วมกับกรมตำรวจ ดำเนินการฝึกอบรมทั้งในปริณชิต และหน่วยงานซึ่งใกล้เคียง ที่ทำการการไฟฟ้าฯ รวมถึงสนับสนุนหน่วยงาน และ มูลนิธิต่างๆ ที่มาขอให้ช่วยประดับไฟในงานกุศลหลายต่อหลายครั้ง

หน่วย “กองกลาง” ของกำธน์ มีผู้ปฏิบัติงานจำนวนหนึ่งซึ่งแบ่งหน้าที่รับผิดชอบออกเป็นกลุ่มๆ...บรรดาผู้ใต้บังคับบัญชาเหล่านี้ จะผูกพันกับกำธน์มาก เพราะความเป็นนักบริหารที่รู้ซึ่งถึงจิตใจผู้ร่วมงาน มีความเมตตา รวมถึงความมีวิสัยทัศน์ที่ทำให้บรรยากาศการทำงานมีชีวิตชีวา

ผู้ใต้บังคับบัญชาที่ร่วมงานกับกำธน์ มานานๆ จะไม่มีใครอยากย้ายไปอยู่ที่อื่นเพราะความอบอุ่นที่ได้รับดังที่ท่านผู้หญิงพึงใจได้ช่วยรำลึกความหลังว่า

“เมื่อก่อนงานของกำธน์ต้องทำหน้าที่เกี่ยวกับคนข้างนอกมากเลย เขาก็เลยตั้งกองกลางขึ้นมามีคนทำงานราว ๒๐ คน เห็นจะได้...คนนั้นรับผิดชอบเรื่องนั้นเรื่องนี้...ตัวเลขนี้ส่วนมากหากตัวย้ายไปก็จะเอาเลขของตัวย้ายตามแล้วเลขของคนเก่าก็อาจต้องไปอยู่ที่อื่น...แต่กำธน์นี้ไม่...เลขของคนเก่าก็อยู่กับกำธน์ส่วนเลขคนปัจจุบันก็อยู่กับกำธน์ เขาก็จะมีงานให้ทำเยอะ”

การทำงานอย่างเข้าใจและจริงใจ ส่งผลให้ผลงานประสบความสำเร็จลุล่วงทุกประการ...อย่างเช่น งานเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการไฟฟ้าผลิตแห่งประเทศไทย อันมีความสำคัญและละเอียดอ่อนมาก

กำธน ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยของหน่วยงานผลิตพลังงานนี้ได้เป็นอย่างดี สร้างความภาคภูมิใจแก่ชาว กฟผ. ทุกคน...จนถึงกับมีการตั้งให้ “วันที่ ๒๐ มีนาคม” ซึ่งเป็นวันเกิดของกำธนให้เป็นวัน รปภ. ของ กฟผ. มาจนทุกวันนี้

และเนื่องจากการไฟฟ้าผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) กลายเป็นหน่วยงานใหญ่ระดับประเทศ มีพนักงานมากมายที่จะสร้างประโยชน์แก่ประชาชน ดังนั้นกิจการทั้งหลายที่ กฟผ. ดำเนินการจึงเป็นสิ่งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบันทรงสนพระทัยอยู่เสมอ

โดยมีพระมหากษัตริย์คุณให้อัญเชิญพระปรมาภิไธยมาเป็นชื่อเชื่อนภูมิพลตั้งแต่เริ่มก่อสร้าง

นอกจากนั้นพระองค์ทรงเสด็จเยี่ยมโครงการ เสด็จวางศิลาฤกษ์ เสด็จในพิธีเปิดเขื่อน และโรงไฟฟ้าต่างๆ โดยได้ทรงพระราชทานแนวพระราชดำริเกี่ยวกับกิจการของ กฟผ. ในหลายๆ เรื่อง

กำธน ในฐานะข้าแผ่นดินผู้เปี่ยมด้วยความจงรักภักดี และด้วยความสำนึกในพระมหากษัตริย์คุณ ที่ทรงมีต่อพสกนิกรชาวไทย และต่อการไฟฟ้าผลิตแห่งประเทศไทย ที่ตัวเขาสังกัดอยู่ จึงได้จัดพิมพ์หนังสือหลายเล่มถวายในวโรกาสต่างๆ โดยนำรายได้จากการจำหน่ายทูลเกล้าฯ ถวายโดยเสด็จพระราชกุศล

ตามพระราชอัธยาศัย

หนังสือเหล่านี้รวบรวมเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจ พระราชประเพณี งานสถาปตยกรรม ศิลปวัฒนธรรมอันล้วนมีคุณค่าสำคัญทั้งสิ้น

หนังสือหลายเล่มต้องได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาต ก่อน ตั้งแต่การเข้าไปถ่ายภาพภายในเขตพระราชฐาน หรือบางเล่มต้องได้รับภาพส่วนพระองค์มาประกอบ และทุกเล่มที่จัดพิมพ์ล้วนต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้เขียนเรื่องทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ หรือบางครั้งก็มีภาษาจีนด้วย

หนังสือเหล่านี้ทำในนาม “การไฟฟ้าผลิตแห่งประเทศไทย” หรือบางเล่มทำในนาม “สโมสรไลออนส์” และทุกเล่มที่ทำในนาม กฟผ. ไม่เคยใช้งบประมาณของ กฟผ. เลยก็ว่าได้

โดยเฉพาะการจัดพิมพ์เล่มแรกนั้น กำธนถึงกับไปจำนองที่ดินส่วนตัว ๒ แปลงที่ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี แก่ธนาคารเพื่อนำเงินจำนองมาเป็นทุนในการประเดิมพิมพ์เล่มแรก

หนังสือเหล่านี้แจกจ่ายแก่องค์กร หรือสถาบันการศึกษาต่างๆ บางส่วนนำไปขายนารายได้ส่วนใหญ่ขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ส่วนที่เหลือเก็บเป็นทุนดำเนินการพิมพ์เล่มต่อไป และสุดท้ายเงินที่เหลือนั้นได้ตั้งเป็นกองทุน และมูลนิธิกำธน สินธวานนท์ ในเวลาต่อมา

สุริย์ เหมะพรรณ ผู้มีส่วนร่วมในงานได้ให้ข้อมูลรายละเอียดของหนังสือเหล่านี้ไว้ดังนี้

หนังสือทั้ง ๑๓ (สิบสาม) เล่ม ได้แก่

1. “สมุดภาพการเสด็จพระราชดำเนินสหรัฐอเมริกา และคานาดา” (ระหว่าง วันที่ ๖ มิถุนายน – ๔ กรกฎาคม ๒๕๑๐) จัดพิมพ์เนื่องในวโรกาสคล้ายวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๑๑
2. “พระราชกรณียกิจของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ” จัดพิมพ์เนื่องในวโรกาสคล้ายวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๑๓
3. “ฉัตรมงคลรำลึก”
4. “พระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” จัดพิมพ์เนื่องในวโรกาสคล้ายวันรัชดาภิเษก วาระเฉลิมถวัลย์ราชสมบัติครบรอบ ๒๕ ปี ๙ มิถุนายน ๒๕๑๔ ในเล่มจำแนกพระราชกรณียกิจด้านต่างๆ ดังนี้
ด้านสาธารณสุข ด้านการเกษตร – สังคม ด้านโบราณคดี ด้านศาสนูปถัมภ์ ด้านช่างฝีมือ ด้านศิลปะการถ่ายภาพ – วาดภาพ และงานจิตรกรรม ด้านกิจกรรมพลร่ม ด้านกิจกรรมตำรวจ ด้านการบรรเทาสาธารณภัย ด้านการศึกษา ด้านการดนตรี ด้านกฎหมาย
5. “พระบรมมหาราชวัง” (พิมพ์ ๒ ครั้ง) ครั้งแรก เนื่องในวโรกาสคล้ายวันรัชดาภิเษก ๙ มิถุนายน ๒๕๑๔ ครั้งที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๒๑ เป็นสมุดภาพ และประวัติ

รายละเอียดของพระที่นั่ง และหมู่พระที่นั่งต่างๆ อาทิ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท พระที่นั่งในหมู่พระมหามณเฑียร หมู่พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท พระที่นั่งบริเวณสวนศิवालีย์ ประตู่ และป้อมตลอดจนศิลปวัตถุอีกมากมาย

6. “พระราชศรัทธา” จัดพิมพ์เนื่องในวโรกาสคล้ายวันฉัตรมงคล ๒๕๑๗ เป็นสมุดภาพอารามหลวง ๘ แห่งที่มีความสำคัญ และยอดเยี่ยมทางสถาปัตยกรรมของชาวไทย แต่ละสมัยตลอดช่วงกรุงรัตนโกสินทร์ ประกอบด้วย

- วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม หรือวัดโพธิ์
- วัดอรุณราชวราราม
- วัดราชโอรสาราม ราชวรวิหาร
- วัดราชประดิษฐ์สถิตมหาสีมาราม
- วัดเบญจมบพิตร
- วัดบวรนิเวศวิหาร
- วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
- วัดสุทัศน์เทพวราราม

7. “รัชดาภิเษกสมรส”
8. “วัดพระศรีรัตนศาสดาราม” (วัดพระแก้ว) จัดพิมพ์เนื่องในวโรกาสคล้ายวันเฉลิมพระชนมพรรษาครบ ๔ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๘ เป็นสมุดภาพ และประวัติ รายละเอียดองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม และศิลปวัตถุ อาทิ หอพระคันธารราษฎร์ พระมณฑปหอมณเฑียร

ธรรม หอพระนาถ วิหารยอดปราสาทพระเทพบิดร พระศรีรัตนเจดีย์ นครวัดจำลองฯ

9. “สมุดภาพผีพระหัตถ์” จัดพิมพ์ครั้งแรก ๕ ธันวาคม ๒๕๑๘ ครั้งที่ ๒ ๒๘ เมษายน ๒๕๑๙ เป็นสมุดภาพที่แสดงถึงพระอัจฉริยภาพด้านศิลปะ ภาพเขียน และภาพถ่าย
10. “พจนานุกรมสถาปัตยกรรม และศิลปะเกี่ยวเนื่อง” รวบรวมและเขียนโดยผู้ช่วยศาสตราจารย์โชติ กลยาณมิตร คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จัดพิมพ์เนื่องในวโรกาสคล้ายวันเฉลิมพระชนมพรรษา ครบ ๔ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๘
11. “พระราชวังบางปะอิน” จัดพิมพ์เนื่องในวโรกาสคล้ายวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๒๓ เป็นสมุดภาพทำนองเดียวกับ “พระบรมมหาราชวัง” และ “วัดพระศรีรัตนศาสดาราม”
12. “แม่เล่าให้ฟัง” เป็นพระราชนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ที่เป็นพระราชประวัติของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๔๔๓ – ๒๔๘๑ ประกอบด้วยภาพเก่าที่ทรงคุณค่าอันได้อัญเชิญจากอัลบั้มเก่าแก่ส่วนพระองค์ นำมาลงพิมพ์ประกอบ
13. “พระราชธิดา ในรัชกาลที่ ๕” พระนิพนธ์ของสมเด็จพระพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ พิมพ์เนื่องในวโรกาสที่ พระเจ้าบรมวงศ์

เธอ พระองค์เจ้าวาปีบุษบากร พระชันษาครบ ๙๐ ปี วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๒๔ เป็นประวัติของพระราชธิดาของพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ที่ยังดำรงพระชนม์อยู่เพียงพระองค์เดียว (ขณะนั้น) และยังมีบันทึกเทศน์สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ วัดเทพศิรินทร์ ที่ได้ทรงสดับ และจดจำไว้ มาบันทึกเป็นลายพระหัตถ์ อันงดงาม เป็นระเบียบ ได้นำมาพิมพ์แสดงไว้หนึ่งสูตรด้วย

“หนังสือทั้ง ๑๓ (สิบสาม) เล่ม ข้างต้น เป็นจำนวนเท่าที่ผมทราบ และเกี่ยวข้อง โดยที่ “นาย” กำธน ซึ่งพูดได้ว่าเป็นตัวตั้งตัวตีหลักในการ ทำตั้งแต่ปี ๒๕๑๑ จนถึงปี ๒๕๒๔ เป็นเวลา ๑๔ ปี ๑๓ เล่ม จึงเป็นข้อควรพินิจดูว่าอะไรคือ แรงบันดาลใจ ในเมื่อท่านมิใช่ผู้ที่ประกอบธุรกิจเป็นสำนักพิมพ์ หรือนักเขียน นักประพันธ์ หรือนักวิชาการ ที่จะพิมพ์หนังสือขายเป็นอาชีพ ท่านมิได้มีหน้าที่รับผิดชอบในสถาบันการศึกษา หรือรับผิดชอบด้านประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม หรือแม้กระทั่งในปัจจุบันระยะหลังๆ อาจมีสถาบันการเงิน หรือองค์การใหญ่ๆ ที่มีทุนทรัพย์ รับเป็นเจ้าภาพออกทุนทำเพื่อการประชาสัมพันธ์

“นาย” กำธน ไม่อยู่ในข่ายที่ผมกล่าวมาแต่ประการใดเลย หน้าที่เล่มแรกที่พิมพ์ในนาม กฟผ. ท่านยังต้องจำนองที่ดินถึงสองแปลง เพื่อเอาเงินมาเป็นทุนเริ่มต้น ซึ่งทั้งหมดนี้ ผมคงไม่ประเมินว่าท่านเป็นคนอย่างไร

“นาย” กำธน เป็นคนอย่างไรก็แล้วแต่ท่านทั้งหลายจะพิจารณา แต่สำหรับผมท่านก็เป็นปุณฺณ มีทัศนคติ มีจินตนาการ มีรสนิยม มีอารมณ์ขัน เป็นของตนเอง ในท่ามกลางผู้คนที่ย่ำแย่

มากหน้าหลายตาสุดที่จะจดจำ จะเห็นร่องรอยของความรัก ความศรัทธา จากใบหน้าเหล่านั้น ทุกเมื่อเชื่อวันก็จริง แต่ในส่วนลึก (ผมว่า) “นาย” ก็ยังมีความเหงาซ่อนอยู่”

(หมายเหตุ : จากข้อมูลของสุริย์ เหมะพรรณณ์ วันที่ ๓๑ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๕๓)

บทที่ ๑๘

ตำนานพระเกี้ยว

การได้รับใช้เบื้องพระยุคลบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นับเป็นความภาคภูมิใจสูงสุดในชีวิตกำธน...เพราะแม้จะเป็นเพียงปุถุชนคนธรรมดาคนหนึ่ง แต่ก็มีควมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ และความจงรักภักดีต่อสถาบันสูงสุดมาโดยตลอด

ดังนั้นเมื่อได้มีโอกาสปฏิบัติงานถวายพระองค์ท่าน มีว่าทางใดทางหนึ่ง จึงเป็นเรื่องที่เขาปราบปลื้มปิติไปตลอดชีวิตก็ว่าได้

ย้อนดูงานสำคัญอีกอย่างที่กำลังมีส่วนร่วมอย่างมาก คือ การขอพระราชทานพระเกี้ยว สัญลักษณ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อครั้งอดีต

เรื่องนี้สืบเนื่องมาจากท่านในฐานะนายกสมาคมนิสิตเก่าจุฬาฯ ได้กราบบังคมทูลขอพระราชทานพระเกี้ยว จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ทั้งนี้ก็เพื่อให้เป็นพระเกี้ยวประจำมหาวิทยาลัย เพราะเห็นว่าพระเกี้ยวเป็นสัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัย แต่กลับไม่มีองค์พระเกี้ยวพระราชทาน อยู่ในมหาวิทยาลัยเลย

ครั้งนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงตรัสตอบว่า พระองค์เองก็ไม่มี และทรงขยายความให้ฟังว่า “พระเกี้ยว” นั้น เป็นของประจำตัวเจ้านายแต่ละพระองค์ ที่จะทรงใช้ประดับพระเมลาลี ในพระราชพิธีโสกันต์ ดังนั้น พระองค์ท่านจึงไม่มีพระเกี้ยวเป็นสมบัติของพระองค์...แต่หากทางจุฬาฯ จะสร้างองค์พระเกี้ยวเพื่อทูลเกล้าฯ ถวายพระองค์ พระองค์ก็จะได้พระราชทานต่อให้ทางจุฬาฯ สืบไป

ดังนั้นเอง ท่าน จึงเริ่มดำเนินการหาทุน จนสามารถสร้างองค์พระเกี้ยวทองคำประดับเพชร ใช้เวลาประมาณ ๒-๓ ปี...พระเกี้ยวทองคำองค์นี้ ประกอบด้วย ทองคำ จำนวนประมาณ ๕๐ บาท พร้อมอัญมณีมรกต เพชร พลอย ของแท้ทั้งหมด...โดยได้รับเงินบริจาคจากคณาจารย์ และนิสิตเก่าในสมัยนั้น รวมเป็นเงินทั้งสิ้นประมาณ ๔ หมื่นกว่าบาท (ค่าเงินสมัยนั้น) และว่าจ้างให้ร้านเสนา

ซึ่งอยู่ย่านสีลม (ปัจจุบันเลิกกิจการแล้ว) เป็นผู้ดำเนินการจัดทำ

ดังนั้นเอง ในวโรกาสที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจัดงานฉลองครบ ๕๐ ปี แห่งวันสถาปนามหาวิทยาลัย ในวันอาทิตย์ที่ ๒๖ มีนาคม พ.ศ.๒๕๑๐ นาวาอากาศตรีกำธน สินธวานนท์ (ยศขณะนั้น) นายกสมาคมนิสิตเก่าจุฬาฯ จึงได้ทูลเกล้าฯ ถวายพระเกี้ยวจำลอง (พระเกี้ยวทองคำ) แด่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระองค์ท่านจึงพระราชทานพระเกี้ยวทองคำนั้นให้แก่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมี พลเอกประภาส จารุเสถียร อธิการบดีเป็นผู้รับพระราชทาน

สำหรับงานประจำใน กฟผ. ท่านก็ได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างดี ในงานที่ได้รับมอบหมาย กระทั่งในวันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๑๖ เขาก็ได้เลื่อนตำแหน่งเป็นรองผู้ว่าการฝ่ายปฏิบัติการ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

ขณะที่การทำงานกำลังเติบโตนี้เอง...สถานการณ์การเมืองไทยก็เริ่มมีเค้าลางความยุ่งยากอีกครั้ง

นับตั้งแต่ปัญหาการขาดดุลการค้าของไทยกับญี่ปุ่น นับเป็นมูลค่ามหาศาลในสมัยนั้น มีผลทำให้ นิสิตนักศึกษา ออกมารณรงค์ต่อต้านการใช้สินค้าญี่ปุ่นอย่างกว้างขวาง

หรือการประท้วงต่อต้านประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๙๙ รัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร ซึ่งเปิดโอกาสให้ฝ่ายบริหารเข้าไวก้าวกว่าอำนาจตุลาการ...มีนักศึกษาชุมนุมหลายหมื่นคน จนรัฐบาลต้องยอมถอย

นอกจากนั้น ยังมีการชุมนุมประท้วงใหญ่ กรณีอธิการบดีมหาวิทยาลัยรามคำแหงในขณะนั้น ลบชื่อนักศึกษา ๙ คน ออกจาก

ทะเบียนนักศึกษา จนมีการรวมตัวกันราว ๑ แสนคน มากมายเป็นประวัติศาสตร์ ตรงบริเวณอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย เพื่อขอให้คืนสภาพความเป็นนักศึกษาให้คนทั้ง ๙ ตามเดิม

ผลครั้งนั้น กลุ่มนักศึกษาประสบชัยชนะ อีกทั้งอธิการบดี รามคำแหงก็ได้ลาออกไปด้วย

แต่เหตุการณ์ใหญ่มีผลสะเทือนไปทั้งประเทศก็คือ เหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๑๖ เมื่อนิสิตนักศึกษาประชาชน หลายแสนคนชุมนุมใหญ่ เรียกร้องรัฐธรรมนูญจากรัฐบาลจอมพล ถนอม กิตติขจร จนเกิดการปะทะกันถึงขั้นนองเลือด

เหตุการณ์เริ่มจากการจับกุมนักศึกษา – อาจารย์ และนักเคลื่อนไหวทางการเมืองที่เดินแจกเอกสารสิ่งพิมพ์เรียกร้องรัฐธรรมนูญ ตรงบริเวณสนามหลวง และมีการจับกุมเพิ่มเติม (รวมถึงมอด้วย) จนมีผู้ถูกควบคุมตัวรวม ๑๓ คน ทำให้มีการรวมตัวชุมนุมประท้วง เพื่อขอให้ปล่อยคนทั้ง ๑๓ คน พร้อมทั้งคืนรัฐธรรมนูญให้แก่ประชาชนโดยเร็ว

สถานการณ์บานปลายเรื่อยๆ เพราะมีคนชุมนุมกันหลายแสนคน...กระทั่งเกิดการปะทะกัน จนนำมาสู่การนองเลือดเสียชีวิต เสียชีวิตไปทั่วถนนราชดำเนิน...กลายเป็นโศกนาฏกรรมที่คนไทยทั้งชาติไม่เคยลืม

เมื่อความเลวร้ายทวีถึงขีดสุด รัฐบาลของจอมพลถนอม กิตติขจร จึงลาออก โดยตัวจอมพลถนอม นายกรัฐมนตรี พร้อมคณะต้องลี้ภัยในต่างประเทศ เนื่องจากการจลาจลได้ขยายวงไปเรื่อยๆ จนมีที่ท้าวว่าอาจกลายเป็นสงครามกลางเมือง เพราะมีคนบาดเจ็บล้มตายเป็นจำนวนมาก

เป็นสมาชิกรัฐสภา สมัยรัฐสภาสยามม้าว

กระทั่งมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้นายสัญญา ธรรมศักดิ์ ประธานองคมนตรี และอธิการบดี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นนายกรัฐมนตรีคนใหม่...เหตุการณ์ที่กำลังร้อนแรง ราวเปลวเพลิงก็เหมือนถูกชะโลมด้วยหยาดฝนจนสงบลง

นายสัญญา ธรรมศักดิ์ ได้เปิดเผยความรู้สึกของตัวเองในครั้ง นั้นไว้ว่า

“ตอนนั้นผมไปยืนดูทีวีอยู่ใต้ต้นตึกกองมหาดเล็ก เพราะว่าที่ เก้าอี้ และบนพื้นมีพวกผู้หญิงในวังนั่งอยู่เต็มไปหมด...พอประกาศ ดิงออกมา ผมรู้สึกเย็นสันหลังวาบ เพราะเกิดมาไม่เคยอยากเป็น นักการเมือง ไม่เคยอยากเป็นนายกฯ ทำทางผมตอนนั้นคงไม่ค่อย ดีเท่าไร...มีคนมาลอบหลังผมคนหนึ่ง คือ อาจารย์ ดร.วินิจ วินิจนัย ภาค ท่านบอกผมว่า อาจารย์ทำใจดีๆ ไว้”

อย่างไรก็ตาม นายสัญญา ธรรมศักดิ์ ก็ถือเป็นคนดี และเป็น ทางเลือกที่ดีที่สุดของสถานการณ์ในตอนนั้น

รัฐบาลใหม่ บริหารประเทศท่ามกลางความวุ่นวายในยุค ประชาธิปไตยแบ่งบาน มีการชุมนุมประท้วงของกลุ่มต่างๆ มากมาย ไม่เว้นแต่ละวัน

แล้วในวันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๑๖ ก็ได้มีพระบรม ราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งสมัชชาแห่งชาติ (หรือที่เรียกกันว่า “สภาสนามม้า”) จำนวน ๒,๓๔๗ คน

หนึ่งในนั้นมีการรวมอยู่ด้วย

ต่อมาสมาชิกทั้งหมดก็ได้ทำการเลือกสรรผู้ที่เหมาะสม จำนวน ๒๙๙ คน เป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติคณะใหม่ ใน วันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๑๖ ซึ่งกำธน รวมถึงเกษม จาติกวณิช

ก็ได้รับเลือกอีกครั้ง โดยหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ได้รับเลือก ให้เป็นประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

แต่สถานการณ์บ้านเมืองก็ยังเต็มไปด้วยความวุ่นวาย ทั้งการ ชุมนุมประท้วงของกลุ่มต่างๆ ที่มีมากมายทุกวัน...แม้รัฐบาลจะ พยายามประนีประนอมกับกลุ่มพลังทุกกลุ่มอย่างเต็มที่ แต่ สถานการณ์ก็ยังไม่ดีขึ้น โดยเฉพาะเรื่องใหญ่ คือ รัฐบาลแพ้คดีใน สภานิติบัญญัติแห่งชาติถึง ๓ ครั้ง

ในที่สุดหลังจากบริหารประเทศได้ระยะหนึ่ง...นายสัญญา ธรรมศักดิ์ ก็ตัดสินใจลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

แต่แล้ว “กลุ่ม ๙๙” หรือ “ดุสิต ๙๙” ที่มีผู้ว่าการเกษม จาติกวณิช เป็นแกนนำก็ได้พยายามรวมพลังอย่างเต็มที่เพื่อให้ นายสัญญา ธรรมศักดิ์ บุคคลที่พวกเขาเห็นว่าดีที่สุดในสถานการณ์ ขณะนั้นให้กลับมาเป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้ง

กำธน ซึ่งเป็นเลขาของกลุ่ม ได้ย้อนรำลึกความหลังอันเข้มข้น ว่า

“งานอีกด้านหนึ่งที่ผมได้มีส่วนร่วมก็คือ เมื่อผู้ว่าการเกษม จาติกวณิช คุณหญิงสุรีพันธ์ มณีวัต และผมได้รับเลือกเข้าไปเป็น สมาชิกสภานิติบัญญัติ โดยผ่านการเลือกกันเองจากการประชุมของ สมาชิกสมัชชาแห่งชาติ (ที่เราเรียกกันว่า สภาสนามม้า) ที่พระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงมีพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งขึ้น... ช่วงนั้นเป็นช่วงหลังเหตุการณ์วันมหาวิปโยค พ.ศ.๒๕๑๖ คณะสภา นิติบัญญัติ ทำหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ และร่าง รัฐธรรมนูญ...ผู้ว่าการกับผมนั่งใกล้กัน เพราะชื่อตัวหน้าเป็นตัว ก.ไก่ ด้วยกันกับผู้ว่าฯ

การแม้จะไม่ใช่นักการเมือง และห่างไกลวิถีการเมืองในระบบการเมืองที่เป็นอยู่...แต่ก็เป็นเหมือนนักเล่นโป๊กเกอร์ที่รู้จักวิเคราะห์, รู้จักลู่วาง, รู้เลือก, รู้เล่น, รู้หยุด โดยมีหลักการ คือความถูกต้องเป็นสำคัญ...เมื่อเล็งเห็นว่า เพื่อที่จะทำให้เสียงของสมาชิกที่ต้องการความถูกต้องเป็นกลุ่มก้อน พอจะเป็นเสียงสนับสนุนความถูกต้อง หรือคัดค้านความไม่ถูกต้องได้...จึงเป็นผู้นำในการตั้ง “กลุ่ม ๙๙” ขึ้น จากความเห็นชอบของสมาชิกที่รู้จักคุ้นเคยกัน และผู้ที่มีความเห็นร่วมด้วย...ขณะนี้มิใช่ผู้ว่าการเกษม เป็นประธานมีผมเป็นเลขานุการ

กลุ่ม ๙๙ ได้ทำหน้าที่ที่เชื่อว่าเป็นประโยชน์ให้แก่สภาได้เป็นอย่างดี เช่น เราสามารถรวมเสียงนำอาจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ ผู้ซึ่งเราเชื่อว่าเป็นคนดีที่สุด เหมาะสมที่สุดในการนำบ้านเมืองในขณะนั้น กลับมาเป็นหัวหน้ารัฐบาล เป็นครั้งที่ ๒”

นี่คือบทบาท “นักการเมืองจำเป็น” ครั้งแรกของกำธน อันเป็นเส้นทางที่เขาไม่เคยคุ้นชินเลย

สมาชิกสภานิติบัญญัติ

บทที่ ๑๙ งานคือความสุข

ความ โชคดีอย่างมากในการทำงาน การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ของกำธนก็คือ การมีโอกาสถวายงานรับใช้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จากโครงการพระราชดำริ หรือโครงการตามพระราชประสงค์ต่างๆ...อีกทั้งยังมีโอกาสรับใช้ พระบรมวงศานุวงศ์อีกหลายพระองค์ ในยามเสด็จไปพักพระอิริยาบถตามเขื่อนต่างๆ

โดยเฉพาะ “สมเด็จพระยา” สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีพระบรมราชินี ในรัชกาลที่ ๗ ซึ่งทรงให้ความเมตตาต่อกำนันเสมอมา ยิ่งความปลาบปลื้มปิติเป็นล้นพ้น

การถวายรับใช้สนองพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีมากมายอย่างเช่น การให้ความช่วยเหลือในเรื่องน้ำและไฟฟ้าแก่ชนกลุ่มน้อย รวมถึงผู้ด้อยโอกาสทางไกล โดยการทำเขื่อนขนาดเล็ก เช่น เขื่อนห้วยกุ่ม ถัดจากเขื่อนจุฬาภรณ์ โรงไฟฟ้าขนาดเล็ก เพื่อการใช้สอยในท้องถิ่น เช่น ที่บ้านยาง และได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เชิญผู้ว่าการเกษม จาติกวณิช พร้อมภรรยา และกำนัน สินธวานนท์ พร้อมภรรยา ให้ไปพักในบริเวณพระตำหนักภูพิงค์ราชนิเวศน์ จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้ตามเสด็จไปกับพระองค์ ในการเสด็จเยี่ยมราษฎรในท้องถิ่นห่างไกลหลายครั้ง

หน้าที่ของกำนันนั้นเกี่ยวข้องกับผู้คนมากมาย ทั้งในเมืองหลวง และชนบท...มีความสัมพันธ์กับสภาพความเป็นอยู่ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ ไปจนถึงเรื่องความมั่นคง...แม้กระทั่งงานการสร้างที่ประทับรับรองตามเขื่อนต่างๆ ก็เป็นหน้าที่ของชายคนนี้

งานสำคัญอย่างการสนองพระราชดำริ ดำเนินการสร้างโรงไฟฟ้าพลังน้ำบ้านยาง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ประสบความสำเร็จลุล่วงด้วยดี...หรือโครงการสำคัญอีกอย่างที่กำลังต้องดูแลอย่างใกล้ชิด ในฐานะประธานกรรมการดำเนินงาน คือ โครงการพัฒนาที่ดินในท้องที่หมู่บ้านทุ่งลุยลาย อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ

ตอนนั้นเมื่อสร้างเขื่อนจุฬาภรณ์ ก็มีการอพยพชาวบ้านที่ได้
รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนไปจัดตั้งเป็นชุมชนใหม่ ตรงที่ราบ
ตอนล่างทุ่งลุยลาย...มีการวางแผนจัดสรรที่อยู่อาศัยพร้อมที่ทำกิน
และจัดตั้งสหกรณ์การเกษตร โดยมีหน่วยงานของทางราชการอื่นๆ
เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ทำให้ทุกอย่างเหมือนจะราบรื่นอีกทั้งการ
ก่อสร้างเขื่อนก็เป็นไปโดยเรียบร้อย

แต่แล้วก็เริ่มเกิดปัญหาเมื่อการทำเกษตรกรรมของชาวบ้าน
พบอุปสรรคเรื่องพื้นดินเสื่อมคุณภาพ ทำให้การเพาะปลูกมีปัญหา
ผลิตผลไม่ดี...ดังนั้น จึงมีคนชักชวนกันไปบุกเบิกป่ามากขึ้น เพราะ
เป็นการเปิดพื้นที่ใหม่ ดินมีคุณภาพมากกว่า ทำให้การเพาะปลูกพืช
ผล โดยเฉพาะข้าวโพดเป็นไปอย่างได้ผล

ตอนนั้นชาวบ้านทั้งหลายต่างกลายเป็นเศรษฐีใหม่ไปตามๆ
กัน พวกเขานิยมใส่ผ้าขาวม้าเป็นมัดๆ มาฝากที่ธนาคาร ซึ่งระดม
เปิดรับที่อำเภอชุมแพ อย่างคึกคัก...ปัญหานี้เป็นเรื่องใหญ่ เพราะ
หากปล่อยไปเรื่อยๆ ป่าต้นน้ำก็จะถูกบุกรุกจนหมดไปในที่สุด

กำธน ต้องเป็นตัวแทนลงไปแก้ปัญหา เพราะความโดดเด่น
ในด้านการมวลชนนั่นเอง

ครั้งนั้นกำธนวางแผนอย่างรอบคอบ เพื่อประโยชน์สูงสุด
ของทุกฝ่าย...การปลูกพืชเชิงเดี่ยวของชาวบ้านก่อให้เกิดปัญหาตาม
มามากมาย เพราะมีผลให้ดินเสื่อมคุณภาพลงอย่างรวดเร็ว และเกิด
ผลกระทบต่อราคาของผลิตผลด้วย

เขาจึงปรึกษากับ บริษัท เจริญโภคภัณฑ์ (ซี.พี.) เพื่อหาทาง
ส่งเสริมเกษตรผสมผสาน เพิ่มรายได้ให้ชาวบ้านในพื้นที่ซึ่งจัดสรร
ให้ใหม่จะได้ไม่ต้องบุกเบิกป่าต่อไป

ตัวแทนระดับสูงของ ซี.พี. ในครั้งนั้น คือ ด็อกเตอร์อาชว์
เตาลานนท์ พร้อมทีมงานได้มาร่วมประชุม เพื่อแก้ปัญหาที่ กฟผ.
และได้เดินทางไปดูสภาพความเป็นอยู่ในพื้นที่ทุ่งลุยลายด้วยกัน

ในที่สุดทุกฝ่ายก็สรุปได้ว่า ควรส่งเสริมให้ชาวบ้านเลี้ยงหมู
แม่พันธุ์ เพื่อจะได้ขายลูกหมูให้กับเกษตรกรในพื้นที่...โดยบริษัท
เจริญโภคภัณฑ์ รับประกัน หากว่าราคาหมูตกตามวงจรทุกๆ ๓ ปี

เหตุผลรองรับที่สำคัญในการส่งเสริมให้ชาวบ้านเลี้ยงหมูนี้
เพราะว่าอาหารหลักของหมู คือ ข้าวโพดนั้นหาได้ง่ายในท้องที่ รวม
ทั้งอากาศในบริเวณนั้นค่อนข้างดีเหมาะแก่การขยายพันธุ์หมู...อีก
ทั้งในยุคนั้น อาหารโปรตีนทางภาคอีสานก็นับว่าขาดแคลนไม่น้อย

กำธน ได้ย้อนเหตุการณ์ในช่วงนั้นว่า

“เรื่องทุ่งลุยลายนี้ เพราะตอนนั้นชาวบ้านบุกเบิกป่าไม้โดน
จับ...แล้วทางเราตัดสินใจไปสร้างโครงการทุ่งลุยลายเป็นเขตของการ
ไฟฟ้า พวกชาวบ้านก็หนีไปอยู่ใน ไรท์ ออฟ เวย์ ของการไฟฟ้า พวก
นั้นก็เลยจับไม่ได้เหมือนว่าเราเป็นเจ้าของไป ทั้งๆ ที่เราก็ไม่ได้ไปยุ่ง
อะไรกับเขาอะนะ

พอเรื่องถึงพระเจ้าอยู่หัว ก็ขอให้หาที่แล้วให้ผมเป็นผู้อำนวยการ
การจัดแจงเรื่องนี้...ผมต้องขอเช่าที่แล้วพวกนี้เข้ามาอยู่...ทุ่งลุยลาย
ราษฎรไม่มีอาชีพผมก็ต้องไปดูหาเงิน...ถามว่าทำไมต้องเป็นบริษัท
เจริญโภคภัณฑ์ ก็เพราะเขาเก่งทางเลี้ยงหมู...ไปเอาตั้งค์ที่ไหนผมก็
ไปเอาตั้งค์จากธนาคารกรุงเทพ เพราะเมื่อมาทำแล้ว การไฟฟ้าไม่
เกี่ยวข้องไม่ได้...ธนาคารกรุงเทพให้เงินกู้มาก่อนหนึ่ง ซี.พี. มาช่วย
เรื่องเทคนิคการเลี้ยงหมู ส่วนผมเป็นคนควบคุมราษฎรให้อยู่ในวินัย
ในการเลี้ยงหมู...ผมต้องไปจัดการเรื่องตลาดเอาหมูไปขาย ต้องใช้

หนี้ธนาคารให้ครบภายในเวลาที่กำหนด แต่ยังไม่ถึงกำหนดเวลาผมก็ทำได้ครบแล้ว เพราะเรามีวินัยได้รับความร่วมมือ ทั้งๆ ที่ไม่มีหลักประกันอะไรเลย เพราะฉะนั้น โครงการนี้ก็สำเร็จ...บางคนเขายังเอาเงินมาช่วยทำฝาย ทำเหมือง ตั้งโรงงานทำอาหาร พวกนักเขียนก็เคยไป หรือคณะพระองค์เจ้าเฉลิม (พระองค์เจ้าเฉลิมพล ชินัมพร) ก็ไปหรือ สง่า อารัมภีร์ อะไรพวกนี้ก็ไป”

กล่าวได้ว่า โครงการทุ่งลุยลายประสบความสำเร็จ เพราะความร่วมมือจากหลายฝ่าย ด้วยฝีมือประสานงานของกำนันที่ใช้ความกว้างขวางสัมพันธ์กับกลุ่มต่างๆ จนเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน ทรัพยากรป่าไม้ และประเทศชาติ

ยังมีงานอีกมากมายที่รองผู้ว่าการคนนี้รับไปปฏิบัติอย่างมีรู้เห็นชัดเจน...เขามักบอกเจ้าหน้าที่ในสังกัดเสมอว่า งานของ กฟผ. นั้นไม่ใช่แค่เพียงผลิตพลังงานไฟฟ้าส่งให้ฝ่ายภูมิภาค (กฟภ.) ฝ่ายนครหลวง (กฟน.) ซึ่งดูแลเรื่องการขายต่อถึงประชาชนเท่านั้น...แต่ยังต้องเกี่ยวข้องกับผูกพันกับคนในสังคมอีกมากมายมีรู้จัก ดังนั้นจึงต้องปฏิบัติงานด้วยหัวใจอย่างแท้จริง

สฤณี อภัยภูมินารถ รุ่นน้องที่ใกล้ชิดได้ย้อนความทรงจำถึงการทำงานของกำนันในยุคนั้นไว้ว่า

“ท่านผู้ว่าการเห็นว่ารองฯ กำนัน มีการสังคมดีจึงขอให้มาช่วยด้านสังคม เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นเป็นโครงการๆ ไป...งานกุศลก็มีทั้งใน กฟผ. และภาครัฐ โดยกรมกองต่างๆ ทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ด้วยเหตุนี้จำเป็นต้องร่วมประชุม และออกต่างจังหวัด ร่วมกันเสมอๆ...นอกจากงานดังกล่าวแล้ว ท่านได้รับพระราชทาน กระแสรับสั่งเกี่ยวกับโครงการหลวงต่างๆ ทั้งเหนือ ใต้ ออก ตก...

ส่วนใหญ่เป็นโครงการช่วยเหลือชาวเขาที่ห่างไกลให้มีที่ทำกิน มีอาชีพ เลิกปลูกฝิ่นให้มีน้ำมีไฟ การสื่อสารคมนาคมติดต่อกับโลกภายนอกได้...ท่านรองฯกำนันได้เป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการวางแผน และดำเนินการจนแล้วเสร็จ ตามกระแสรับสั่งเป็นโครงการๆ ไป อาทิเช่น โครงการเขื่อน และโรงไฟฟ้าที่บ้านห้วยกุ่ม, โรงไฟฟ้าที่ดอยอ่างขาง, บ้านขุนกลางที่ดอยอินทนนท์, บ้านสันติที่บางกลาง - ยะลา, กุยมั่งที่เขาสลึง - กาญจนบุรี ท่านได้ทุ่มเทเสียสละอุทิศแรงกายแรงใจเวลา และทรัพย์สิน สมองพระราชประสงค์อย่างเต็มความสามารถ”

การทำงานรับใช้องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในกิจการต่างๆ และรับใช้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ อันเป็นองค์กรที่สังกัด ดำเนินไปอย่างราบรื่น ประสพผลเป็นอย่างดี...อีกทั้งตัวเกษมชาติภวนิช ผู้ว่าการ กฟผ. ก็ให้ความไว้วางใจมีอบริการงานของเขาเป็นอย่างมาก ดังกำนันย้อนรายละเอียดความสัมพันธ์ของคนทั้งคู่ดีกว่า

“ผมทำงานกับเกษมก็คือ เราต่างช่วยกันทำงานนะครับ...เขาเก่งทางไปกู้เงินไปอะไรทางโน้น ส่วนผมภายในประเทศผมดูแลโครงการผู้ว่าการผมช่วยหมด...ไปแถลงงบประมาณในสภาผมไปพูดครึ่งชั่วโมงจบได้เงินเยอะแยะ เพราะผมจับได้ว่าสภาเขาไม่ได้ถามว่าก็ همینก็แสนบาท...เขาเอาหลักการก็โจมตีทางการเมือง...ผมเชื่อเรื่องนี้...ไอ้ปีกบัญชีตั้งไว้ชู้เท่านั้น ไม่ต้องใช้เลย...นอกจากนั้นก็ตามนิสัยช่าง...เราต้องซื้อตรงต่อกัน

เกษม เขาไม่กลัวผมเลื่อยขาเก้าอี้ ไม่ต้องกลัวผมหักหลัง...เราจริงใจต่อกัน เพราะฉะนั้น ลายมือผมไม่ดีเขาก็ล้อเล่น “เฮ้ย...ลายมือยุ่งๆ อ่านไม่ออกเว้ย แต่ก็อนุมัติให้แล้ว” เขารู้เรื่องนะฮะ แต่

กับเพื่อนๆ นักเขียน

เป็นการพูดให้เกียรติให้กำลังใจเป็นการปกครองของเขา...จนยุคนั้นใครๆ พูดกันว่าเหมือนมีผู้ว่าการ ๒ คน คือ ไวใจกันแล้วทำงานตอกรินข้าว...เรอบอกทำยังงี้เขาบอกเฮ้ยทำยังงั้นไม่ได้มันต้องยังงี้ก็จบนะ ไม่มีมาแทรกกันด้วยหน้าหนังสือยาวๆ เพราะยังงั้นงานมันถึงได้เร็วเพราะเชื่อใจกัน”

นอกจากนั้นนิสัยส่วนตัวบางอย่างของทั้งสองก็อยู่ในห้วงความทรงจำเสมอมา...ดั่งกำธนเล่าย้อนอีกว่า

“แต่เขากับผมคนละนิสัยกัน...เขาไม่ค่อยกินเหล้าแต่เห็นผมกิน เขาก็เลยต้องทนกินกับผม...แต่กินแล้วเขาออกดั่งค์ ผมก็บอกว่าเฮ้ยไปกินที่บ้านดีกว่ามันถูกกว่าเขาก็ต้องมากินบ้านดี เพราะเกรงใจผม...แต่ผมก็ต้องสูบ ซิการ์ เพราะเขาสูบ...คล้ายๆ ไม่ให้มันขัดกัน”

กำธน บริหารด้วยความใจกว้างรับฟังความคิดของทุกฝ่าย แม้แต่ผู้ใต้บังคับบัญชา...อีกทั้งไม่ยึดติดในสถาบันว่าต้องมาจากจุฬาฯ ด้วยกัน ทำให้เกิดความกลมกลืน และสามารถคืบหน้าในหน่วยงาน

กำธน ย้อนรายละเอียดตรงส่วนนี้ว่า

“เมื่อผมมาอยู่การไฟฟ้าฯ แล้วแม้คนที่ไม่ได้มาจากจุฬาฯ ก็รู้สึกเป็นพวกเดียวกัน...คนที่มีอันดับต่ำกว่าอย่างพวกช่างกล ช่างเทคนิค สมัยก่อนแม้เขาเรียนดีมาขนาดไหนก็ตามแต่ ตามกฎแล้วขึ้นไม่ได้นะอะ...ผมเป็นคนเปิดโอกาสว่าถ้าทำงานครบตรงนี้สอบได้ เขาก็สามารถเลื่อนตำแหน่งได้...เขาก็เรียนเหมือนเราเรียนมาเยอะนะอะ แต่มาทำงานแค่นั้นนอกนั้นที่เรียนมาไม่ได้ใช้ผมเลยเปิดโอกาสให้เขาเลื่อนขั้นขึ้นมาได้ เพราะจุดสำคัญคือ การปฏิบัติงานให้สำเร็จ...ไม่ใช่แต่พวกกูเท่านั้น แต่พวกมึงกับพวกกูก็พวกเดียวกัน...ไอ้ความที่ว่าเป็นพวกพ้องกันก็ทำให้ความเชื่อใจกันมีมากขึ้น”

ชีวิตการทำงานเข้ามาบนถนนการเมืองอีกครั้ง เมื่อได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นวุฒิสมาชิกใน พ.ศ.๒๕๒๔ นอกจากนั้นยังได้เป็นที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และพลังงานใน พ.ศ.๒๕๒๖

จนกระทั่งในวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๒๘ เขาก็ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ว่าการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ต่อจากเกษม จาติกวณิช และยังคงดำรงตำแหน่งว่า “รักองค์การ มุ่งงานเลิศ เทิดคุณธรรม” ไว้สำหรับปฏิบัติอย่างเหนียวแน่นต่อไป

บทที่ ๒๐ ผู้ว่าการคนใหม่

กำธน ก้าวขึ้นเป็นผู้ว่าการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย นับเป็นคนที่ ๒ ในประวัติศาสตร์ และทำหน้าที่ต่อเนื่องจากยุคผู้ว่าการคนเก่าได้อย่างเรียบร้อย สร้างประโยชน์ต่อองค์กรอย่างมากมายมหาศาล จนการไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ กลายเป็นองค์กรที่มีความสำคัญต่อประเทศอย่างสูง

เขายังเน้นความสำคัญกับงานสนองพระราชดำริต่างๆ เช่น งานทำหนังสือ, งานพัฒนาตามพระราชดำริ, โครงการพระราชดำริ, โครงการตามพระราชประสงค์ หรืองานรับเสด็จพระบรมวงศานุวงศ์ ในกิจการต่างๆ

ส่วนงานประจำใน กฟผ. ก็ก้าวหน้าไปได้ด้วยดี เพราะการบริหารแบบลงลึกในรายละเอียด ดังที่กำธนย้อนความหลังว่า

“เราต้องยอมเหนื่อยที่จะเดินทางไปตรวจงาน...ต้องทำความเข้าใจให้เขารู้สึกว่าเป็นเพื่อนกับเราสามารถปรับทุกข์ร้องทุกข์ได้... เพราะการไปตรวจแบบที่ทำตัวใหญ่โต เขาก็ต้องหลบหลีก รายงาน แต่ในสิ่งที่ดีก็เห็นแต่เรื่องดี เรื่องเลวไม่เห็น เพราะคิดว่าจะไปจับผิดเขาก็เลยไม่รู้ว่าจะพัฒนาไปได้อย่างไร...นี่เป็นจุดที่เราเข้าถึง เพราะเขาเป็นเพื่อนกับเรา การปกครองคนนี่หลายคนเป็นคนดีแต่บางคนก็แค่ทำให้เรารับรู้...ฉะนั้น การไปแบบนี้ก็เป็นเพียงไปรับรู้ไปเห็นว่าเขาทำดี เขาก็พอใจแล้วไม่ใช่ประจบเพื่อจะเอา ๒ ชั้น... เราจึงต้องยอมเหนื่อยยากเพราะจน เดียวนี้ก็ยังไม่มีใครไปได้มากเท่ายุคที่ผมไป ทั้งๆ ที่การเดินทางก็ดีขึ้น”

นับเป็นจุดเด่นอย่างหนึ่งที่ กฟผ. มีวัฒนธรรมองค์กรที่สำคัญ ปฏิบัติสืบเนื่องกันมา คือ จะแย่งกันทำงาน โดยไม่สนใจแย่งตำแหน่ง...มีความตั้งใจจริงในการทำงาน เพราะถือเป็นส่วนสำคัญของชีวิต

และประการสำคัญบรรดาผู้ว่า กฟผ. ทุกคนไม่มีใครมีที่ดินอยู่ใกล้บริเวณเขื่อนเลย โดยยึดหลักความซื่อสัตย์โปร่งใสมาโดยตลอด

รับเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในรัฐพิธีเปิดเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๓๐ ในฐานะเป็นผู้ว่าการ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และเป็นวันสุดท้ายของการเป็นผู้ว่าการ

กำธนรับเสด็จ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เสด็จเยี่ยมราษฎร ณ
เขื่อนแห่งหนึ่งของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

ชาวการไฟฟ้าฯ มักเห็นผู้ว่าการคนใหม่ หรือ “พีโด่ง” ของ
เขาทำงานไม่เคยหยุด...แต่หากเป็นช่วงพักนอกเวลางาน พีโด่งคนนี้
ก็มักสังสรรค์กับน้องๆ อย่างใจดีพร้อมรับฟังเรื่องต่างๆ ทุกเรื่องอย่าง
ไม่ถือตัว

กล่าวได้ว่า กำธน นั้นมิใช่เป็นเพียงวิศวกรที่เชี่ยวชาญ
เครื่องจักรกลไฟฟ้า หรือเรื่องเขื่อนเท่านั้น เพราะยังรับภาระหน้าที่
อื่นๆ อีกมากมาย อย่างเช่นเป็นนายกสโมสรการไฟฟ้าฯ ดูแลรับผิดชอบ
ขอสวัสดิการต่าง ดูแลเรื่องบ้านพักรับรองสนามกอล์ฟตามเขื่อน และ
โรงไฟฟ้าทั่วประเทศ ดูแลสวัสดิการบ้านพักเขื่อน เพื่อให้เจ้าหน้าที่
เดินเขื่อน และครอบครัวพักอาศัย ดูแลเรื่องรักษาความปลอดภัย
 เป็นต้น

อย่างเช่น สุรีย์ เหมะพรรณ ผู้ปฏิบัติงานใกล้ชิดคนหนึ่ง ได้
ย้อนความประทับใจถึง “พีโด่ง” ของเขาว่า

“สำหรับ “พีโด่ง” เมื่อผมพูดถึงท่านอยู่ลับหลัง ผมจะเรียก
ท่านว่า “นาย” เฉยๆ เท่านั้น...ผมเรียกท่านว่าพีโด่งตั้งแต่เข้าทำงาน
กฟผ. ได้ไม่กี่วัน เพราะเห็นลูกน้องท่านหลายๆ คนเรียกอย่างนั้น
ผมก็เรียกตาม...แท้จริงแล้วคนที่เรียกท่านว่าพีโด่งนั้น ส่วนมากเป็น
เพื่อนๆ หรือน้องๆ ที่จบจากจุฬาฯ เท่านั้น แต่ผมก็เรียกตามไปกับ
เขาด้วย ทั้งๆ ที่มาจากศิลปากร ซึ่งก็ทำให้ผมกลมกลืนกันไป...แล้ว
ยิ่งทำงานกับท่านได้นานวันเข้าก็ยิ่งพบว่า ท่านมิได้ถือสี ถือเลือด
ถือเหล่าท่านองที่คนอื่นๆ มักถือกัน แล้วออกมาเป็นกรอบใจให้
ยึดจนกลายเป็นอคติได้”

กาญจนา (สายสว่าง) เทศวิศาล อดีตผู้ใต้บังคับบัญชา ย้อน
ความหลังถึงผู้ว่าการคนที่ ๒ ไว้ว่า

“ท่านกว้างขวาง ในสังคมทุกระดับ ทั้งศิลปิน นักร้อง นักเขียน อาทิ หม่อมราชวงศ์ถนัดศรี สวัสดิวัตน์, คุณอาจินต์ ปัญจพรรค์, คุณสง่า อารัมภีร์ เป็นต้น ท่านจึงเป็นทั้งนักพูด และ นักเขียน แต่ไม่ได้เป็นนักร้อง เพราะยังไม่เคยมีโอกาสดำเนินเสียง ท่านร้องเพลง...ครั้งหนึ่งตามท่านไปปฏิบัติงานที่เขื่อนภูมิพล โดย เครื่องบินเล็กของการไฟฟ้าฯ ก็ต้องทิ้งในความสามารถของท่าน อีก...ท่านเป็นนักบินให้เรานั่งในช่วงหนึ่ง เมื่อเสร็จภารกิจแล้วถึง เวลาพักผ่อนรับรองแขกของท่าน ท่านก็เป็นนักดื่มที่คอแข็งหนุมๆ สู้ไม่ได้...คือ ท่านมีสภาพไม่น่าเกลียด ไม่มีสภาพของคนขี้เหล้าเมายาเลย ทั้งๆ ที่ดื่มหนัก พูดคุยรับรองแขกพร้อมสุบไปป์ไปด้วย จึง เป็นข้อดีของท่านที่ไม่เป็นนักกอมควัน”

หรือการพูดให้กำลังใจลูกน้องด้วยความเมตตาที่อบอุ่นมีผล ให้วิถีชีวิตของผู้ใต้บังคับบัญชาบางคนแปรเปลี่ยนไปในทางที่ดีโดย ฉับพลัน

อย่างเช่น “วาสนา ศรีจันทร์” ที่ได้ย้อนความหลังว่า

“คำพูดให้กำลังใจจากนายทำให้วาสนาได้คิดใหม่ และยึดถือ เป็นพลังใจในการใช้ชีวิต...ดำรงตนเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น เสียสละ กล้าทำในสิ่งที่ใคร่ครวญแล้วว่าเป็นการกระทำดี เช่น การบริจาค โลหิตได้รับพระราชทานเหรียญจากพระหัตถ์สมเด็จพระเทพรัตนฯ การมีจิตอาสาเข้ารับการอบรม เป็นอาสาสมัครสาธารณสุข หรือ อสม. ตั้งแต่ยังไม่มีมีการพิจารณาค่าตอบแทน เข้าทำงานในชุมชน สถานือนามัย ฯลฯ ในเขตอำเภอบางกรวยด้วยความภาคภูมิใจ...นี่ คือ ผลพวงจากคำพูดของนายที่ยิ่งใหญ่ สามารถทำให้ชีวิตลูกน้อง ได้บังคับบัญชาของนายคนหนึ่งเป็นคนดีได้”

รับเสด็จสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ณ จังหวัดขอนแก่น

รับเสด็จสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี เสด็จทอดพระเนตรอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก

หรือ “พูนพร แสงบางปลา” รุ่นน้องผู้คุ้นเคยได้กล่าวถึงความประทับใจต่อรุ่นพี่ที่ชื่อกำธนว่า

“พี่โด่ง ของเราเป็นผู้ที่เต็มไปด้วยความสามารถเก่งในทุกด้าน อย่างด้านวิชาการ พี่โด่งจบมาจากสาขาวิศวกรรมไฟฟ้า ท่านมีส่วนสำคัญอย่างมากทำให้ประเทศไทยมีไฟฟ้าใช้อย่างต่อเนื่องโดยไม่ติดขัดอยู่ทุกวันนี้...เก่งทางบริหาร เพราะพี่โด่งบริหารงานก้าวหน้าโดยเฉพาะ กฟผ. ต้องถือเป็น ๑ ในเอเชีย บุคลากรของการไฟฟ้านั้น เป็นที่ยอมรับไปทั่วโลกในความเก่ง ดังนั้นลูกน้องจึงรักพี่โด่งมาก...พี่โด่งมีน้ำใจให้ทุกคนทุกรุ่นไม่ว่าใครขอให้ช่วยอะไร หากมีเวลาพี่โด่งไม่เคยปฏิเสธ”

ความมีน้ำใจของกำธนเป็นที่ซาบซึ้งของบุคคลใกล้ชิดเสมอมา รวมถึงความเป็นคนสบายๆ ไม่เรื่องมาก หรือจู้จี้จุกจิกเหมือนผู้มีอำนาจบางคนกลายเป็นเสน่ห์ที่ทุกคนสัมผัสได้ และอยากเข้าหา เพราะมีแต่ความอบอุ่นมอบให้

เช่นเดียวกับสุบิน ปิ่นขยัน อดีตรัฐมนตรี และนักการเมืองใหญ่ ที่ย้อนความประทับใจถึง “พี่โด่ง” ที่เขาเคารพรักอย่างสุดซึ้ง ในช่วงมีโอกาสท่องเที่ยวสหรัฐอเมริกาด้วยกันในช่วงหลังของชีวิตว่า

“วันแรกของการออกเดินทาง...ระหว่างทางเราไม่สามารถหาร้านอาหาร เพื่อรับประทานอาหารกลางวัน จนเลยเวลาเกือบบ่าย ๓ โมงเย็น เราจอดรถ และพี่เล็ก (ท่านผู้หญิงพึงใจ สนิทวนนท์) เห็นรถเข็นขาย Hot dog ผมก็ไปซื้อ Hot dog มาให้พี่เล็ก และทุกคนรวมทั้งพี่โด่งด้วย...สิ่งที่ประทับใจผมที่สุด คือ พี่เล็กและพี่โด่งไม่ได้พูดแม้สักคำว่าทำไมผมจึงพาพี่โด่งและพี่เล็กมากิน Hot dog ข้าง

ถนนเช่นนี้ แต่ตรงกันข้ามพี่เล็กกลับบอกว่า Hot dog อร่อยดี

คืนที่ ๒ ของการเดินทางเราพักอยู่ชั้นสองของโรงแรม Holiday Inn ผู้อาวุโสต้องขึ้นกระเป๋าดูทางขึ้นลง โดยไม่มีเสียงบ่นเลย...พอถึงคืนที่ ๓ เราเดินทางมาถึง LA และพักอยู่ที่บ้านพี่ผม คือ คุณหม่ออภาส และคุณหม่อพวงทอง ห้องที่พี่สาวผมจัดให้พี่โด่ง และพี่เล็ก พี่สฤษฎี และพี่ชีวิน อยู่ชั้นล่างหน้าสระว่ายน้ำ ซึ่งเป็นห้องที่มีวิวสวยงาม

วันเดินทางกลับผมตื่นสาย และได้เห็นพี่โด่งกำลังแบกกระเป๋าดูทางไปใหญ่ขึ้นบันไดวนจากชั้นล่างขึ้นมาชั้นบน...ผมตกใจมาก ว่าทำไมผมจึงต้องทำให้พี่โด่งต้องลำบากถึงขนาดนี้ เพราะทางขึ้นจากชั้นล่างมาชั้นบนสามารถเดินขึ้นข้างนอกบ้าน โดยไม่ต้องขึ้นตามบันไดวน ความเป็นผู้เกรงใจและทำอะไรด้วยตนเองของพี่โด่ง ทำให้ผมรู้สึกบาปที่ต้องทำให้ผู้ใหญ่ที่เราเคารพรักต้องทำเช่นนั้น...แต่สำหรับพี่โด่งมิได้แสดงออกแม้แต่นิดว่าไม่มีความพอใจแต่อย่างใดเลย...ผมได้เล่าเรื่องเดินทางร่วมกับพี่โด่ง และพี่เล็กครั้งนี้ ซึ่งเป็นหนึ่งในหลายสิบครั้งที่ผมมีความประทับใจในความเป็นกันเองของพี่โด่งและพี่เล็ก ให้กับพวกเราที่ร่วมเดินทางทำให้พวกเรามีความสุขสนุกสนานมาก”

กำธน บริหารงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยจนครบวาระ หลังจากนั้นสายลมแห่งชีวิตได้พัดพาให้เขาได้รับตำแหน่งอันเป็นอันเป็นมงคลยิ่ง อย่างที่ตัวเองคาดไม่ถึง

บทที่ ๒๑ องคมนตรี

แล้วในที่สุด นาวาอากาศตรีกำธน สินธวานนท์ ก็ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งองคมนตรี ในวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๐ และเข้าถวายสัตย์ปฏิญาณ ในวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๐ สร้างความปลาบปลื้มปิติแก่ นาวาอากาศตรีกำธน และครอบครัวสินธวานนท์ เป็นล้นพ้น

หน้าที่ขององคมนตรีนั้นมีความสำคัญยิ่ง เพราะต้องถวายงานใต้เบื้องพระยุคลบาทอย่างใกล้ชิด...บทบาทของมนตรีตามรัฐธรรมนูญนั้น มีหน้าที่ถวายความเห็นแก่พระมหากษัตริย์ ในกรณีที่พระองค์ทรงปรึกษา โดยพระมหากษัตริย์จะทรงเลือก และแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นเป็นประธานองคมนตรีคนหนึ่ง...ส่วนองคมนตรีคนอื่นๆ มีจำนวนไม่เกิน ๑๘ คน ประกอบเป็นคณะองคมนตรี

องคมนตรีจะต้องไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ไม่ดำรงตำแหน่งในองค์กรต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญ เช่น ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เป็นต้น ต้องไม่เป็นข้าราชการที่มีตำแหน่ง หรือเงินเดือนประจำ พนักงานรัฐวิสาหกิจ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือสมาชิกหรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง และต้องไม่แสดงการฝักใฝ่ในพรรคการเมืองใดๆ

นอกจากนั้น คณะองคมนตรียังเสนอชื่อผู้ใดผู้หนึ่ง ซึ่งสมควรดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ต่อรัฐสภา เพื่อความเห็นชอบในกรณีที่พระมหากษัตริย์ได้ทรงแต่งตั้งไว้ ในเมื่อจะไม่ประทับอยู่ในราชอาณาจักร หรือทรงบริหารพระราชภาระไม่ได้...หรือในกรณีไม่สามารถทรงแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เพราะยังไม่บรรลุนิติภาวะ หรือเพราะเหตุอื่น

ความสำคัญของตำแหน่งนี้ยังมีอีกมาก...อย่างเช่น การให้ประธานองคมนตรีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นการชั่วคราว ในระหว่างที่ไม่มีผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์...และทำหน้าที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นการชั่วคราว ในกรณีที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้...และ

ตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในระหว่างแปรพระราชฐานไปต่างจังหวัด เสด็จเยี่ยมราษฎรและทรงงานเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

ระหว่างที่ประธานองคมนตรีเป็น หรือทำหน้าที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ก็ให้คณะองคมนตรีเลือกองคมนตรีคนหนึ่ง ขึ้นทำหน้าที่ประธานองคมนตรีเป็นการชั่วคราว

นอกจากนั้น หากมีพระราชดำริประการใดเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายระเบียบว่าด้วยการสืบสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ ให้คณะองคมนตรีจัดทำร่างกฎหมายระเบียบแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายระเบียบเดิมนั้นขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อมีพระบรมราชวินิจฉัย...เมื่อทรงเห็นชอบ และทรงลงพระปรมาภิไธยแล้ว ให้ประธานองคมนตรีดำเนินการแจ้งประธานรัฐสภา เพื่อแจ้งรัฐสภาต่อไป

หรือในกรณีราชบัลลังก์ หากว่างลง และเป็นกรณีที่พระมหากษัตริย์ มิได้ทรงแต่งตั้งพระรัชทายาทไว้ ตามกฎหมายระเบียบว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ ให้คณะองคมนตรี เสนอพระนามผู้สืบราชสันตติวงศ์ต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อเสนอต่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบต่อไป

ขณะผู้ดำรงตำแหน่งประธานองคมนตรี คือ นายสัญญา ธรรมศักดิ์ นั่นเอง

หน้าที่องคมนตรีมีความสำคัญต่อประเทศอย่างใหญ่หลวง ถือเป็นหลักสำคัญยิ่งของแผ่นดิน อย่างการพิจารณาและถวายความเห็นประกอบร่างกฎหมายทั้งปวง ที่นายกรัฐมนตรีทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อขอพระราชทานมหากรุณาทรงลงพระปรมาภิไธย

หรือการพิจารณาและถวายความเห็นประกอบการกราบบังคมทูล เพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง และให้พ้นจากตำแหน่งของข้าราชการฝ่ายทหาร และฝ่ายพลเรือน...ตำแหน่งปลัด

กำธนเป็นผู้แทนพระองค์ ในงานพระราชทาน
“สุพรรณหงษ์”

กระทรวง อธิบดี และเทียบเท่า รวมทั้งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งบางตำแหน่งตามที่กฎหมายกำหนด

หรือการพิจารณาและถวายความเห็นประกอบ เรื่องที่ นักโทษ หรือผู้ที่มีประโยชน์เกี่ยวข้องกับทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษ...ภายหลังจากที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมได้ถวายความเห็นแล้ว

หรือการพิจารณาและถวายความเห็นประกอบ เรื่องที่ ราษฎรทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาขอพระราชทานความเป็นธรรมบางเรื่อง ซึ่งสำนักพระราชเลขาธิการขอให้พิจารณา

หรือถวายความเห็นสนองพระราชกระแสเรื่องอื่นๆ ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิจารณา

นอกจากนั้นยังต้องปฏิบัติหน้าที่ผู้แทนพระองค์ พระมหากษัตริย์ และพระบรมวงศ์ ในงานที่เป็นทางการตามที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เช่น ไปในการบำเพ็ญกุศลเนื่องในวันมาฆบูชา อาสาฬหบูชา และวิสาขบูชา ไปมอบถ้วยพระราชทานในการแข่งขันกีฬาต่างๆ ให้คณะบุคคลเข้าพบในโอกาสต่างๆ เป็นต้น

หรือปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับพระราชกรณียกิจส่วนพระองค์ ตามที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เช่น เชิญพวงมาลาหลวง และพวงมาลาของพระบรมวงศ์ไปวางหน้าโกศศพ หรือหีบศพ...เชิญดอกไม้หรือสิ่งของพระราชทานไปมอบแก่บุคคลในโอกาสต่างๆ

นอกจากนั้นยังทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งองคมนตรีทุกคน เป็นกรรมการบริหารมูลนิธิอานันทมหิดล ดังนั้น องคมนตรีจึงปฏิบัติหน้าที่บริหารงานในมูลนิธิ ด้วย

กรรมการมูลนิธิสวนหลวง ร.๙ ในระยะก่อสร้างเสร็จในปีแรกๆ

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้องคมนตรีบางคนเป็น กรรมการมูลนิธิชัยพัฒนา บางคนดูแลโครงการหลวง และบางคน ดูแลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโครงการ ด้านเกษตร ชลประทาน การพัฒนาชนบท การพัฒนาสิ่งแวดล้อม

องคมนตรีต้องปฏิบัติสนองพระราชกระแสทุกเรื่องที่ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ซึ่งมีขอบเขตกว้างขวาง และหลากหลาย ต้อง เข้าเฝ้าฯ ตามตำแหน่งหน้าที่ในงานพระราชพิธี รัฐพิธี และในโอกาส ต่างๆ เช่น ในการพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา ในโอกาสที่ สถาบันองค์กร สมาคมต่างประเทศ ทูลเกล้าฯ ถวายปริญญาคุณวุฒิ บัณฑิตกิตติมศักดิ์ สมาชิกภาพ หรือรางวัลต่างๆ เป็นต้น

กล่าวได้ว่า การกิจโดยรวมของคณะองคมนตรีนั้น ในส่วนที่ เกี่ยวข้องกับการบริหารแผ่นดินเป็นงานกลั่นกรองพระราชกรณียกิจ ต่างๆ ในเบื้องต้น ถวายแด่พระมหากษัตริย์ เพื่อประกอบพระบรม ราชวินิจฉัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงการหลวง และโครงการอัน เนื่องมาจากพระราชดำริ...เป็นงานบริหารจัดการ หรือดูแลโครงการ ต่างพระเนตรพระกรรณส่วนการปฏิบัติงานผู้แทนพระองค์ หรือ สอนองพระราชกระแสเฉพาะเรื่องนั้น เป็นการแบ่งเบาพระราช การกิจน้อยใหญ่ส่วนหนึ่ง

การได้ดำรงตำแหน่งนี้สำหรับนาวาอากาศตรีกำธน ถือเป็น ศิริมงคลที่ได้รับใช้เบื้องพระยุคลบาท ของพระมหากษัตริย์ผู้ทรงคุณ อันประเสริฐ

เพราะนับตั้งแต่ช่วงถวายงานรับใช้ขณะอยู่การไฟฟ้าฝ่าย ผลิตฯ นั้นนาวาอากาศตรีกำธน ก็ได้ตระหนักอย่างชัดแจ้งแล้วว่า พระมหากษัตริย์พระองค์นี้ ทรงรักและเอาใจใส่ประชาชนของ พระองค์มาโดยตลอด

การเปิดประติมากรรม “กัณฑ์ชัยพัฒนา” ที่สวนหลวง ร.๙

ดังนั้น การปฏิบัติหน้าที่ของคณบดีของเขา จึงต้องทำงานที่รับผิดชอบให้ดีที่สุด เพื่อแบ่งเบาภาระพระองค์ท่าน...เพราะถือว่า คณะกรรมการ เป็นบุคคลที่ได้รับความไว้วางพระราชหฤทัย จึงยังต้องปฏิบัติงานให้สมกับที่ได้รับความไว้วางพระราชหฤทัยนั้น

อันที่จริงตอนทำงานอยู่ กพผ. นาวาอากาศตรีกำธน ได้ทำงานสำคัญหลายประการอยู่แล้ว อย่างเช่น งานสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน, มุลนิธิสายใจไทย, งานสวนหลวง ร.๙, งานก่อสร้างอุทยาน ร.๒ เป็นต้น ดังนั้นเมื่อมาดำรงตำแหน่งองคมนตรี จึงสามารถสานต่องานเหล่านี้ได้ในทันที

นอกจากนั้น ยังมีการปฏิบัติงานเพิ่มเติมอย่าง งานโครงการหลวง, งานหมู่บ้านสหกรณ์, งานโรงเรียนพระดาบส, งานสมาคมเปตอง, งานทุนเล่าเรียนหลวงพระ, งานมูลนิธิชัยพัฒนา เป็นต้น

หากจะยกตัวอย่างงานสำคัญๆ ที่ได้เข้าไปรับผิดชอบก็อย่างเช่น โครงการสวนหลวง ร.๙ ซึ่งถือเป็นงานใหญ่หึมา ต้องใช้พลังความคิด พลังร่างกาย แรงใจ รวมถึงปัจจัยอื่นๆ อีกมากมาย

สวนหลวง ร.๙ นี้เป็นโครงการใหญ่ ตั้งอยู่ในซอยอุดมสุข สุขุมวิท ๑๐๓ แขวงหนองบอน เขตพระโขนง กรุงเทพฯ ซึ่งมูลนิธิสวนหลวง ร.๙ ร่วมกับกรุงเทพมหานคร และปวงชนชาวไทย จัดสร้างสวนสาธารณะระดับนคร เพื่อน้อมเกล้าฯ ถวายเป็นราชสักการะเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษา ๖๐ พรรษา ในวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๓๐

ครั้งนั้น นาวาอากาศตรีกำธน รับตำแหน่งเป็นกรรมการเลขาธิการ และกรรมการผู้จัดการโครงการ

ว่ากันจริงๆ ช่วงเริ่มแรกของโครงการนี้ เกิดจากความตั้งใจของบุคคลสองคนะ ซึ่งมีแรงคลไจตรงกันด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่มีต่อประชาชนไทยมาโดยตลอด

สวนสาธารณะแห่งนี้ จะก่อประโยชน์ต่อประชาชนทั้งหลายเป็นอย่างมาก และเป็นสัญลักษณ์แห่งสายสัมพันธ์อันมีลักษณะพิเศษ ระหว่างสถาบันพระมหากษัตริย์ กับพสกนิกรชาวไทยทั้งปวง

ช่วงแรกนั้น คณะเอกชนประกอบด้วย ท่านผู้หญิงมณีรัตน์ บุนนาค และนาวาอากาศตรีกำธน สินธวานนท์ เป็นผู้นำ โดยมีแนวคิดจะสร้างสวนน้อมเกล้าฯ ถวายตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๒๕ และได้ดำเนินการมา โดยต่อเนื่องส่วนคณะจากกรุงเทพมหานครนั้น ในช่วงแรกมี พลเรือเอกเทียม มกรานนท์ เป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และต่อมา คือ ดอกเตอร์อาษา เมฆสวรรค์ และพลตรีจำลอง ศรีเมือง รับช่วงตามลำดับ

ครั้งนั้น นาวาอากาศตรีกำธน ได้ใช้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ สำนักงานใหญ่ เป็นสำนักงานชั่วคราว...และเนื่องจากโครงการนี้ต้องใช้สถาปนิกและวิศวกรที่มีประสบการณ์ และมีความชำนาญในการสำรวจ ออกแบบ จัดทำรายละเอียด ตลอดจนควบคุมการก่อสร้างสวนจึงได้ขอใช้พนักงาน กฟผ. จำนวน ๑๐ คน เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการโครงการสวนหลวง ร.๙ โดยทำหน้าที่เป็นเลขานุการวางแผนงาน จัดการประชุมติดตาม และแก้ปัญหาของทุกคณะ พร้อมทั้งร่วมดำเนินการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตั้งแต่เริ่มวางแผน ออกแบบ ก่อสร้าง ตลอดจนตรวจตราความถูกต้อง ทั้งเรื่องวัสดุ และการจ่ายเงิน

คณะกรรมการโครงการสวนหลวง ร.๙ เข้าเฝ้าสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

มอบรางวัลในการแข่งขันตอบปัญหาในกิจการของโครงการสวนหลวง ร.๙ ฉบับเยาวชน โดยพระราชประสงค์

งานก่อสร้างสวนหลวง ร.๙ ต้องใช้เวลา และใช้กำลังคน กำลังทรัพย์ให้ถูกในหลักวิชาการของการจัดสร้างสวนพฤกษศาสตร์ สถาปัตยกรรม และสิ่งแวดล้อม เพราะเนื้อที่ของโครงการมีถึง ๕๐๐ ไร่...ลักษณะการก่อสร้างสลับซับซ้อน ทำให้ต้องใช้ความละเอียด รอบคอบเป็นอย่างมาก

แต่ด้วยความที่โครงการนี้ มีขนาดใหญ่โตมหึมา...แม้ทาง มูลนิธิ และคณะผู้สร้างทั้งหลายจะร่วมมือร่วมใจเต็มที่ เพื่อให้ทัน งานเฉลิมฉลองปีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ รอบ ของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แต่งานก่อสร้างก็ยังไม่สมบูรณ์ทั้งหมด

ดังนั้น ทางมูลนิธิสวนหลวง ร.๙ จึงได้กำหนดเป้าหมายงาน ก่อสร้างให้แล้วเสร็จในบางส่วนก่อน เพื่อให้ทันงานเฉลิม พระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ๖๐ พรรษา ในวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๓๐ และส่วนที่เหลือทั้งหมดได้ดำเนินการ ก่อสร้างให้เสร็จตามลำดับ จนกระทั่งสำเร็จลงด้วยดีในเวลาต่อมา

โดยนาวาอากาศตรีกำธน สินธวานนท์ ได้ดำรงตำแหน่ง ประธานกรรมการมูลนิธิสวนหลวง ร.๙ ตั้งแต่วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๔๘ ด้วย

ปัจจุบันสวนหลวง ร.๙ มีชื่อเสียงในฐานะที่พักผ่อนหย่อนใจ ของประชาชน เป็นแหล่งความรู้ทางพฤกษศาสตร์ และพันธุ์ไม้ อีกทั้งอำนวยความสะดวกเป็นพื้นที่รับน้ำ เพื่อบรรเทาปัญหาน้ำท่วมขัง ในบริเวณเมืองชั้นใน และเป็นแหล่งอนุรักษ์สัตว์น้ำที่สำคัญอีกด้วย

บทที่ ๒๒

ความรักอันประเสริฐ

ย้อมีผลงานขององคมนตรีกำธน สินธวานนท์ อีกมากมายที่ได้มีส่วนร่วมสำคัญจนสำเร็จ ลุล่วงลงด้วยดี อาทิ โครงการสร้างอุทยาน พระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย หรืออุทยาน ร.๒ อันเป็นพระราชปณิธานของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่จะ ทำให้อุทยานฯ นี้ สามารถอำนวยประโยชน์ แก่ประชาชนชาวสมุทรสงคราม และใกล้เคียง เพื่อเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ให้แพร่ไพศาล ยั่งยืนตลอดไป

โครงการนี้ นาวาอากาศตรีกำธน สินธวานนท์ เป็นผู้อำนวยการก่อสร้าง โดยร่วมมือกับท่านผู้หญิงมณีรัตน์ บุณนาค ร้อยเอก กฤษดา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา และกรรมการคนอื่นๆ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงบริหารงาน และทรงหาทุนดำเนินการก่อสร้าง ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๒๑ เป็นต้นมา ณ บริเวณตำบลอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม อันเป็นที่พระบรมราชสมภพของ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

การก่อสร้างสำคัญ คือ โรงละครกลางแจ้ง อาคารทรงไทย ซึ่งจัดเป็นพิพิธภัณฑ์พระพุทธเลิศหล้านภาลัย และห้องสมุด (มอบให้กรมศิลปากรร่วมดำเนินงานในฐานะหอสมุดแห่งชาติ สาขาสมุทรสงคราม) รวมทั้งสวนพันธุ์ไม้ในวรรณคดี

ทางมูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์ได้ร่วมดำเนินการอย่างแข็งขัน หน้าขึ้นชมยิ่ง

กล่าวได้ว่า โครงการนี้เริ่มจากการถมดินในพื้นที่ ๑๑ ไร่ ซึ่งเดิมเป็นสวนผลไม้ ยังมีท้องร่องเป็นคูน้ำหล่อเลี้ยงจนการก่อสร้าง ลุล่วงไปได้ด้วยดี...ทางมูลนิธิฯ ได้จัดงานพิธีเปิดอาคารพิพิธภัณฑ์ และหอสมุดพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนิน ทรงเป็นประธาน ในวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๒๘ และเปิดให้ประชาชนเข้าใช้บริการ ตั้งแต่วันที่ ๑ มีนาคม พ.ศ.๒๕๒๘

แต่ใน พ.ศ.๒๕๓๕ หอสมุดกลับถูกไฟไหม้จนสูญเสียอาคาร และทรัพย์สินในหอสมุด...ทางมูลนิธิฯ จึงกราบบังคมทูล สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระองค์จึงทรงมีพระราช

บัญชาให้ก่อสร้างอาคารหลังใหม่แทน และให้ใช้ที่ดินเดิมเป็นที่ซ่อมโขน และเก็บเครื่องดนตรีไทยดังปรากฏในปัจจุบัน

โครงการนี้มีผู้บริจาคที่ดินที่ติดกับอุทยานฯ อีกหลายครั้ง โดย สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานพระราชดำริให้จัดทำสวนเกษตร และทางมูลนิธิฯ ได้แต่งตั้งคณะทำงานพัฒนาปรับปรุงอุทยานฯ ขึ้น เพื่อพิจารณาพัฒนาพื้นที่ดังกล่าว โดยมีการขุดสระ ทำเนินดิน ปลุกต้นไม้จัดตกแต่งภูมิทัศน์บริเวณรอบๆ และได้ก่อสร้างอาคารทรงไทยขึ้นอีก ซึ่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนิน มาเปิดอาคาร ในวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๔๙

เข็มนาฬิกาแห่งการเดินทางยังเดินต่อไป...ชีวิตของนาวาอากาศตรีกำธนยังเกี่ยวพันกับการทำงานหนักอย่างทุ่มเทมิได้ต่างจากวัยหนุ่ม...มีหน้าซ้ำกลับยิ่งละเอียดลึกซึ้งมากยิ่งขึ้นด้วยประสบการณ์ชีวิตที่เคี้ยวกรำมาเนิ่นนาน

ถ้าจะนับงานที่ท่านองคมนตรีท่านนี้ รับไปปฏิบัติคงจะเห็นได้ว่ามีมากมายหลายหลาก เป็นยิ่งนัก จนแทบไม่น่าเชื่อว่ามนุษย์ธรรมดาๆ คนหนึ่งจะต้องทำงานได้ถึงเพียงนี้ทั้งในช่วงอดีตและปัจจุบัน

อย่างเช่นงานในฐานะรองประธานกรรมการมูลนิธิสายใจไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นรองประธานคณะกรรมการมูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นประธานมูลนิธิสวนหลวง ร.๙

เป็นประธานมูลนิธิธารน้ำใจ เป็นกรรมการมูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระ

พระนางเจ้ารำไพพรรณี เป็นประธานมูลนิธิประชาธิปไตย - รำไพพรรณี

เป็นประธานโครงการสารานุกรมไทยฉบับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นประธานสหพันธ์แปดองแห่งเอเชีย พ.ศ.๒๕๔๐ เป็นนายกสมาคมสหพันธ์แปดองแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

เป็นประธานกรรมการที่ปรึกษาในการจัดหมู่บ้านสหกรณ์เพื่อการเกษตร หุบกะพง, ดอนขุนห้วย, กลัดหลวง, หนองพลับ, ห้วยสัตว์ใหญ่

เป็นประธานมูลนิธิพระดาบส ประธานกรรมการโครงการหมู่บ้านสหกรณ์อำเภอกำแพงแสน จังหวัดเชียงใหม่

หรือเป็นประธานมูลนิธิโครงการราชพฤกษ์, กรรมการโครงการพระดาบส, กรรมการมูลนิธิชัยพัฒนา, ประธานกรรมการโครงการทุนเล่าเรียนหลวง สำหรับพระสงฆ์ไทย, กรรมการบริหารมูลนิธิอานันทมหิดล, รองประธานมูลนิธิโครงการหลวง, ประธานกรรมการที่ปรึกษาในการจัดหมู่บ้านเพื่อการเกษตร (สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์)

ประธานมูลนิธิพัฒนาชีวิตชนบท ประธานที่ปรึกษาในคณะกรรมการธนาคารสมอง กรรมการที่ปรึกษาการก่อสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (พ.ศ.๒๕๔๖) ของ ตชด. เป็นต้น

งานอันมากมายมหาศาลทั้งในอดีตและปัจจุบัน ดุจดลิ่งใหญ่ในท้องทะเลที่ไม่เคยหยุดนิ่งทำให้นึกไม่ออกเลยว่าผู้ชายธรรมดาๆ คนหนึ่ง จะเอาเรี่ยวแรงมากมายมาจกไหนในการปฏิบัติงาน

คณะกรรมการมูลนิธิธารน้ำใจ

เหตุผลสำคัญในการทุ่มเททำงานหนักของท่านองคมนตรีท่านนี้ ก็เพราะได้ตระหนักมาโดยตลอดว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นั้นทรงทำงานหนักมากกว่าคนอื่นๆ หลายท่านก็และทำงานมาตลอดรัชกาล แทบมิได้ว่างเว้นทั้งการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎร เพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่อาณาประชาราษฎร์ และทำโครงการ พัฒนาหลายร้อยหลายพันโครงการก็ว่าได้

ดังนั้นการทำงานอย่างจริงจังขององคมนตรีท่านนี้ ก็เพื่อแบ่งเบาผ่อนคลายพระราชภาระของพระองค์ แม้สักเพียงเล็กน้อยก็ยังดี

นาวาอากาศตรีกำธน สินธวานนท์ ได้เลื่อนตำแหน่ง เพราะคุณความดีทั้งหลาย...โดยได้เป็นพลอากาศตรีและในที่สุดก็ได้รับโปรดเกล้าฯ เป็นพลอากาศเอกกำธน สินธวานนท์ ในสมัยที่พลเอกชลิต พุกผาสุข เป็นผู้บัญชาการทหารอากาศ

ร่วมกิจกรรม มูลนิธิขาเทียม

พลอากาศเอกกำธน ย้อนความทรงจำถึงการได้รับโปรดเกล้าฯ เป็นพลอากาศเอกว่า

“ผมทำงานรับใช้ในหลวงเป็นองคมนตรีเป็นนาวาอากาศตรีอยู่นาน...ผมทำงานสายใจไทยก็ต้องไปเยี่ยมทหารไปอะไรแบบนี้ พอเข้าหน่วยทหารกองบังคับการ ต้องเรียกหัวหน้าหน่วยพวกนายพลก็ต้องมาต้อนรับ แล้วผมก็ศนาว่าอากาศตรีนะฮะ...ต่อมาท่านก็เลื่อนให้ผมเป็นพลอากาศตรี พอเป็นชั้นนายพลมันก็ยังพอไปกันได้...อีกนานที่เดียวนะฮะ กองทัพอากาศเขารู้สึกเองว่าสร้างชื่อเสียงให้เขาก็เลยขอยศเพิ่ม..ที่นี้การข้ามชั้นนาวาอากาศตรีเป็นพลอากาศตรีนี้เรียกว่ามากแล้วนะฮะ ก็มีการถามกันไปถามกันมา กองทัพอากาศก็ยืนยันว่าผมสร้างชื่อเสียงให้เขา...ผมก็บอกพลอากาศตรีนี้ผมพอแล้วนะฮะ บอกองคมนตรีต่อหน้าใครๆ...คุณเปรม प्रधान (พลเอกเปรม ติณสูลานนท์) ก็เสนอพระเจ้าอยู่หัว อาทิตยเดิยวเท่านั้น ก็โปรดเกล้าฯ ให้ผมเป็นพลอากาศเอก”

คงเป็นไปได้ หากจะกล่าวถึงรายละเอียดของการทำงานทั้งหมดของพลอากาศเอกกำธน เพราะมีมากมายมหาศาลทั้งงานราชการ งานหลวง...แต่อาจยกตัวอย่างอีกเล็กน้อย เพื่อฉายภาพการทำงาน of ชายคนนี้ได้ชัดเจนขึ้น

อาทิ งานมูลนิธิพระดาบสที่เริ่มจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำริว่ายังมีคนอีกจำนวนมาก ที่แม้มีความตั้งใจจะชวนช่วยความรู้เป็นวิชาชีพใส่ตน แต่ประสบปัญหาไม่มีความรู้พื้นฐาน และไม่มีทุนทรัพย์เพียงพอที่จะศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาวิชาชีพพระดับต่างๆ

ถ้าหากมีช่องทางช่วยเหลือคนเหล่านี้ให้มีความรู้ทางวิชาชีพที่เขาปรารถนาก็ย่อมก่อประโยชน์เป็นอย่างมาก...พระองค์ทรงรำลึกถึงวิธีการประสิทธิประสาทวิชาของครูบาอาจารย์ยุคโบราณ อย่างเช่น พระดาบส ...ดังนั้น หากนำวิธีการประสิทธิประสาทวิชาของพระดาบสมาประยุกต์ จัดเป็นรูปแบบการศึกษานอกระบบก็จะช่วยแก้ปัญหานี้ได้ ทั้งด้านความรู้เชิงวิชาชีพ และการปลูกฝังด้านศีลธรรม

พลอากาศเอกกำธน ได้ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการมูลนิธิพระดาบส ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๖ เป็นต้นมา

โครงการพระดาบสประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์สนับสนุน ตั้งแต่ต้น และยังมีการบริจาคสนับสนุนด้านการเงินและสิ่งของจากเอกชน เพื่อโดยเสด็จพระราชกุศลด้วยในเวลาต่อมา

นับย้อนไปแล้วโครงการนี้ เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๑๘ โดยมีโรงเรียนผู้ใหญ่พระดาบส ได้สอนวิชาชีพต่างๆ อย่างกว้างขวาง อาทิ หลักสูตรเตรียมช่าง หลักสูตรช่างไฟฟ้า หลักสูตรช่างประปาในอาคารและช่างเครื่องสุขภัณฑ์ หลักสูตรพนักงานขับรถ เป็นต้น และได้ขยายงานเพิ่มขึ้นอย่างมากมาจวบจนถึงปัจจุบันนี้ โครงการพระดาบส นับเป็นโครงการที่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายทุกประการ

หรือโครงการสารานุกรมไทยฉบับเยาวชน ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งนาวาอากาศตรีกำธน สินธวานนท์ (ยศขณะนั้น) ให้ดำรงตำแหน่งประธานโครงการ

กับเพื่อนๆ วปอ. (วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร)

สารานุกรมไทยฉบับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สืบแทน พลโทพระยาศล วิธานนิเทศ ที่ถึงแก่อนิจกรรม

การเริ่มงานในปีนั้น เป็นปีที่โครงการดำเนินงานครบ ๒๐ ปี ปัจจุบันนี้โครงการดังกล่าวได้ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดีตลอดมา (นาวาอากาศตรีกำธน ได้เป็นประธานโครงการ ตั้งแต่วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๓๒) รวมเวลาที่ท่านองคมนตรีกำธน ได้ดำรงตำแหน่งประธานโครงการสารานุกรมไทยฯ เป็นเวลา ๒๓ ปี...ตลอดเวลาดังกล่าว ได้มีคุณูปการอย่างใหญ่หลวง ทั้งต่อโครงการฯ คณะกรรมการ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ในส่วนต่างๆ

คณะกรรมการมูลนิธิสายใจไทย เฝ้ารับเสด็จสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ช่วงพลอากาศเอกกำธน เป็นประธานโครงการฯ มีความก้าวหน้าเกิดขึ้นมากมาย เช่นการมอบหนังสือสารานุกรมไทยฯ ฉบับพระราชทานมอบให้โรงเรียนต่างๆ ร่วมถึงสถาบันระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา มีการจัดทำสารานุกรมไทยฯ ฉบับเสริมการเรียนรู้โดยริเริ่มจัดทำสารานุกรมไทยฯ ฉบับใหม่ เป็นฉบับเล็กเพิ่มเติมจากเล่มใหญ่ โดยได้รับพระราชทานพระราชดำริจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี องค์ที่ปรึกษา จึงได้เริ่มจัดการพิมพ์ขึ้น และเป็นที่นิยมโดยแพร่หลาย นอกจากนั้นยังประสานงานกับ กฟผ. จัดทำและปรับปรุงเว็บไซต์สารานุกรมไทยฯ เป็นการ

กิจกรรมหนึ่งของไลออนเนส ในภาพนี้คือ พิธีมอบ “หมู่บ้านไลออนเนส” ให้แก่ผู้ขาดแคลนที่พักเนื่องจากภัย สึนามิ ที่จังหวัดกระบี่

เผยแพร่ความรู้สารานุกรมไทยฯ นอกจากในหนังสือ ก่อตั้งกองทุนการกุศลสารานุกรมไทยฯ เป็นต้น

พลอากาศเอกกำธน ได้กล่าวถึงโครงการสารานุกรมไทยฯ ว่า

“สารานุกรมฯ เป็นสิ่งที่พระเจ้าอยู่หัว ทรงตั้งขึ้น ซึ่งความรู้ที่ได้ คือ ประโยชน์สูงสุด...เด็กไม่ต้องคอยว่าจะได้ความรู้จากครู ซึ่งสอนในห้องอย่างเดียว อย่างการเกิดแผ่นดินไหว เกิดฟ้าผ่า อาจยังไม่ถึงวิชาที่ต้องเรียน โครงการนี้ ทำให้เด็กหาความรู้รอบตัวที่หาไม่ได้ในหนังสือธรรมดาทำให้เด็กเป็นผู้ใหญ่ขึ้น”

ไลออนส์สโมสรดุสิต ตั้งแต่ปี ๒๕๑๙ จนถึงปัจจุบัน

แม้จะออกมาจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ และมาดำรงตำแหน่ง
องคมนตรีแล้ว แต่เมื่อองค์กรที่รัก และผูกพันเกิดปัญหาขึ้นมา พล
อากาศเอกกำธน ก็พร้อมจะเข้าไปช่วยเหลือเท่าที่จะสามารถทำได้

อย่างเช่นกรณี ขัดแย้งของสหภาพฯ กับรัฐบาล ที่ต้องไป
ทำความเข้าใจกันในบ้านพลอากาศเอกกำธน ในวันที่ ๑๘ เมษายน
พ.ศ.๒๕๔๑ ในฐานะที่ทุกฝ่ายให้การยอมรับนับถือในช่วงรัฐบาล
นายชวน หลีกภัย

พลอากาศเอกกำธน ย้อนความทรงจำในกรณีนี้ไว้ว่า

“ตอนนั้นขัดกันแรง...ผมออกมาแล้วนะฮะ มันขัดกันแรงจน
จะเป็นเรื่องใหญ่ ผมก็ไปไกล่เกลี่ย เผอิญ นายฯ ชวน หลีกภัย เขา

ประธานพิธีเปิดการประชุมใหญ่ไลออนส์สากล ภาครวม ๓๑๐

มีศรัทธาในตัวผมเขาก็ออมฟัง...ตอนแรกตั้งกรรมการมาไม่ถูกต้องก็
มี เพราะเป็นการเมืองก็ไม่ว่าจะทำยังไงแต่เขาก็ออมทำตามผมหมด...
ยุคนั้นก็ถือเป็นกรรมการที่เพอร์เฟกต์ที่สุด อาจจะไม่ถูกใจ แต่ก็ยอม
กันได้...สหภาพฯ ก็ยอม รัฐบาลก็ยอม มันก็จบไปได้ เป็นการแก้ไข
ปัญหาเฉพาะหน้า...มาที่บ้านนี้แหละฮะ พวกสหภาพฯ ก็มานั่ง
นิยมนั้นเห็นด้วยว่าไม่เอาเรื่อง เห็นด้วยตามที่ผมพูดกับเขา...สหภาพฯ
ก็ยอม ฝ่ายรัฐบาลไปประชุมกันก็ยอม...มันก็ด้วยเหตุผล ไม่ใช่ว่าผม
มีอำนาจเหนือคุณชวนเขา พวกนักข่าวก็มาเต็ม ผมก็ไม่ได้ใหญ่โต
อะไร พวกนักข่าวที่เป็นกลางเข้าใจนะฮะ...แต่มันอยู่ได้ไม่นาน
การเมืองก็เข้าไปอีก”

เฝ้ารับเสด็จสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ขณะทอดพระเนตรการเล่นเปตอง ที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

จากการที่พระองค์ท่านทรงสนับสนุนการเล่นเปตองเพื่อสุขภาพ นำกำหนดไปสู่การเป็นนายกสมาคมเปตองแห่งประเทศไทย ในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เพื่อสืบสานงานของพระองค์ท่าน

เมื่อถามผมว่ามีโครงการฯ ไດที่มีความภูมิใจมากเป็นพิเศษหรือไม่...พลอากาศเอกกำธน สินธวานนท์ ก็ตอบว่า

“โครงการที่ภูมิใจที่สุดไม่มี เพราะผมถือหลักว่าทำดีที่สุดตามตัวผมนะครับ...แต่จะได้ดีแค่ไหนอยู่ที่เพื่อนร่วมงาน...ถ้าเพื่อนร่วมงานทำได้หน่วยงานก็ไปโลดเลย แต่ถ้าทำดีที่สุดแล้ว มันยังฝืดมันได้แค่นี้ผมก็ต้องปลงตัวเองว่ามันได้แค่นี้...เพราะฉะนั้นทำดีหรือไม่ดีมันไม่ได้อยู่ที่ตัวเราคนเดียวแต่อยู่ที่ปัจจัยรอบๆ ด้วย

แต่เราก็ต้องทำดีที่สุดนะฮะ...เต็มທີ່ที่สุดที่จะทำได้แต่ผลงานจะดีหรือไม่ดีมันแล้วแต่ปัจจัย ไม่ใช่เพราะตัวเราชี้เกียจ...ฉะนั้นในการทำงานผมมีความตั้งใจทุกงานแล้ว ผมก็พยายามแบ่งเวลา ซึ่งยากที่จะดูครบตามนี้...เพราะงั้นก็แล้วแต่ว่าปัจจัยไหนเหนี่ยวนำมากเหนี่ยวนำน้อย อยู่ที่องค์ประกอบ คือ เพื่อนร่วมงาน...แต่ผมจะไปว่าเขาไม่ได้...งานที่ผมตั้งใจทำทุกงาน โดยเฉพาะงานพระเจ้าอยู่หัวผมไม่เคยเกียจ เพราะท่านคิดต้งอกต้งใจทั้งนั้น”

กล่าวได้ว่า พลอากาศเอกกำธน สินธวานนท์ เป็นบุคคล
ทรงคุณค่าของแผ่นดินอย่างมีต้องสงสัย...โดยมีท่านผู้หญิง
พึงใจ สินธวานนท์ เป็นคู่ชีวิต และบุตรชายบุตรสาวอีก ๓ คน ซึ่ง
ประกอบไปด้วย ไกรภพ สินธวานนท์ กุณฑลี แก้วจินดา และ กชกร
สินธวานนท์

ชีวิตและผลงานของพลอากาศเอกกำธน สินธวานนท์ ได้ร้อย
รัดเป็นเนื้อเดียวกันอย่างแยกกันไม่ออก เพราะการทุ่มเททำงานหนัก
มาตลอดชีวิต

เปรียบประดุจเมล็ดพบนบนแผ่นดินที่ซโลมผืนหล้า สร้างความ
อุดมสมบูรณ์งดงามต่อสรรพสิ่งทั้งหลายตลอดไป

เกี่ยวกับผู้เขียน

ชูเกียรติ ฉาไรสง

เกิด ๒๘ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๐๕ จ.บุรีรัมย์

การศึกษา - ภาควิชาศิลปศึกษา วิทยาลัยครูสวนสุนันทา
(ปัจจุบันเป็น มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา)

การทำงาน - มีทั้งงานเขียน และงานดนตรี...ในส่วนของผลงานดนตรีมีอัลบั้มเพลงเดี่ยวออกมาแล้ว ๖ ชุด คือ แด่เฝ้าพันธุ์ที่หลงเหลือ, เรือกระดาษ, วันที่ดาวทอแสง, กิ่งโคร่ง, ทางของนกและ ๒๐ ปีผิงดาว

ส่วนด้านงานเขียนเคยเป็นคอลัมนิสต์ ในหนังสือพิมพ์และนิตสารต่างๆ หลายฉบับ และมีผลงานหนังสือรวมเล่มดังนี้

บทเพลงผู้พเนจร (บทกวี)

ระหว่างรอยเท้า (ความเรียง)

ในอ้อมกอดของชีวิต (ความเรียง)

ตำนานคนตำนานเพลง (ความเรียง)

เส้นสีแห่งชีวิต - ประเทือง เอมเจริญ (ความเรียงชีวประวัติ)

สีชอล์กในเปลวเทียน ครูสังคม ทองมี (ความเรียงเชิงชีวประวัติ)

กระตังดนตรี กวีชาวไร่ กระโดนชำนาญ (ความเรียงเชิงชีวประวัติ)

ศิลปินครูบ้านป่า สลา คุณวุฒิ (ความเรียงเชิงชีวประวัติ)

ไกรศักดิ์ ชุณหะวัณ บนถนนสายราชครู (ความเรียงเชิงชีวประวัติ)

กำเนิดในยามพระเจ้าหลั่บไหล (ความเรียงเชิงชีวประวัติ)

สายน้ำชีวิต พงษ์สิทธิ์ คัมภีร์ (ความเรียงเชิงชีวประวัติ)

จากนิวยอร์กถึงโตเกียว (ความเรียง)

ร้านเหล้ามีนิยาย (สารนิยาย)

ขลุ่ยไม้ไผ่ในยาม เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ (ความเรียงเชิงชีวประวัติ)

ขึ้นดินแดง (นวนิยาย)

